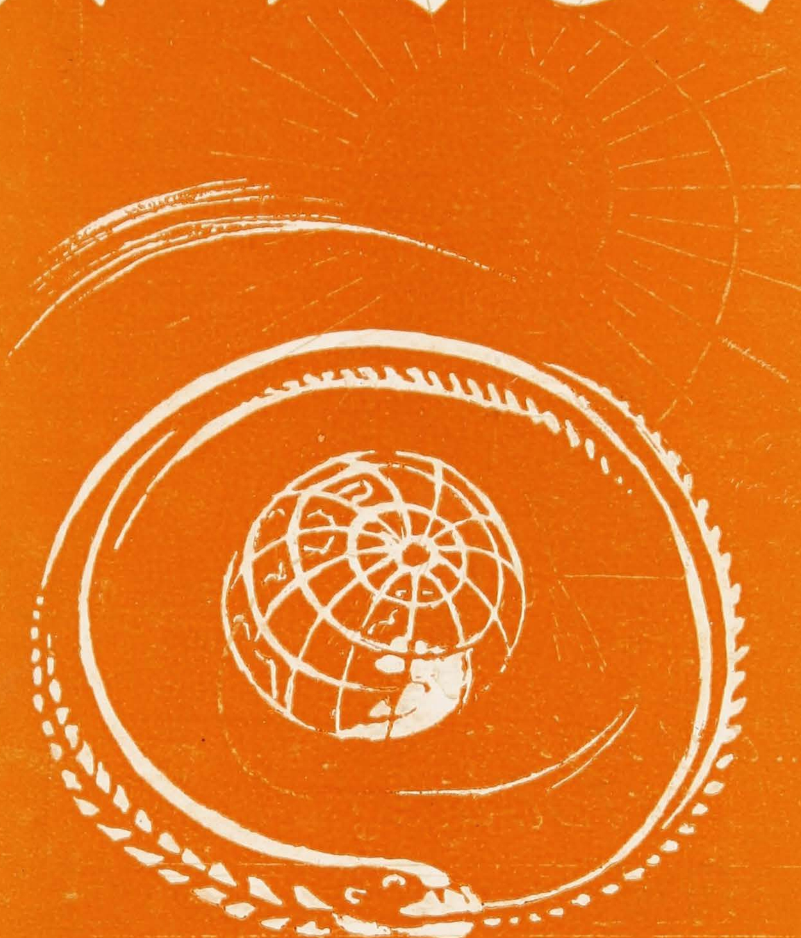
ΙΛΙΣΟΣ

Ἔτος 8ον - Φθινόπωρο 1963 - Τεῦχος 31ον

ΛΑΪΚΟ ΛΑΧΕΙΟ
ΔΡΑΧΜΑΙ
1.500.000
500.000
...... σας κάνει πλούσιο!
κάθε δεκαπενθήμερο

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΙΛΙΣΟΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Διευθυντής: ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Δραγατσανίου 6 (Πλατεῖα Κλαυθμῶνος), ὄροφος 6ος, ΑΘΗΝΑΙ — 122

Ἔτος 8ον ❋ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 1963 ❋ Τεῦχος 31ον

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελὶς

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΑΧΜΑΙ 50 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 2
Ἐμβάσματα Μόνον διὰ ταχ)κῆς ἐπιταγῆς:
Κωστῆν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, ΑΘΗΝΑΣ—122

Ὑπεύθυνος συμφώνως τῷ ἄρθ. 6 § 1 Α. Ν. 1092)38: Κ. Ν. Μελισσαρόπουλος
Δραγατσανίου 6, Ἀθῆναι. 122

Πρὸς τοὺς φίλους συνδρομητὰς τοῦ ΙΛΙΣΟΥ

Μετὰ τὸ προηγούμενο τεῦχος, κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, ἐστάλη σ' ἕναν άριθμο συνδρομητῶν, ποὺ δὲν εἶχαν ἕως τότε ἀποστείλει τὴν συνδρομή τους, μία ἐγκύκλιος π α ρ α κ λ η τ ι κ ή.

Μεταξυ ἄλλων ἀνεφέροντο σ' αὐτὴν καὶ τὰ ἀκόλουθα:

«Ὁ ΙΛΙΣΟΣ δὲν εἶναι οἰκονομικὴ ἐπιχείρησις. Ὅ,τιεἰσπράττει τὸ δαπανᾶ γιὰ τὴν πλουσιώτερη ἔκδοσή του. Μὴ μᾶς κουράζετε μὲ διαρκῆ ἀπασχόληση γιὰ τὴν εἴσπραξη τῶν συνδρομῶν καὶ μὴ αὐξάνετε χωρις λόγο τὰ ἔξοδα τοῦ Περιοδικοῦ μὲ ἐκτυπώσεις, ἐπιστολές, γραφικά, ταχυδρομικὰ καὶ ἰδίως ἀποστολὴ εἰσπράκτορος, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπιβαρυνόμεθα μὲ τὸ 25 ο)ο τῶν εἰσπράξεων. Θερμῶς παρακαλοῦμε νὰ μὴν ἀναβάλλετε τὴν ἀποστολη τῆς συνδρομῆς σας. Ἂν δὲν θέλετε νὰ εἶσθε συνδρομητής, παρακαλοῦμε νὰ ἐπιστρέψετε τὸ τεῦχος ἢ ἁπλῶς νὰ μᾶς το γνωρίσετε, ὥστε νὰ μὴ σᾶς ἐνοχλοῦμε».

Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς συνδρομητάς, στοὺς ὁποίους ἐκάμαμε αὐτὴ τὴν ὑπενθύμισιν και παράκλησιν, ἔσπευσαν νὰ ἐμβάσουν τὴν συνδρομή τους καὶ τοὺς εὐχαριστοῦμε θ ε ρ μ ῶ ς.

Φαίνεται, ὅμως, ὅτι τὸ ὕφος τῆς ἐγκυκλίου ἢ καὶ αὐτο τοῦτο τὸ γεγονὸς τῆς ἀποστολῆς της παρεξηγήθη ἀπὸ ἄλλους συνδρομητὰς καὶ ἀγαπητοὺς φίλους μας, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐξέφρασαν τὴν λύπη τους — πρᾶγμα γιὰ τὸ ὁποῖον ἐπίσης τοὺς εὐχαριστοῦμε, διότι εἶναι χρήσιμο νὰ εὑρισκώμεθα σὲ ἐνημερότητα γιὰ τὰ αἰσθήματα τῶν φίλων μας. Ὀφείλομε λοιπὸν νὰ ἐξηγήσωμε, μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτή, σὲ ὅλους τοὺς φίλους τοῦ ΙΛΙΣΟΥ, ὅτι ἐ ξ ἀ ν ά γ κ η ς τοὺς ἐνοχλοῦμε γιὰ τὴν ἀποστολὴ τῆς συνδρομῆς ἑκάστου ἔτους ἅμα τῇ ἐνάρξει του ἢ εἰς τὸ μέσον και ὁπωσδήποτε πρὸ τῆς λήξεως, ἀσχέτως τοῦ τί πράττουν ἄ λ λ α περιοδικά, ἐπειδη ὁ ΙΛΙΣΟΣ δὲν εἶναι ἐ π ι χ ε ί ρ η σ ι ς καὶ δὲν διαθέτει κ ε φ ά λ α ι α. Πῶς θὰ μποροῦσε νὰ ὁλοκληρώσῃ τὴν ἔκδοσιν τῶν τευχῶν ἑκάστου ἔτους, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ εἰσπράξῃ κ α τ ό π ι ν τὸ ἀντίτιμον τῶν συνδρομῶν, Πῶς θὰ μποροῦσε ἀκόμη νὰ γνωρίζῃ ὅτι οἱ εἰς οὕς ἀποστέλλεται το περιοδικόν, ἐνδιαφέρονται γι' αὐτὸ π ά ν τ ο τ ε, ἄν δεν ὑπῆρχε τὸ τεκμηριον τῆς ἀποστολῆς τῆς συνδρομῆς; Ἄλλως τε, ἡ λεξις σ υ ν δ ρ ο μ η εἶναι ἐκφραστική. Οἱ συνδρομηταί μας δὲν ἰσοῦνται μὲ τοὺς ἁπλοῦς ἀγοραστάς, οἱ ὁποῖοι δίδουν τὸ ἀντίτιμον καὶ λαμβάνουν τὸ τεῦχος ἀπὸ τὰ πρακτορεῖα ἢ τὰ βιβλιοπωλεῖα. Οἱ συνδρομηταὶ διδουν την συνδρομήν των ὁλόκληρον π ρ ὶ ν λάβουν ὅλα τὰ τεύχη, διότι δὲν διδουν ἀ ν τ ί τ ι μ ο ν, ἀλλὰ σ υ ν δ ρ ο μ ή ν, ἐνίσχυσιν, πράγματι πολυτιμον, διὰ τὴν ὁποίαν καὶ τοὺς εἴμεθα εὐγνώμονες. Ἂν ἐχρησιμοποιησαμε ἀναρμόστους λέξεις ἢ μεθόδους πρὸς ἔγκαιρον είσπραξιν τῶν συνδρομῶν, τοὺς ζητοῦμε κ α τ α ν ό η σ ι ν τῶν προβληματων ποὺ ἀντιμετωπίζομε καί, ἐν πάσῃ περιπτώσει, τοὺς ζητοῦμε συγχωρησιν, διότι δεν ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ ἔχωμε τὴν πρόθεσι νὰ θίξωμε κανεναν ἀπο τοὺς φίλους μας διὰ μίαν συνήθη (δυστυχῶς, ἐν Ἑλλάδι) καθυστέρησιν ἀποστολῆς τῆς συνδρομῆς. Ἐπειδὴ ὁ ΙΛΙΣΟΣ δεν εἶναι σ ύ ν η θ ε ς περιοδικό, θελήσαμε καὶ οἱ φίλοι του νὰ εἶναι ἐπίσης ὄχι συνήθεις, ἀλλὰ ἐ ξ α ι ρ ε τ ι κ ο ί, ὅπως κ α ὶ ε ἶ ν α ι, δύναται νὰ λεχθῇ, εἰς την ὁλότητα.

Ο ΑΘΗΝΑΪΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

Περὶ Τεκτονισμοῦ καὶ ἄλλων θρησκευτικῶν ἐπικαίρων θεμάτων

Η ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑ ἐξεδηλώθη σὲ ὅλη τὴν εἰδεχθῆ μορφή της τὸν τελευταῖο καιρο στην Ἑλλαδα, κυριολεκτικὰ στὴν Ἀθήνα, ἐξ ἀφορμῆς ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς προθέσεως τῶν «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ» (γνωστῶν ὡς Χιλιαστῶν, ἐπειδὴ πρεσβεύουν ὅτι θὰ ἔλθη κάποια ἡμέρα πάνω στὴ Γῆ μας ἡ ἀναφερομένη ἀπὸ τὰς Γραφὰς «χιλιετὴς» βασιλεία τοῦ Θεοῦ) νὰ συγκροτήσουν συνέδριο ἀντιπροσωπων τῶν ὀργανώσεών των ἀπὸ διάφορες πόλεις τῆς Ἑλλάδος, μὲ συμμετοχὴν ὡς ἐπισκεπτῶν ὀπαδῶν των ἀπὸ ἄλλες χῶρες, πρᾶγμα ποὺ ἐχαρακτηρίσθη ὡς «παγκόσμιον κογκρέσσον», διὰ τὸ ὁποῖον ἀπητεῖτο ἄδεια καὶ δὲν ἐδόθη, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς ἀφίξεως εἰς την Ἀθήνα ὁμάδος Ἐλευθεροτεκτόνων ἀπὸ εὐάριθμες εὐρωπαικὲς χῶρες ὑπὸ μορφὴν τουριστικῆς ἐκδρομῆς, πρᾶγμα ποὺ ἐπίσης ἐχαρακτηρίσθη ἀβασίμως ὡς «διεθνὲς συνέδριον τοῦ Τεκτονισμοῦ», μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐξεγερθοῦν αἱ γνωσταὶ παρα—θρησκευτικαὶ ὀργανώσεις καὶ νὰ παρασύρουν σὲ σχετικὲς ἐκδηλώσεις καὶ τὴν ἐπίσημη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐναντίον αὐτῶν τῶν δῆθεν «συνεδρίων», ὡς κινδύνου γιὰ τὴν Ὀρθοδοξία, ἄν ὄχι καὶ γιὰ τὸ Ἔθνος!!!

«ΤΕΚΤΩΝ Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΑΙ Ο ΠΡΩΗΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ...»

ΚΑΙ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾶ τοὺς «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ», πρόκειται περὶ «γνωστοῦ» χριστιανικοῦ θρησκεύματος ἢ αἱρέσεως, ποὺ πρέπει ν' ἀπολαμβανη προστασίας, βασει τῆς γενικῆς ἀρχῆς περὶ θρησκευτικῆς ἐλευθεριας (σύμφωνα καὶ μὲ γνωματεύσεις Εἰσαγγ. Ἀρείου Πάγου 1) 1947, 18)1948, 14)1959). Ἑπομένως, ἀσχέτως τῆς γνώμης ποὺ δικαιοῦται νὰ ἔχη κανεὶς γιὰ ὅσα πρεσβεύουν αὐτοὶ οἱ «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ», θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀνεμπόδιστη ἡ συγκέντρωσις τῶν ὁμοφρόνων των, ἐφ' ὅσον γίνεται σὲ σεβασμὸ τῶν νόμων τοῦ Κράτους, π.χ. σὲ κλειστὸ χῶρο, μὲ τάξι κλπ. Τὸ ἀντίθετο θὰ ἐξέθετε τὴ χώρα μας σὲ δυσμενῆ σχόλια στο ἐξωτερικό, σὰν χώρα στερουμένην θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Καθ' ὅσον δε ἀφορᾶ τὴν τουριστικὴ συνάντησι — καὶ ὄχι συνέδριο— ἀριθμοῦ Τεκτόνων ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό, δὲν θὰ ἔπρεπε κανονι-

κὰ ν' ἀναμιχθῆ ὁ θρησκευτικὸς παράγων, ἀφοῦ ὁ Τεκτονισμος δὲν ἀποτελεῖ θρησκεια, ἀλλὰ κοινωνική, φιλοσοφικὴ καὶ φιλανθρωπικὴ ὀργάνωσι τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἀνηκουν στὶς διαφορες ἐπίσημες θρησκεῖες, μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι συνεργαζονται υπεράνω φυλετικῶν καὶ δογματικῶν διακρίσεων. Μολαταῦτα, αἱ παρα—θρησκευτικαὶ ὀργανώσεις ἐξεσηκώθησαν και ἐναντιον τῶν Τεκτόνων, με τὴν αφορμὴ τοῦ δῆθεν συνεδρίου (τὸ ἐν Ἑλλάδι Τεκτονικὸν ἵδρυμα ἐδήλωσε κατηγορηματικῶς ὅτι οὔτε περὶ συνεδρίου ἐπροκειτο οὔτε και ὁ Ἑλληνικὸς Τεκτονισμὸς εἶχε τὴν παραμικρὴ ἀναμιξι στην τουριστικὴ συναντησι ξένων Τεκτόνων) καὶ μάλιστα εζήτησαν νὰ ληφθοῦν μέτρα ἐναντιον των.

Αἱ περὶ ὧν ὁ λογος φανατικαι οργανώσεις (λέγεται ὅτι ἀνέρχονται σὲ εἴκοσι περίπου) ἐξέδωσαν ανακοινωσι, μὲ την ὁποία

1. Χαρακτηριζουν τὸν τεκτονισμὸ ὡς «Ὅπλον τῶν σκοτεινῶν δυναμεων ποὺ ἐπιδιώκουν τὸν αφελληνισμὸν καὶ ἀπεκχριστιανισμὸν τῆς πατρίδος μας» Και ως «Ξενοκινητον οργανωσιν υπηρετοῦσαν τὰς ἐπιδιώξεις τοῦ διεθνοῦς σιωνισμοῦ και καπιταλισμοῦ».

2. Ὑπογραμμιζουν ὅτι ἡ ἐν λογῳ ὀργανωσις «θὰ εἶχε πρὸ πολλοῦ διαλυθῆ, ἐαν δεν εἶχεν ισχυρους πολιτικούς, διοικητικούς, δικαστικοὺς καὶ οἰκονομικοὺς προστατας» και δηλοῦν ὅτι εἶναι ἀποφασισμένα νὰ ἀντιδρασουν δια παντος τροπου πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν κινήσεων αὐτῶν.

3. Ζητοῦν να λυση τὴν σιωπη του ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριαρχης κ. Ἀθηναγορας σχετικῶς με τον Τεκτονισμὸ καθοριζων την θέσιν του. Σχετικῶς ανεγραφη οτι ὁ Οἰκουμενικος Πατριαρχης εἶναι Τέκτων ὁ ἴδιος.

Ἐξ ἀλλου, υπὸ την ἐπήρεια αὐτῶν τῶν δημοσιευμάτων, δύο βουλευταὶ κατέθεσαν στη Βουλη ἐρωτήσεις, πρῶτον ἐὰν ὁ πρώην πρωθυπουργὸς κ. Καραμανλῆς εἶναι Τέκτων καὶ δευτερον ἐὰν ἐπιτρέπεται εἰς Ἕλληνας δικαστὰς νὰ ανηκουν εἰς τον Τεκτονισμό.

ΤΑ ΣΧΟΛΙΑ ΤΟΥ κ. ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑΣ

ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ σ' αὐτὸ τὸ κῦμα τῆς μισαλλοδοξίας ἐξεδηλώθη ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ἀθηναικοῦ τύπου. Ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς καὶ χρονογράφος κ. Παῦλος Παλαιολόγος ἔγραψε στὸν ἑβδομαδιαῖο «Ταχυδρόμο» τῆς 31ης Αὐγούστου το ἀκόλουθο σχόλιο:

«Παρατῆρε δρόμο ὁ σκοταδισμός. Ἐκεῖνο τὸ ἔμβλημα ποὺ εἶχαν οἱ ἀπεργοὶ θεολόγοι «Κάτω οἱ Μασῶνοι», ἔγινε κήρυγμα τῶν θρησκευτικῶν σωματείων καὶ τῆς ἐπισημης Ἐκκλησίας ἀκόμα. Ἀρες, ἀναθέματα φανατισμοὶ ποὺ θυμίζουν Μεσαίωνα· ἐπιθέσεις ἐναντίον ἑνὸς πανεπιστημιακοῦ δασκάλου, τοῦ κ. Βέλλα, ποὺ χαρακτηρίζεται ὡς «προδοτης τῆς Ὀρθοδοξίας», ἐπειδὴ ἐδηλωσε ὅτι ὁ Μασωνισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία ἢ αἵρεση. Ν' ἀπαγορευθῆ τὸ συνέδριο τῶν Τεκτόνων καὶ νὰ διωχθοῦν οἱ Τέκτονες εἶναι τὸ αἴτημα τοῦ Ἱερατειου. Τὰ ἴδια ἔκαναν με τὸ συνέδριο τῶν Ἰεχωβιτῶν. Τὰ ἴδια θὰ κάνουν ἀν ζητήσουν νὰ συνέλθουν οἱ Ροταριανοί. Κορύφωμα μισαλλοδοξίας, ἐκτροπὴ ἀπὸ τὴ συνταγματικη τάξη, ἀναχρονισμοὶ ἐλεεινῆς μορφῆς».

Στὸ ἑπόμενο φύλλο τοῦ ἰδίου περιοδικοῦ τῆς 7ης Σεπτεμβρίου ἐδημοσίευσε τὸ ἀκόλουθο σχόλιο, εἰς ἀπάντησιν ἐπιστολῶν ἀναγνωστῶν του:

«Τὸ θέμα δὲν εἶναι ἐκεῖ ὅπου τὸ τοποθετοῦν οἱ ἐπιστολογράφοι ποὺ ἀπαντοῦν σὲ σχετικὸ σημείωμα τῆς περασμένης ἑβδομάδας. Δὲν θέσαμε ζήτημα ἂν εἶναι καλὴ ἢ κακὴ ἡ δράση τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἂν οἱ Τέκτονες ἀποτελοῦν θρησκεία ἢ φιλανθρωπικὸ σωματεῖο. Ἐκεῖνο ποὺ

εἴπαμε εἶναι ὅτι ἡ Ἐκκλησία καὶ οἱ παρεκκλησιαστικὲς ὀργανώσεις δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ πιέζουν τὴν Πολιτεία καί, μὲ τὴν ἀπειλὴ δημιουργιας ταραχῶν, νὰ τὴν παρασύρουν σὲ μέτρα ἀντισυνταγματικά, ὅπως ἡ ἀπαγόρευση συγκεντρώσεως ἐλεύθερων πολιτῶν. Ἐπεμβάσεις ἀνελεύθερες καὶ ἐκδηλώσεις μισαλλοδοξίας».

Πραγματικά, αὐτὴ εἶναι μιὰ πολὺ ἀντικειμενικὴ τοποθέτησις τοῦ ὅλου θέματος.

«ΧΩΛΑΙΝΕΙ Η ΙΔΙΑ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ— ΔΕΝ ΤΗΝ ΒΛΑΠΤΕΙ Ο ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ»

ΕΙΣ τὸ «Βῆμα» (27 Αὐγούστου) ἐδημοσιεύθη ἡ ἀκόλουθος ἐπιστολὴ ἀναγνώστου του:

«Κύριε Διευθυντά,

Δὲν εἶναι σοβαρὰ πράγματα αὐτὰ ποὺ ἰσχυρίζονται τὰ 19 Θρησκευτικὰ Σωματεῖα περὶ «τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων τοῦ Τεκτονισμοῦ ποὺ ἐπιδιώκουν τόν... ἀφελληνισμόν (!) καί... ἀπεκχριστιανισμὸν τῆς Ἑλλάδος» καὶ πρὸ παντὸς ὅταν σκεφθῶμεν ὅτι αὐτὰ λέγονται εἰς τὸν 20ὸν αἰῶνα τῶν διαστημοπλοίων, εἰς τὸν αἰῶνα τῶν γοργῶν ἐξελίξεων εἰς ὅλας τὰς ἐπιστήμας καὶ ὄχι εἰς τὸν μεσαίωνα, εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Γαλιλαίου. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελῆ «σκοτεινήν», ἀντιχριστιανικὴν δύναμιν ὁ Τεκτονισμὸς ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστὸν ὅτι πολλοὶ ἐστεμμένοι τῆς Εὐρώπης, πολλοὶ Πρόεδροι τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἄλλων χωρῶν, πολλοι ἀνώτατοι Δικαστικοὶ καὶ ἐν γένει ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς ἀνδρῶν εἰς ὁλην τὴν ὑφήλιον, με ἀνωτάτας θέσεις καὶ ἀξιώματα, ὑπῆρξαν ἢ εἶναι Τέκτονες. Ἀσφαλῶς ὁλοι αὐτοί, καὶ ὅλα τὰ μέλη τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀνὰ τὸν κόσμον κάθε ἄλλο παρὰ ἄθρησκοι καὶ ἀφελλησταὶ εἶναι. Μὲ μεγάλη λύπη βλέπει κανεὶς ὅτι χάρις εἰς τὴν μεσαιωνικὴν στάσιν τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς ὡρισμένα θέματα, χάρις εἰς τὴν στασιμότητα τῶν Ἐκκλησιῶν, εἰς μίαν ἐποχὴν ὅπου αἱ διαστάσεις τοῦ χρόνου καὶ αἱ ἀποστάσεις μειώνονται ραγδαίως, ἡ νεολαία ὅλου τοῦ κόσμου ποὺ βλέπει πολὺ περισσότερα καὶ καλύτερα ἀπὸ τὴν νεολαίαν τῶν παρελθόντων αἰώνων δὲν ἑλκύεται πλέον ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Δὲν «ἀπεκχριστιανίζει» ὁ Τεκτονισμὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ μὲν ἄνθρωπος προχωρεῖ ὁλοταχῶς πρὸς τὸ Διάστημα, ἡ δὲ Ἐκκλησία χωλαίνει, βαδιζει ἀκόμη μὲ «βῆμα σημειωτόν». Ἀπὸ ἕνα μικρὸν σπόρον ἐγεννήθη τὸ Δένδρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ δένδρον αὐτὸ πρέπει νὰ μεγαλώνη, νὰ ἀναπτύσσεται, νὰ λαμβάνη νέον σχῆμα, νὰ ἀποδίδη περισσοτέρους καρπούς, νὰ αὐξάνη τοὺς κλώνους του, ὥστε νὰ χωρέσουν «κάτω ἀπ' την σκιάν του» ὅλοι οἱ Χριστιανοί. Δὲν ἔχουν ἀτυχῶς ἀντιληφθῆ τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν αἱ Ἐκκλησίαι, ἀλλὰ ὅτι ἀρχίζουν νὰ τὸ ἀντιλαμβάνονται ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ προηγούμενος τοῦ σημερινοῦ καὶ μεταστὰς εἰς Κύριον Πάπας τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἶχε καλέσει τοὺς ἁπανταχοῦ τῆς Γῆς Ἀρχιεπισκόπους εἰς Κονκλάβιον διὰ νὰ συζητήσουν τρόπους καὶ μεθόδους ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὰς ἐλευθέρας χώρας τουλάχιστον, ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας ἐξαρτᾶται ἐὰν ὁ κόσμος θὰ ἀπεκχριστιανισθῆ καὶ ὄχι ἀπὸ ἄλλους παράγοντας.

Μετὰ τιμῆς

Ι. Θ. ΔΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Βαλαωρίτου 96 — Μηχανολόγος - Ἠλεκτρολόγος»

Η ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ «Μ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ»

ΤΟ «Βῆμα» ἐδημοσίευσε ἐν συνεχείᾳ τέσσαρες ἐπιστολὲς ἀναγνωστῶν του, ποὺ ἐπέκριναν τὸν κ. Δοντόπουλο. Ἀπὸ τὶς ἐπιστολὲς αὐτὲς παραθέτομε τὴν μᾶλλον «ὑπεύθυνη», ἀφοῦ προέρχεται ἀπὸ τὸν κ. Χρ. Καρδασόπουλο, ἐπίτιμο πρόεδρο τοῦ σωματείου «Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος», ὀργανώσεως μὲ ἐνεργότατο ρόλο στὴν κίνησι τῆς μισαλλοδοξίας. Ἔγραψε λοιπὸν ὁ κ. Καρδασόπουλος:

«Ἐκπρόσωποι καὶ συνεχισταὶ σήμερον τοῦ πνεύματος τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων εἶναι οἱ ἰθύνοντες τὸν Τεκτονισμὸν καὶ Χιλιασμόν, διότι ἀμφότεραι αἱ ὀργανώσεις αὐτῶν τυγχάνουσι θρησκευτικο—οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς πνοῆς καὶ ἐπιδιώξεων, διότι δὲν παραδέχονται τὴν θείαν φύσιν τοῦ Σωτῆρος, ἀλλ' ἓν ὑπέρτατον ὂν «Τέκτονα τοῦ σύμπαντος». Ἐξ οὗ καὶ Τεκτονισμὸς ἐκλήθη καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου ὁ Τεκτονισμὸς τελεῖ μυστήρια θρησκευτικῆς ὑφῆς καὶ ἔχει τιτλούχους καὶ ἡγήτορας διαφόρων βαθμῶν, ἐν οἷς καὶ σημαίνοντα πρόσωπα ἐν τῇ πολιτικῇ, τῇ στρατιωτικῇ καὶ θρησκευτικῇ ἱεραρχίᾳ τοῦ σημερινοῦ κόσμου καὶ κατευθύνει ἐκ τοῦ ἀφανοῦς τὰς μεγάλας ἀναστατώσεις καὶ ἀναταραχάς, μὲ ἀποτέλεσμα τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἐκ τούτων πολιτικάς, οἰκονομικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀδικίας, οὕτως ὥστε ὁ σημερινὸς κόσμος νὰ εὑρίσκεται ὑπὸ τὸ ἄγχος καὶ τὴν ἀγωνίαν τῆς ἀβεβαιότητος καὶ κακοδαιμονίας ἀνὰ τὰς ἠπείρους τῆς γῆς. Καὶ πράγματι ἡ σημερινὴ κακοδαιμονία τοῦ κόσμου ὀφείλεται ἀκριβῶς εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἡγήτορες τοῦ Τεκτονισμοῦ ὑπῆρξαν βασιλεῖς, ἡγεμόνες, πρόεδροι μεγάλων κρατῶν, ἀνώτατοι δικαστικοὶ καὶ γενικῶς μεγάλοι τιτλοῦχοι ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ὄχι ἀληθεῖς Χριστιανοί, διότι πνεῦμα πλάνης καὶ ἀποστασίας ἐνυπῆρχε καὶ ὑφίσταται εἰς τὸ διηνεκὲς μέχρι σήμερον».

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ»

ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΙΚΟ καὶ σχετικὰ ἐκτενὲς ἄρθρο περὶ Τεκτονισμοῦ ἐδημοσιεύθη στὸν ἑβδομαδιαῖο «Ταχυδρόμο» τῆς 31ης Αὐγούστου. Μερικὰ στοιχεῖα φαίνεται ὅτι ἐλήφθησαν ἀπὸ τὰ δημοσιευθέντα σὲ προηγούμενα τεύχη τοῦ «Ἰλισοῦ» ἄρθρα τοῦ κ. Ἀλεξ. Τζαζοπούλου. Ἐπειδὴ ὅμως πρόκειται γιὰ μιὰ ἀντικειμενικὴ ἀνάπτυξι τοῦ θέματος, ἀναδημοσιεύομε τὸ ἄρθρο αὐτὸ ἀκέραιο, ὡς ἕπεται:

«ΟΙ ΤΕΚΤΟΝΕΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΦΑΓΟΙ»

> **Τίς οὖν οὐσία Θεοῦ; Σάρξ; Μὴ γένοιτο. Ἀγρός; Μὴ γένοιτο. Φήμη; Μὴ γένοιτο. Νοῦς, ἐπιστήμη, λόγος ὀρθός; Ναί. Ἐνταῦθα τοίνυν ἁπλῶς, ζήτει τὴν οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ.**
> **Ἐπικτήτου «Διατριβαί». ΙΙ, η'. 1—3.**

ΤΗΝ περασμένη ἑβδομάδα, διακόσιοι περίπου Τέκτονες ἀπὸ τὸ Βέλγιο, τὴ Γαλλία, τὴν Ἰταλία, τὴν Ὁλλανδία καὶ τὸ Λίβανο, συγκεντρώθηκαν σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς αἴθουσες κεντρικοῦ Ἀθηναϊκοῦ ξενοδοχείου καὶ ἀσχολήθηκαν μὲ τὰ θέματα, ποὺ καθορίζονται ἀπὸ τοὺς ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς τοῦ Τεκτονισμοῦ. Δηλαδή, τὴν ἠθικὴ τελειοποίηση τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἐπικράτηση τῆς ἠθικῆς τάξεως σὲ ὁλόκληρο τὸν κόσμο καὶ τὴν ἀποκατάσταση ἁρμονικῶν κοινωνικῶν σχέσεων, μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ συγκέντρωση αὐτή, ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ κάθε ἄλλη Τεκτονι-

ἐκδήλωση, θὰ πέρναγε ἀπαρατήρητη γιὰ τὸ εὐρὺ κοινό, ἄν μερικὰ ὁ τὰ θρησκευτικὰ σωματεῖα, δὲν προκαλοῦσαν θόρυβο ἀπὸ τὶς στήλες τῶν ἐφημερίδων και ἄν δὲν ἀπειλοῦσαν νὰ ὀργανώσουν συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας, στὴν περίπτωση ποὺ οἱ 'Αρχὲς δὲν ἀπαγόρευαν τὸ συνέδριο τῶν ξένων Μασώνων, ὅπως ἀπαγόρευσαν καὶ τὸ διεθνὲς συνέδριο τῶν Χιλιαστῶν. Συγχρόνως, ἐδήλωναν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἔχει χαρακτηρισθῆ σὰν αἵρεση ἀπὸ την 'Ιεραρχία τῆς 'Εκκλησίας, μὲ μία ἀπόφασή της τοῦ 1933, ὅτι εἶναι κίνηση ἀντεθνικὴ καὶ ὀργάνωση εἰδωλολατρική. "Ελεγαν, ἀκόμα, ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὶς πολιτικές, οἰκονομικὲς κλπ. προσωπικότητες ποὺ εἶναι Τέκτονες, Μασῶνοι ὑπῆρξαν καὶ ἀνώτατοι κληρικοί.

Πολλοὶ ἔσπευσαν νὰ δηλώσουν ὅτι αὐτὸ τὸ «ἀνώτατοι κληρικοί», εἶχε σὰν στόχο του τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη, κ. 'Αθηναγόρα. 'Η πληροφορία δὲν εἶναι νέα, ἀφοῦ περιέχεται καὶ στὸ βιβλίο γιὰ τὸν Τεκτονισμο «Οἱ γυιοὶ τοῦ φωτός», ποὺ ἔγραψε πρὶν τρία χρόνια ὁ Γάλλος Ροζὲ Πιερφίτ. 'Ο συγγραφέας, ποὺ σὲ ἄλλο του βιβλίο μᾶς ἔδωσε τὶς ἀναμνήσεις του ἀπὸ τὴν προπολεμική του θητεία στὴ Γαλλικὴ πρεσβεία τῆς 'Αθήνας, παραθέτει καὶ τὰ ὀνόματα διαφόρων ξένων προσωπικοτήτων ποὺ ὑπῆρξαν ἢ ποὺ εἶναι Μασῶνοι. Εἶναι, ἐξ ἄλλου, γνωστὸ ὅτι Τέκτονες ἦσαν πολλοὶ "Αγγλοι μονάρχες καὶ 'Αμερικανοὶ πρόεδροι, ὅπως ὁ Ροῦζβελτ καὶ ὁ Χ. Τροῦμαν.

Στὴν 'Ελλάδα, Τέκτονες ὑπῆρξαν ἕνας βασιλιᾶς, ὁ μακαρίτης Γεώργιος Β΄, ποὺ τὰ Τεκτονικά του διάσημα ἐκτίθενται σὲ μιὰ βιτρίνα ποὺ ὑπάρχει στὴ Μασωνικὴ Στοὰ τῆς 'Αθήνας, δύο πρίγκιπες, ὁ 'Ανδρέας καὶ ὁ Χριστόφορος, οἱ Ξάνθος, Δ. Ρώμας, Θ. Κολοκοτρώνης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βασίλειος καὶ δώδεκα πρωθυπουργοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ Δεληγιάννης, Δεληγιώργης, 'Ελευθέριος Βενιζέλος, 'Ιωάννης Μεταξᾶς καὶ 'Αλέξανδρος Παπαναστασίου.

Τὰ λίγα αὐτὰ ὀνόματα, ἔλεγε φίλος ποὺ ἔχει σχέσεις μὲ τοὺς Τέκτονες, καθιστοῦν τουλάχιστον περίεργη τὴν κατηγορία ὅτι ὁ Μασωνισμὸς εἶναι «ἀντεθνικὴ» ὀργάνωση. "Ελεγε, ἀκόμα, ὅτι ὅταν τὸ 1933, ἡ 'Ιερὰ Σύνοδος ἀπεφάσιζε νὰ χαρακτηρίση σὰν αἵρεση τὸν Μασωνισμό, δὲν στηρίχτηκε στὸ σχετικὸ πόρισμα ποὺ ζήτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς 'Αθήνας, ἀλλὰ στὴν ἄποψη τοῦ ἑνὸς καὶ μόνον ἀτόμου, ποὺ μειοψήφησε. Τὸ πόρισμα ἐκεῖνο, ποὺ δημοσιεύθηκε τὸ 1934 στὸ περιοδικὸ «'Ανάπλασις», ἀναλύει τὴ φύση τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὅπως θὰ ἀντιληφθοῦν καὶ οἱ ἀναγνῶσται μας, ἀπὸ τὰ κύρια σημεῖα του, ποὺ ἀκολουθοῦν.

'Ο Μασωνισμὸς δὲν εἶναι ὀργάνωση θρησκευτικὴ ἢ μὲ θρησκευτικὲς ἐπιδιώξεις. Δὲν ἔχει ἀντιθρησκευτικὸ ἢ ἀντιχριστιανικὸ χαρακτῆρα. 'Αντίθετα, ὑπογραμμίζει τὴν πιστη στὸν Θεό, τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς καὶ τὴν αἰώνια ζωή. Οἱ ἠθικες ἀρχὲς τοῦ Τεκτονισμοῦ δὲν εἶναι ἀντίθετες πρὸς τὶς Χριστιανικές, αφοῦ οἱ Μασῶνοι πρεσβεύουν ὅτι «θεωροῦμεν πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἀδιαφόρως τάξεως καὶ φυλῆς, ἴσους πρὸς ἡμᾶς, ἀδελφοὺς ἡμῶν». 'Αλλὰ καὶ ἡ Τεκτονικὴ φιλανθρωπία, εἶναι ὑψηλῆς ἠθικῆς ποιότητος, ἀφοῦ ἐκδηλώνεται, ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν Μασώνων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τους αλλους, ἀνεξάρτητα φυλῆς καὶ θρησκείας. «Οὕτως ὁ Μασωνισμὸς οὐ μόνον συντηρεῖ συσσίτια, νυκτερινὰς σχολὰς καὶ ὀρφανοτροφεῖα, ἄνευ οἱασδήποτε προπαγανδιστικῆς ἐνεργείας, ἀλλὰ καὶ ἐνεργὸν ἐπεδείξατο ἐνδιαφέρον κατά τε τὸ παρελθὸν και κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν εἰς πάσας τας ἐθνικὰς ἀνάγκας καὶ εἰς πάσας τὰς συμφοράς, αἵτινες ἔπληξαν τὴν πατρίδα καὶ τὴν κοινωνίαν».

Καὶ συνεχιζει τὸ πόρισμα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς 'Αθήνας: Χαρακτηριστικὸ στοιχεῖο τῆς Τεκτονικῆς ἠθικῆς

εἶναι καὶ ὁ πόλεμος κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ. Ὁ Τεκτονισμὸς πρεσβεύει ὅτι τα μέλη του πρέπει νὰ εἶναι πάντα ἕτοιμα γιὰ νὰ θυσιάζουν τὸ ἀτομικό τους συμφερον στο γενικὸ καλὸ καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἀγαποῦν τὴν ἐργασία, πηγὴ κάθε ἠθικοῦ. «Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ὁ Μασωνισμός... δὲν ἀναμιγνύεται εἰς δογματικὰ ζητήματα καὶ δὲν ἦλθεν εἰς ἀντίθεσιν ἢ σύγκρουσιν πρὸς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, δογματικὴν καὶ ἠθικήν, οὐδ' ἐκήρυξεν ἀνατρεπτικὰς θεωρίας, νομίζομεν ὅτι οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ἵνα ἡ ἐκκλησία ἀναλάβη ἀγῶνα κατ' αὐτοῦ... Ἂν δὲ ἑτερόδοξοί τινες ἐκκλησιαι, ὁρμωμεναι ἐξ ἄγαν στενῶν ἀντιλήψεων, ἀντικειμένων πρὸς το γνήσιον χριστιανικὸν πνεῦμα, ἦλθον εἰς ρῆξιν πρὸς τὸν Μασωνισμον καὶ ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατ' αὐτοῦ, τοῦτο εἶναι εὐεξήγητον, διότι οὗτος προήσπισε τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐρεύνης καὶ ἐπολέμησε σφοδρῶς καταπιεστικὰς τῆς ἐλευθερίας τάσεις, ὡς καὶ ἀναμίξεις τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων εἰς ἔργα ξένα τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς και αὐτῶν, καὶ μάλιστα τὰς κοσμοκρατορικὰς τάσεις τῶν παπῶν.. Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία εὐτυχῶς, οὐδέποτε διατρανώσασα τοιαύτας τασεις, οὐδένα ἔχει λόγον νὰ ἔλθη εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὸν Μασωνισμόν, ἐφ' ὅσον μάλιστα τὰ πλεῖστα τουλαχιστον τῶν μελῶν του εἶναι ἐν ἀδιαρρήκτῳ συνδέσμῳ πρὸς τὴν μητέρα ἐκκλησίαν, ἧς θέλουσι νὰ εἶναι πιστὰ τέκνα...».

> Εὐδαίμων ἐστὶν ὁ κατ' ἀρετὴν τελείαν ἐνεργῶν καὶ τοῖς ἐκτὸς ἀγαθοῖς, τοίς περὶ τὸ σῶμα, ἱκανῶς κεχορηγημένος, οὐ τον τυχόντα χρόνον, ἀλλὰ τέλειον βίον.
>
> Ἀριστοτέλης

Ὑπάρχουν Τέκτονες ποὺ φρονοῦν ὅτι ἡ ἄγνοια ποὺ ἐπικρατεῖ γιὰ τὸν Μασωνισμὸ καὶ ὁ φανατισμὸς ποὺ δείχνουν μερικοὶ ἀπέναντί του, οφειλεται στὴ μυστικότητα μὲ τὴν ὁποία οἱ Μασῶνοι καλύπτουν τὶς συγκεντρώσεις τους και τὶς συζητήσεις τους. Ἀλλά, ὅπως προσθέτουν, ἡ μυστικότητα αὐτὴ δεν εἶναι τίποτα περισσότερο ἀπὸ μιὰ προσπάθεια ὥστε οἱ ἐλεύθερες συζητήσεις τους γύρω στὰ διάφορα φιλοσοφικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ προβλήματα, νὰ μὴ γίνωνται τὸ ἀντικείμενο κακῆς δημοσιότητος καὶ χαμηλῆς, σε ποιότητα, ἐκλαικεύσεως.

Πράγματι, τὸ μεγάλο κοινὸ ἀγνοεῖ ὡς καὶ αὐτὴ τὴν ἱστορία τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ στηρίζει συνήθως τὶς κρίσεις του γι' αὐτὸν στὰ ὅσα ἀκούει και ποὺ πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ δεν εἰναι περισσότερο σοβαρὰ ἀπὸ τὰ διάφορα ἀπίθανα περασμένων ἐποχῶν, ὅπως π.χ. ὅτι «οἱ Ἑβραῖοι βάζουν μικρὰ παιδιὰ σὲ βαρέλια μὲ καρφιά, τοὺς βγάζουν τὸ αἷμα καὶ τὸ πίνουν».

Ἡ λέξις Τέκτων, σημαίνει οἰκοδόμος ἢ κτίστης καὶ αὐτοὶ ὑπῆρξαν οἱ «πρόγονοι» τῶν Μασωνων, ποὺ ἡ πρώτη τους ἑταιρία ἱδρύθηκε στὸ Λονδῖνο τὸ 1717. Ἡ διάδοση τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ στὸν ὑπόλοιπο κόσμο, ὑπῆρξε ταχυτάτη. Μέσα σὲ τριάντα μόνο χρόνια, ἱδρύθηκαν Στοὲς στη Γαλλία, στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, στὴ Γερμανία, στὴν Ἰρλανδία κ.ο.κ. Οἱ Στοες τῶν διαφόρων χωρῶν, παρὰ τὶς προσπάθειες ποὺ ἔγιναν νὰ ἑνωθοῦν, παραμένουν ἀνεξάρτητες. Κάθε Στοά, διευθύνεται ἀπὸ ἕνα συμβούλιο, ποὺ ἐκλέγεται κάθε χρόνο, ἀπὸ ὅλα τὰ μέλη της, ποὺ γιὰ νὰ γίνουν τέτοια, θὰ πρέπει νὰ ἔχουν ὑπερβῆ τὸ 23ο ἔτος τῆς ἡλικίας τους. Τὰ ἀξιώματα ἀπονέμονται ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν μελῶν, ποὺ εἶναι χωρισμένα σε τρεῖς βαθμούς, τοῦ μαθητοῦ, τοῦ ἑταίρου καὶ τοῦ διδασκάλου.

Τὸ φιλελεύθερο πνεῦμα τοῦ Μασωνισμοῦ, τοῦ ἐδημιούργησε πλῆθος ἐχθρούς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑποστῆ πολλοὺς διωγμούς, κυρίως στὴν Ἱσπανία καὶ τὴν Πορτογαλία, ὅπου ἀρκετοὶ Τέκτονες ἔπεσαν θύματα τοῦ σκοταδισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Ὁ πάπας Κλήμης 12ος, ἀφῶ-

ρισε τὸ 1738 τοὺς Μασώνους μὲ τὴν ἐγκύκλιό του «IN EMINENTIA APOSTOLATUS SPECULA» καὶ τὸν ἑπόμενο χρόνο ἔδινε διαταγὴ νὰ καῆ στὴ Ρώμη, ἀπο τὸν παπικὸ δήμιο, «Ἡ Ἀπολογία τῆς Ἑταιρίας τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων», ποὺ εἶχε κυκλοφορήσει στὴ Σκωτία ἀπὸ ἀνώνυμο Μασῶνο.

Στὴν Ἑλλάδα ὁ Τεκτονισμὸς ἔγινε γνωστὸς ἀπὸ τὰ Ἰόνια νησιά, ὅπου τὸν εἶχαν μεταφέρει οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἄγγλοι κατακτητές τους. Τὸ 1867, οἱ Στοὲς τῆς χώρας μας ἑνώθηκαν καὶ ἵδρυσαν τὴ Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Ἑλλάδος, ποὺ περιλαμβάνει σήμερα δεκάδες Στοές, μὲ χιλιάδες μέλη. Οἱ ἱδρυταὶ τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Ἑλλάδος ἐξέλεξαν σὰν τὸν πρῶτο Μέγα Διδάσκαλό τους, τὸν καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Νικ. Δαμασκηνό. Ἂς σημειωθῆ ὅτι στὴν Ἑλλάδα ἔχει ἐπικρατήσει τὸ Σκωτικὸ Δόγμα, ποὺ περιλαμβάνει στὶς ἀρχές του καὶ τὴν ὕπαρξη Θεοῦ, ὑπὸ τὸ ὄνομα Μ⁂ Α⁂ τοῦ Σ⁂ καὶ τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς.

> Πυνθανομένου τινός, πῶς ἄν τις ἑαυτοῦ διδάσκαλος γένοιτο; εἰ ὑπὲρ ὧν ἐπιτιμᾷ τοὺς ἄλλους, ἔφη καὶ ἑαυτῷ ἐπιτιμώη μάλιστα.
>
> Διογένης παρὰ Στοβαίῳ

Ἀναφέραμε ὅτι πρόγονοι τῶν Τεκτόνων ἦσαν οἱ οἰκοδόμοι καὶ οἱ κτίστες. Τὸν Μεσαίωνα, οἱ τότε συντεχνίες ποὺ κατάφεραν νὰ ἀπελευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν κηδεμονία τῶν καλογήρων καὶ τῶν μοναστηριῶν, δὲν μπόρεσαν νὰ ἀπαλλαγοῦν καὶ ἀπὸ τὸ μυστικιστικὸ πνεῦμα. Ἔτσι, τὰ μέλη τῶν συντεχνιῶν καὶ στὴν περίπτωση αὐτὴ τῶν οἰκοδόμων, συγκεντρώθηκαν σὲ δικά τους τάγματα καὶ στοές, ὅπου συνέχισαν νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὰ θρησκευτικά, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ ἐπαγγελματικὰ ζητήματά τους. Σιγά - σιγά, ὅμως, ἄρχισαν νὰ συζητοῦν καὶ τὰ ἄλλα θέματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς καὶ νὰ δέχωνται στὶς στοές τους καὶ ἄτομα, ποὺ δὲν εἶχαν σχέση μὲ τὴ συντεχνία. Μὲ τὸν καιρό, μέσα στὶς στοές — ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ χαρακτηρισθοῦν σὰν οἱ λέσχες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης — ἄρχισαν νὰ πλειοψηφοῦν οἱ μὴ τέκτονες, οἱ «πρόσθετοι ἀδελφοί», ὅπως τοὺς ἔλεγαν στὴν Ἀγγλία, ὅπου τὸ 1717, οἱ διάφορες Στοὲς ἑνώθηκαν καὶ ἵδρυσαν τὴ Μεγάλη Στοὰ τοῦ Λονδίνου. Μέλος τῆς Στοᾶς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ γίνη ὁ κάθε ἐλεύθερος ἄνθρωπος, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν πολιτική, θρησκευτική, ἐπαγγελματικὴ ἢ κοινωνικὴ θέση του. Οἱ νέοι αὐτοὶ Τέκτονες, ποὺ δὲν εἶχαν οὐδεμία σχέση μὲ τὰ πρῶτα ἐκεῖνα τάγματα τῶν οἰκοδόμων τοῦ Μεσαίωνος, κράτησαν ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ σύμβολα, τὶς τελετὲς καὶ τὶς συνθηματικὲς λέξεις καὶ χειρονομίες, ποὺ χρησιμεύουν σήμερα στοὺς Τέκτονες ὅλων τῶν χωρῶν, σὰν σημεῖα ἀναγνωρίσεως.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ Μασῶνοι ποὺ ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἀποτελεῖ αὐθύπαρκτο ἠθικοφιλοσοφικὸ ἵδρυμα, κατὰ τὸ πρότυπο τῶν ἑταιριῶν ποὺ ἔδρασαν ὑπὸ τὸ γενικὸ ὄνομα «μυστήρια», ὄχι μόνο στὶς χῶρες τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ καὶ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ Ρώμη, καὶ ποὺ εἶχαν σὰν βασικὸ σκοπό τους τὴ μελέτη τοῦ φαινόμενου ποὺ λέγεται ζωή, χωρὶς δογματικοὺς ἢ ἄλλους περιορισμούς.

⁂

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΘΑ ΚΑΤΑΛΥΘΗ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ;

ΝΟΜΙΖΟΜΕ ὅτι τὸ πλέον σημαντικὸ σχόλιο (λόγῳ προελεύσεως καὶ περιεχομένου) ποὺ ἔγινε γιὰ τὸ θέμα τῆς μισαλλοδοξίας εἶναι ἕνα

ἀρθρίδιο τοῦ περιοδικοῦ «Συζήτησις», ὀργάνου τῆς 'Ενώσεως «'Ελληνικὸς Πολιτισμός», συνδεομένου, ὡς γνωστόν, μὲ μεγάλην ἀδελφότητα θεολόγων. 'Εδημοσιεύθη στὸ τεῦχος τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου καὶ ἀναφέρεται ἐν πρώτοις στὶς ἐκδηλώσεις ἐναντίον τῶν Βουδδιστῶν τοῦ νοτίου Βιετνὰμ ('Αναδημοσίευσις τοῦ σχολίου στὰ «Χρονικὰ» τοῦ παρόντος τεύχους τοῦ «'Ιλισοῦ»), γιὰ νὰ προχωρήσῃ ὡς ἀκολούθως, συσχετίζοντας τὰ γεγονότα τοῦ Βιετνὰμ μὲ τὰ πρόσφατα 'Ελληνικά:

«Καί, ἐπὶ τέλους, αὐτὰ γίνονται εἰς τὸ Βιετνάμ. 'Ο γεωγραφικὸς χάρτης ομως δὲν λέγει ὅτι αἱ 'Αθῆναι εὑρίσκονται εἰς τὸ νότιον Βιετνάμ. 'Αλλ' ἡμεῖς θέλομεν σώνει καὶ καλά, ἐκεῖ νὰ τὰς τοποθετήσωμεν, προκειμένου περὶ τῶν ὑπὲρ τῆς 'Ορθοδόξου πίστεως ἀγώνων. Τελευταίως ἡ προάσπισις τῆς 'Ορθοδοξίας τείνει νὰ ὑπαχθῇ, κατὰ τὸ βιετναμέζικον ὑπόδειγμα, ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Σωμάτων 'Ασφαλείας, καὶ νὰ ἀπαγορευθῇ διὰ τῆς ἀστυνομικῆς βίας καὶ τῶν δεσμοφυλάκων πᾶσα μὴ ορθόδοξος θρησκευτικὴ ἐκδήλωσις. Οἱ χιλιασταὶ δὲν πρέπει νὰ κάμουν συνέδριον. Οἱ Εὐαγγελικοι πρέπει, ἂν μὴ νὰ ἐξαφανισθοῦν διὰ μιᾶς νυκτὸς τοῦ 'Αγίου Βαρθολαμαίου, πάντως νὰ φιμωθοῦν. Οἱ Καθολικοὶ πρέπει νὰ περιορισθοῦν. 'Η ἐλευθεροτυπία πρέπει νὰ σταματήσῃ. 'Η 'Ορθοδοξία θίγεται ὅταν ἕνας ἀλλόδοξος δημοσιεύσῃ εἰς ἐφημερίδας ἢ περιοδικὰ ἕνα ἀρθρον σύμφωνον μὲ τὰς πεποιθήσεις του καὶ ἀντὶ 'Ορθοδόξου ἀπαντήσεως, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διδομένης, ζητεῖται νὰ λαβῃ τὸν λόγον ἡ λογοκρισία. Οὐδόλως ὅμως θίγεται ἡ 'Ορθοδοξία ὅταν εἰς διάφορα «ποικίλης ὕλης» περιοδικὰ δημοσιεύεται, διότι κρίνεται ὅτι ἔχει ἐμπορικὴν «πέρασιν», ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου δίπλα εἰς ἡμίγυμνα γύναια, τῆς αἰσχροτέρας φήμης!

Καὶ ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι αὐτὴ ἡ α-λα-Βιετνὰμ 'Ορθοδοξία, πᾶν ἄλλο ἢ ἱκανοποιεῖ τὸ αἴσθημα τοῦ σημερινοῦ 'Ορθοδόξου Ἕλληνος καὶ πᾶν ἄλλο ἢ οἰκοδομητικὴν ἐπὶ τούτου ἐπίδρασιν ἀσκεῖ. Διὰ πνευματικῶν ὅπλων, οὐχὶ διὰ τῆς 'Αστυνομίας θὰ γίνῃ τῆς 'Ορθοδοξιας ἡ προάσπισις κατ' ἄλλων ἰδεῶν. 'Εὰν δὲ οἱ τεταγμένοι διὰ τὴν 'Ορθόδοξον πνευματικὴν τροφοδοσιαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ παραμελοῦν τὸ καθῆκον των, ἑαυτους ἄς αἰτιῶνται καὶ ἑαυτοὺς ἄς ἀνακαλέσουν εἰς τὰς ἀγωνιστικὰς ἐπάλξεις τῆς 'Ορθοδοξίας, ἐπάλξεις ἀμιγῶς πνευματικάς.

Δὲν ἀγνοοῦμεν βεβαίως ὅτι μεταξὺ τῶν ζητούντων βιαίας ἀπαγορεύσεις καὶ μέτρα ἀστυνομικὰ ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωποι ἀγνῶν προθέσεων καὶ σεβαστῶν κατὰ τὰ λοιπὰ ἐπιδιώξεων. Πρέπει ὅμως πάντες νὰ τὸ πάρωμεν ἐπὶ τέλους ἀπόφασιν, ὅτι ἡ 'Ελλὰς ἔχει ἕνα πολίτευμα. Ὅτι τὸ πολίτευμα αὐτο κατὰ τὸ ἄρθρον 21 τοῦ Συντάγματος εἶναι ἡ Βασιλευομένη Δημοκρατία. Ὅτι τὸ Σύνταγμα κατοχυρώνει μὲν την ἐν 'Ελλάδι ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν, προστατεύει ὅμως καὶ τας δημοκρατικὰς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου, πρωτίστη τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως. Ὅπου ὑπάρχει ἀθέμιτος προσηλυτισμὸς καὶ ἐφ' ὅσον οὗτος διαπράττεται ὄντως, πρέπει βεβαίως νὰ ἐπισύρῃ τὰς ἐκ τοῦ νόμου κυρώσεις. 'Αλλὰ κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις καὶ μὲ τὰς νομίμους καὶ συνταγματικὰς ἐγγυήσεις».

'Εν κατακλεῖδι, ἡ «Συζήτησις» τονίζει τὰ ἀκόλουθα εἰς ὑπεράσπισιν τῆς ὀφειλομένης θρησκευτικῆς καὶ πνευματικῆς ἐν γένει ἐλευθερίας :

«Και ἀκόμη κάτι. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι ὑπάρχει μία διεθνὴς σύμβασις περὶ προασπίσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν θεμελιωδῶν ελευθεριῶν καὶ ὑπάρχει ὁ νόμος ὑπ' ἀριθμὸν 2329 τῆς 18)21 Μαρτίου 1953 κυρῶν διὰ τὴν 'Ελλάδα τὴν διεθνῆ αὐτὴν σύμβασιν. Ὅτι, κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τῆς συμβάσεως αὐτῆς, «πᾶν πρόσω-

ν δικαιοῦται εἰς τὴν ἐλευθερίαν σκέψεως συνειδήσεως καὶ θρησκείας. ` δικαίωμα τοῦτο ἐπάγεται τὴν ἐλευθερίαν ἀλλαγῆς θρησκείας ἢ πεποιθήσεων, ὡς καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἐκδηλώσεως τῆς θρησκείας ἢ τῶν πεποιθήσεων μεμονωμένως ἢ συλλογικῶς δημοσίᾳ ἢ κατ' ἰδίαν...». οιπόν; Θὰ σεβώμεθα τὴν σύμβασιν αὐτὴν ἢ θὰ τὴν γράψωμεν εἰς τὰ παλιά μας παπούτσια; Θὰ μείνωμεν δημοκρατία ἢ θὰ καταλύσωμεν τὴν δημοκρατίαν, ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν πνευματικήν της θεμελίωσιν, τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως;

Καὶ διὰ νὰ τελειώνωμεν. Θέλομεν ἡ 'Ορθοδοξία μας νὰ ἀγωνίζεται καὶ νὰ καρποφορῇ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν δημοκρατικῶν μας ἐλευθεριῶν, ἢ ζητοῦμεν ἐν ὀνόματι τῆς 'Ορθοδοξίας νὰ ἀνατρέψωμεν τὸ πολίτευμα, νὰ καταλύσωμεν τὴν δημοκρατίαν; Ἂν τὸ δεύτερον ἐπιδιώκωμεν, ἂς τὸ διακηρύξωμεν καθαρά. 'Αλλ' ὅ,τι θὰ γίνῃ νὰ γίνῃ ἐν ἐπιγνώσει.

Καὶ πρέπει νὰ ἔχουν τούτου ἐπίγνωσιν ὅλοι ὅσοι πιστεύουν εἰς τὴν 'Ορθοδοξίαν, τὴν ἀλώβητον καὶ ἀμόλυντον, ἡ ὁποία δὲν ἀνέχεται πρόσμιξιν κρατικῆς βίας εἰς τὸ κήρυγμά της. 'Αλλὰ πρέπει νὰ ἔχουν τούτου ἐπίγνωσιν καὶ ὅλοι ὅσοι ὄντως πιστεύουν εἰς τὴν δημοκρατίαν. Διὰ τοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως ἐπεκράτησεν εἰς τὸν κόσμον ἡ δημοκρατία. Καὶ διὰ τῆς ἐπὶ διαφόροις προφάσεσιν ὑπονομεύσεως τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς ἀρχίζει τῆς δημοκρατίας ἡ κατάλυσις!».

ΕΠΙΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΧΗΝ ΤΗΣ ΕΚ ΡΟΔΟΥ

ΕΝ ΤΩ ΜΕΤΑΞΥ ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος ἔγινε στόχος δριμυτάτων ἐπικρίσεων γιὰ τὴν ἀπόφασί της ν' ἀπόσχῃ τοῦ πανορθοδόξου συνεδρίου τῆς Ρόδου, ποὺ συνεκαλεῖτο ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως πρὸς ἐξέτασιν προσκλήσεως τοῦ Βατικανοῦ νὰ σταλοῦν ἀντιπρόσωποι — παρατηρηταὶ τῆς 'Ορθοδοξίας σὲ σύνοδό του, μὲ ἀπώτερο σκοπὸ τὴν ἀποκατάστασι στενώτερης ἐπαφῆς μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων κλάδων τοῦ Χριστιανισμοῦ. 'Η 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος ἐχαρακτήρισε τὴν σύνοδο τῆς Ρόδου «ὀλεθρίαν ὀρθοδόξως καὶ ἐθνικῶς».

Αὐτὴ τὴν ἀρνητικὴ στάσι τῆς 'Ελληνικῆς 'Εκκλησίας ἐσχολίασαν πολλὲς ἐφημερίδες. 'Η «Μεσημβρινὴ» μεταξὺ τῶν ἄλλων ἔγραψε:

«Ἴσως νὰ ἔχῃ δίκαιον ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος ἐπὶ τῆς οὐσίας. Εἰς τὴν ἐποχήν μας καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ εἴδους τὰ προβλήματα δὲν ἀντιμετωπίζονται μὲ δογματισμούς. Τὴν 'Εκκλησίαν ἀποτελοῦσιν ὄχι μόνον οἱ διοικοῦντες αὐτήν, ἀλλὰ καὶ οἱ πιστοί. Καὶ οἱ πιστοὶ ἔχουν — ὡς πολῖται τῆς 'Εκκλησίας — τὸ δικαίωμα τῆς πληροφορήσεως, ὅπως ἔχουν καὶ τὸ δῶρον τῆς κρίσεως καὶ τῆς λογικῆς ἀναλύσεως. Διαποροῦν, λοιπόν, εὐλόγως: Διατὶ θὰ καταστραφοῦν ἡ 'Ορθοδοξία καὶ τὸ Ἔθνος ἂν συνέλθουν εἰς τὴν Ρόδον οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν καὶ ἐξετάσουν κατὰ πόσον ὑπάρχει δυνατότης καὶ ἔνδειξις ἐνάρξεως διαλόγου μὲ τὴν Καθολικὴν 'Εκκλησίαν; Διατί ἡ 'Ελληνικὴ 'Εκκλησία, ἐφ' ὅσον γνωρίζει τὴν ἀλήθειαν τὴν κρύπτει ὑπὸ τὸν μόδιον; Διατί δὲν μάχεται διὰ τὴν ἀπόδειξίν της καὶ τὸν θρίαμβόν της;

Δυστυχῶς, διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ἐπρυτάνευσεν αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ δυσπίστου ἀπομονωτισμοῦ, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει καὶ ἄλλας ἐκδηλώσεις τῆς διοικήσεως τῆς 'Εκκλησίας. Θὰ ᾐσθάνετο κανεὶς τὸν πειρασμὸν νὰ συναγάγῃ τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἀπομονωτισμὸς αὐτὸς προ-

δίδει ἔλλειψιν αὐτοπεποιθήσεως ἐκείνων, ποὺ ἐκπροσωποῦν τὴν Ἐκκλησίαν. Ἓν τοιοῦτον ὅμως συμπέρασμα θὰ ἀπετέλει ἴσως ἄδικον ὑπερβολήν. Τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχει ἀκόμη συλλάβει ἐξ ὁλοκλήρου τὰ τεράστια προβλήματα, ποὺ τῆς θέτει ἕνας συνεχῶς καὶ ταχύτατα μεταβαλλόμενος κόσμος».

«ΔΕΝ ΖΩΜΕΝ ΠΛΕΟΝ ΣΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ»

Η ΔΥΣΦΟΡΙΑ τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν δὲν περιωρίσθηκε στὴν Ἀθήνα. Ἐπεξετάθη καὶ στὶς ἐπαρχίες. Ἡ ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα τῆς Τριπόλεως «Ἀλήθεια» ἔγραψε τὸ ἀκόλουθο πικρό, ἀλλὰ ὄχι ἄδικο σχόλιο:

«Κόπτονται λόγοις οἱ ἰθύνοντες τὴν Ἐκκλησίαν μας, κατὰ τῶν συνεδρίων εἴτε τῶν Χιλιαστῶν εἶναι αὐτά, εἴτε τῶν Τεκτόνων, εἴτε καὶ διορθόδοξα εἰσέτι. Ἀπειλοῦν ἀντισυγκεντρώσεις, ἀρὰς καὶ δὲν γνωρίζομεν τί ἄλλο. Οὐδεμίαν συμπάθειαν τρέφομεν πρὸς τοὺς κ.κ. Χιλιαστὰς λόγῳ τοῦ φανατισμοῦ των. Δὲν γνωρίζαμεν πολλὰ πράγματα περὶ Τεκτόνων, ὅσα ὅμως γνωρίζομεν μᾶλλον συμπαθεῖς τοὺς καθιστοῦν εἰς τὸ κοινὸν αἴσθημα, λόγῳ τῆς εὐρύτητος τῶν ἀντιλήψεών των, ἀπὸ τῶν χρωμάτων τῶν ἀνθρώπων μέχρι τῆς ἔργοις βοηθείας. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διορθόδοξον Σύνοδον, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπίσης μὲ πνεῦμα μεσαιωνικόν, ἀντιδρᾷ ἡ Ἐπίσημος Ἐκκλησία μας, ἄς θέσῃ ὁ Κύριος φυλακὴν τῷ στόματί μας. Διερωτώμεθα ὅμως: Δὲν θὰ ἀντιληφθῇ κάποτε ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἢ μᾶλλον ὁ ἰθύνων Κλῆρος της, ὅτι ὁ καιρὸς τῶν λόγων καὶ τῆς νοοτροπίας τοῦ Μεσαίωνος παρῆλθεν; Ὥστε ἀντὶ νὰ ἀσχολῆται μὲ ἐπουσιώδη δῆθεν δογματικὰ ζητήματα διὰ τὰ ὁποῖα ὁ Λαὸς οὐδόλως — διότι δὲν τὰ ἀντιλαμβάνεται — ἐνδιαφέρεται, νὰ στραφῇ πρὸς τὴν μὲ ἔργα ἀπόδειξιν καὶ ἐφαρμογὴν τῆς Διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ; Ἐνῷ οὗτοι ἐνδιαφέρονται καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν καλοπέρασίν των ἀφ' ἑνὸς καὶ τὴν διὰ λόγων καὶ ἀπειλῶν, συγκράτησιν τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος, τὸ ὁποῖον ἤδη ἀλλὰ καὶ συνεχῶς ἀπομακρύνεται τῆς Ἐκκλησίας, ἀκριβῶς ἐξ αἰτίας τῆς τακτικῆς αὐτῆς;».

Η ΔΙΑΤΙΜΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ΔΙΔΕΙ ΟΠΛΑ ΣΤΟΥΣ «ΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ»

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ἦτο καὶ ἡ ἀντίδρασις τῶν ἁπλῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ. Σ' ἐπιστολὴ πρὸς τὸ «Ἔθνος» ὁ Ἀντ. Ἐλευθεριάδης (Ἀναγεννήσεως 84, Νέα Ἰωνία), ἀφοῦ ζητεῖ νὰ ληφθοῦν μέτρα ἐναντίον τῶν ξένων θρησκευτικῶν προπαγανδῶν κλπ. δὲν παραλείπει νὰ τονίσῃ ὅτι ὑπάρχει καὶ ἕνας τομεύς, ὅπου ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ δράσῃ πρὸς ἔμπρακτον ἀντιμετώπισιν αὐτῶν τῶν προπαγανδῶν.

«Ἡ ἐπίσημος Ἐκκλησία — ἔγραψε — πρέπει καιρίως νὰ πατάξῃ τὴν ἀπαράδεκτον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν θρησκευτικὸν αἴσθημα προσκρούουσαν κοστολόγησιν καὶ διατίμησιν τῶν ἱερῶν Μυστηρίων κλπ. ὡς ὀρθότατα ὁ ἐπιφανὴς ἱεροκήρυξ Ἀθηνῶν π. Αὐγ. Καντιώτης προσφάτως εἰσηγήθη (ἴδε «Ἔθνος» 30-7-63). Δὲν ἐννοοῦμεν, ἐπὶ τέλους, ὅτι τὸ «δῶσε τόσα...» διὰ τὸ δεῖνα ἱερὸν Μυστήριον, εἶναι ἕνα πρώτης τάξεως ὅπλον διὰ τοὺς καιροφυλακτοῦντας αἱρετικούς; Ἀλλοίμονον, ἂν ἡμεῖς εἰς τὸ ἰδικόν μας ἐργαστήριον χαλκεύωμεν ὅπλα, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς πολεμήσουν. («Χαλεπωτάτη γὰρ (ἐστὶν) ἀδικία ἔχουσα ὅπλα» (Ἀριστοτέλους Πολ. Α. 2, 34)».

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΝΑΩΝ ΚΑΙ ΤΟ «ΜΕΤΑΘΕΤΟΝ» ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ

ΦΩΤΕΙΝΗ ἀκτίνα θὰ μποροῦσε νὰ ἀποκληθῇ ἡ ἐνέργεια τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος κ. Κυρίλλου, ὁ ὁποῖος ἀπέκρουσεν αἴτημα τῶν κατοίκων τοῦ Νεοχωρίου Καρδίτσης πρὸς ἀνέγερσιν ἐκκλησίας.

«Αἱ ἐκκλησίαι ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὸ χωριό σας — εἶπεν —εἶναι ἀρκεταί. Δὲν χρειάζεσθε ἄλλη. Νὰ φτειάξωμεν εἰς ὅλα τὰ βουνὰ ἐκκλησίες δὲν τὸ θεωρῶ σκόπιμον. Τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα δὲν καλλιεργεῖται μὲ τὴν ὕπαρξιν πολλῶν ναῶν. Ἕνα πνευματικὸν κέντρον μὲ βιβλιοθήκην θρησκευτικῶν καὶ ἄλλων κοσμίων βιβλίων καὶ μὲ αἴθουσαν διὰ συγκεντρώσεις τῶν μαθητῶν τῶν κατηχητικῶν σχολείων καὶ δι' ἐκπολιτιστικὰς διαλέξεις εἶναι προτιμότερον ἀπὸ τὴν ἀνέγερσιν ἑνὸς ὑπεραρίθμου ναοῦ».

Ὁ ἱεράρχης αὐτὸς ἐκήρυξε κατ' οὐσίαν μιὰ θρησκευτικὴ εἰρηνικὴ ἐπανάστασι, ἀλλὰ διόλου ἀπίθανον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς... βέβηλος καὶ ἀντιχριστιανός. Τὸ ὀλιγώτερο, νὰ μείνῃ μόνος. Διότι «περὶ ἄλλα τυρβάζουν» οἱ ἱεράρχαι.

Περὶ αὐτῶν ἐξεφράσθη μὲ σκληρότητα ὁ μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος σὲ τηλεγράφημά του πρὸς τὴν Κυβέρνησι καὶ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο ἐναντίον τῆς σχεδιαζομένης ἐπαναφορᾶς τοῦ «μεταθετοῦ» τῶν ἱεραρχῶν. Τὸ κείμενον τοῦ τηλεγραφήματος:

«Ἐπισημαίνω βαρυτάτας ὑμετέρας εὐθύνας δημιουργίας νέου σάλου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, δι' ἐνδεχομένης ἐπαναφορᾶς ἐπαράτου μεταθετοῦ. Ἱεροὶ κανόνες καταδικάζουν τοῦτο, ὁρίζοντες καθαίρεσιν καὶ ἰσόβιον ἀφορισμὸν κατὰ μετατιθεμένων ἐπισκόπων. Ἐπιδιώκοντες μεταθέσεις, ἐμφανιζόμεθα εἰς ὄμματα ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος ὡς χρυσοθῆραι. Ὁ ἐπίσκοπος δέον ὅπως μὴ λησμονῇ, ὅτι τυγχάνει ἰσόβιος καὶ ἀμετάθετος πατηρ καὶ ποιμὴν ὀλίγων ἢ πολλῶν ψυχῶν, ἅς ἐνεπιστεύθη αὐτῷ, παρ' ἀξίαν, δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου. Θεοφόροι πατέρες μὲ φωνὴν στέντορος διακηρύσσουν ὅτι αἴτια κατηραμένου μεταθετοῦ εἰσὶ φιλαργυρία καὶ κενοδοξία, πάθη δηλονότι ταπεινὰ καὶ ὀλέθρια, ὑφ' ὧν δεινῶς χειμάζονται οἱ τὴν μετάθεσιν ἑκάστοτε ἐπιζητοῦντες ἐπίσκοποι».

Καὶ μία λαϊκὴ ἀπήχησις:

«Ἐὰν δὲν σπεύσετε νὰ τοποθετήσετε μητροπολίτη εἰς τὴν κενὴν μητρόπολίν μας, θὰ φέρομε ἐμεῖς παλαιοημερολογίτη ἐπίσκοπο»...

Αὐτὴν τὴν ἀπειλὴν διατυπώνουν κάτοικοι τῆς πόλεως Καλαμάτας διὰ προσφάτου ἀναφορᾶς των πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν.

Παρόμοιαι ἀπειλαί, σημειωτέον, διατυποῦνται ἤδη καὶ ἀπὸ πολλὰς ἄλλας κενὰς μητροπόλεις, αἱ ὁποῖαι ἀνέρχονται συνολικὰ εἰς δέκα.

Τὸ ὅλον θέμα θὰ ἀπασχολήσῃ ἐνδεχομένως τὴν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τὸν τρέχοντα μῆνα Ὀκτώβριον.

ΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ

ΣΧΕΤΙΚΑ μὲ τὴν Πανορθόδοξον Σύνοδον τῆς Ρόδου, περὶ τῆς ὁποίας ἀνεφέραμε καὶ πιὸ πάνω, αὐτὴ συνῆλθε ἀπὸ 26—28 Σεπτεμβρίου μὲ τὴν συμμετοχὴν Ἱεραρχῶν ἀπὸ ὅλας τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας τοῦ κόσμου, πλὴν τῆς Ἑλληνικῆς. Καί:

1. Ἐκηρύχθη κατ' ἀρχὴν ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως ὅλων τῶν Χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, κατὰ τὸ πνεῦμα, ἄλλως τε τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.

2. Ἀπεφάσισε νὰ ὁδεύσῃ «πρὸς καταλλαγὴν μετὰ τῶν ἔξω» καὶ συγκεκριμένως περὶ «καλλιεργείας σχέσεων, ἐν τῷ πνεύματι τῆς κατὰ Χριστὸν ἀγάπης, μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας». Ἔθεσεν ὡς προϋπόθεσιν τὴν «ἐπὶ ἴσοις ὅροις» διεξαγωγὴν τοῦ διαλόγου.

3. Ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς ἢ μὴ παρατηρητῶν τῶν Χριστιανικῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στὴν Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀπεφασίσθη ἑκάστη Ἐκκλησία νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ ἀδέσμευτον βούλησιν.

Τὸ περιέχον τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου «μήνυμα» ἀναγράφει, μεταξὺ ἄλλων, τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, τὴν ἱστορικὴν καὶ ὀρθοτόμον αὐτῆς πορείαν συνεχίζουσα καὶ πρὸς τὰ πρόσω χωροῦσα, καὶ ἐπὶ τὴν τιμίαν καὶ εἰρηνοποιὸν αὐτῆς εὐθύνην καὶ ἀποστολὴν βαίνουσα, ἐν ἐκτιμήσει δὲ πάντων τῶν αἰτημάτων τῶν καιρῶν καὶ ἐν ἀκριβεῖ ἀξιολογήσει τῆς πανταχόθεν ἀναμενομένης παρ' αὐτῆς ὑπευθύνου πρωτοβουλίας καὶ δράσεως, ὥδευσε καὶ αὖθις, ἐν ἑνότητι καὶ ἐλευθερίᾳ, τὴν ὁδόν, τὴν πρὸς τὴν καταλλαγὴν μετὰ τῶν ἔξω ὁδηγοῦσαν.

»Συνήλθομεν ἐνταῦθα ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ὅπως μελετήσωμεν ἀπὸ κοινοῦ θέματα εἰς τὰς σχέσεις τῆς ἡμετέρας κατὰ Ἀνατολὰς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῆς σεβασμίας Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης ἀναγόμενα, καὶ εἰς τὴν ἐπὶ θετικωτέρας πάντως βάσεως ἀνατοποθέτησιν τῶν σχέσεων τούτων, ἀποβλέποντα κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν πάλαι μὲν ἐξαγγελθέντων, ἐπ' ἐσχάτων δὲ καὶ διὰ τῆς ἐν τῇ Πανορθοδόξῳ Διασκέψει τῆς Ρόδου, ἔτει 1961, διατυπωθείσης ὁμοθύμου τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀποφάσεως περὶ «καλλιεργείας σχέσεων ἐν τῷ πνεύματι τῆς κατὰ Χριστὸν ἀγάπης» μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

»Θερμὴν ἠκούσαμεν τὴν σύστασιν τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν : «Εἰρηνεύετε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε..., τῇ φιλαδελφείᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες, τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες» (Β΄ Κορ. 13, 11 καὶ Ρωμ. 12, 10)12).

»Κατὰ τὰς διημέρους Συνεδρίας τῆς Συσκέψεως ἡμῶν ἐτέθησαν ἐνώπιον ἡμῶν τὰ θέματα τῆς ἀποστολῆς ἢ μὴ Παρατηρητῶν εἰς τὴν δευτέραν περίοδον τῶν ἐργασιῶν τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου, καὶ τῆς ἐξ ἀφορμῆς τούτου προτάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπως ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία προτείνῃ τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ διάλογον ἐπὶ ἴσοις ὅροις.

»Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον θέμα, καίτοι αἱ Ἀντιπροσωπεῖαι τῶν μετεχουσῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ πλειονότητα ἐξέφρασαν τὰς ὑπαρχούσας ἐν τῷ θέματι ἀντιρρήσεις, ἐν τούτοις ἐγένετο ὁμοφώνως ἀποδεκτόν, ὅπως ἑκάστη τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐν τῷ εἰδικῷ τούτῳ θέματι, ἐνεργήσῃ ἀδεσμεύτως.

»Ὡς πρὸς δὲ τὸ δεύτερον θέμα, ἡ Πανορθόδοξος Σύσκεψις ἡμῶν, ἀποδεχθεῖσα τὴν πρωτοβουλίᾳ τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Ἀθηναγόρου, πρότασιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁμοφώνως ἀπεφάσισεν, ὅπως ἡ κατὰ Ἀνατολὰς Ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία προτείνῃ τῇ σεβασμίᾳ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἔναρξιν διαλόγου μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐπὶ ἴσοις ὅροις.

»Ἐπὶ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἥκομεν πρῶτον μὲν ἀφορῶντες εἰς τὸν κοινὸν τῆς πίστεως ἡμῶν Ἀρχηγὸν καὶ Τελειωτὴν Ἰησοῦν, Οὗ τὸ ἅγιον θέλημα «ἵνα πάντες ἓν ὦσιν» (Ἰωάν. 17, 21), εἶτα δὲ ἀποβλέποντες καὶ εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας κοινοὺς τοῦ Πνεύματος θησαυρούς, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι οὐ μόνον τὴν ὑπὲρ τῆς Χριστιανικῆς

ἑνότητος εἰλικρινῆ θέλησιν τῆς 'Ορθοδοξίας ἐκφράζομεν, ἀλλ' ὅτι καὶ πρὸς τὴν αὐτὴν ἀπευθυνόμεθα τῆς σεβασμίας Ρωμαιοκαθολικῆς 'Εκκλησίας διάθεσιν, ἐπὶ δὲ πᾶσι καὶ ἐν ἐλπίδι ὅτι συνοικοδόμοι ἐσόμεθα τῆς τῶν πάντων ἑνότητος, ἐν ἀγάπῃ ἐποικοδομοῦντες καὶ «αὐξάνοντες εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, Ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, ὁ Χριστός» ('Εφεσ. 4,15).

»'Ιδοὺ ἐν συνόψει οἱ ἀπὸ Θεοῦ εὐλογημένοι καρποὶ τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν. Καρποὶ συνοχῆς, κατανοήσεως καὶ ἀγάπης, εἰς καταλλαγὴν καὶ ἑνότητα ὁδηγοῦντες.

»Ἡ 'Ορθόδοξος ἡμῶν 'Εκκλησία ἐχώρησεν ἤδη ἐπὶ τὸ ἔργον, τὸ γόνιμον καὶ ἀποδοτικὸν καὶ ἀνοίγει νῦν τὴν ἱερὰν ὁδὸν τῆς ἐν Κυρίῳ συναντήσεως καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ διαλόγου».

ΑΝΤΕΓΚΛΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

ΕΝ ΤΩ ΜΕΤΑΞΥ ἐσημειώθησαν θλιβερὲς ἀντεγκλήσεις μεταξὺ 'Ιεραρχῶν σχετικὰ μὲ τὴν μὴ συμμετοχὴ τῆς 'Ελληνικῆς 'Εκκλησίας στὴν Πανορθόδοξο Σύνοδο τῆς Ρόδου.

Εἰς ἀπάντησιν περικοπῆς τοῦ λόγου τοῦ Μητροπολίτου Ρόδου κ. Σπυρίδωνος, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ 'Ελληνικὴ 'Εκκλησία «μυωπάζει», ἐδηλώθη ἀπὸ τὸ περιβάλλον τοῦ 'Αρχιεπισκόπου 'Ελλάδος Χρυσοστόμου ὅτι ὑπάρχουν ἄλλοι σοβαροὶ λόγοι, ποὺ ἐπέβαλαν τὴν ἀποχή. Καὶ κατηγγέλθησαν, ἐμμέσως, οἱ μετασχόντες τῆς Συνόδου ὡς «ἐπίορκοι».

'Εδόθη εἰς τὴν δημοσιότητα τὸ κείμενον τοῦ ὅρκου τὸν ὁποῖον ὀμνύουν οἱ ἐπίσκοποι κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς χειροτονίας των καὶ ποὺ ἀναφέρει: «Πρὸς τούτοις, ἀποδέχαμαι τὰς ἁγίας καὶ Οἰκουμενικὰς ἑπτὰ Συνόδους, αἵτινες ἐπὶ φυλακῇ τῶν σεπτῶν δογμάτων συνηθροίσθησαν, καθομολογῶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν διωρισμένους στέργειν καὶ φυλάττειν κανόνας καὶ τὰς ἁγίας διατάξεις, ὅσαι τοῖς ἡμῶν Πατράσι κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ χρόνους ἐτυπώθησαν, πάντας οὓς ἀποδέχονται συναποδεχόμενος· καὶ οὓς ἀποστρέφονται, συναποστρεφόμενος· ἔτι καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην ὁμολογῶ διαφυλάττειν...».

'Εκ τοῦ ὅρκου αὐτοῦ —προσέθεσεν ἐκπρόσωπος τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς— ἂς κρίνῃ ἕκαστος χριστιανὸς ποῖος εἶναι ὁ ἐπίορκος.

'Ασφαλῶς, ἐννοοῦσεν ὅτι «ἐπίορκοι» εἶναι οἱ συνελθόντες εἰς τὴν Ρόδον, διότι ἔστω καὶ κατ' ἀρχὴν καὶ ἐπὶ ἴσοις ὅροις, ἐδέχθησαν νὰ ἀρχίσῃ «διάλογος» μὲ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ 'Εκκλησία, μὲ ἄλλα λόγια δὲν ἀποστρέφονται τοὺς ἀποστρεφομένους τὰς ἀποφάσεις τῶν 'Ορθοδόξων Συνόδων...

'Επίσης ὁ 'Αρχιεπίσκοπος κ. Χρυσόστομος, ἀπαντῶν εἰς τὸν περὶ «μυωπικῶν» χαρακτηρισμὸ τοῦ Μητροπολίτου Ρόδου, τοῦ ἔγραψε ἐπιστολή, διὰ τῆς ὁποίας τὸν παραπέμπει εἰς περικοπὴν τῆς «'Αποκαλύψεως» (κεφάλαιον 3ον, παράγραφος 18), ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

«...οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα πλουτίσῃς· καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ· καὶ κολλύριον ἔγχρισον τοὺς ὀφθαλμούς ἵνα βλέπῃς».

ΕΝΑΣ «ΤΑΠΕΙΝΟΣ» ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΣΤΗΝ ΣΥΝΟΔΟ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΝΩ τέτοια λόγια ἐχρησιμοποιοῦσαν οἱ Ἕλληνες 'Ιεράρχαι μεταξύ των καὶ γενικὰ τέτοιο κλῖμα ἐχθρότητος ἐδημιουργοῦσαν ὄχι πλέον γιὰ

τοὺς Καθολικούς, ἀλλὰ γιὰ τοὺς ἰδίους τοὺς Ὀρθοδόξους, εἰς τὴν Ρώμη συνῆλθε την 29ην Σεπτεμβρίου ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ὁ Πάπας Παῦλος ὁ 6ος ἐκήρυξε τὴν ἀνάγκην μεταρρυθμίσεων στὴν Ἐκκλησία, ἑνώσεως ὅλων τῶν Χριστιανῶν καὶ ἔναρξιν διαλόγου μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ συγχρόνου κόσμου. Γιὰ τὸν χωρισμὸ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐξέφρασε τὴν βαθειὰ λύπη του καὶ εἶπε χαρακτηριστικά:

«Ἐὰν καθ' οἱονδήποτε τρόπον εὐθυνώμεθα διὰ τὸν χωρισμὸν αὐτόν, ζητοῦμεν ταπεινῶς συγχώρησιν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς μας οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ὅτι τοὺς ἔχομεν πληγώσει.

»Ὅσον ἀφορᾶ ἡμᾶς, εὐχαρίστως συγχωροῦμεν ἐκείνους ποὺ ἐπλήγωσαν τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ λησμονοῦμεν τὰ ὅσα μᾶς ἐπροξένησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μακροῦ χωρισμοῦ. Εἴθε ὁ οὐράνιος Πατὴρ νὰ εὐδοκήσῃ καὶ νὰ ἀκούσῃ τὰς προσευχάς μας καὶ νὰ μᾶς δώσῃ πραγματικὴν ἀδελφικὴν εἰρήνην».

Η ΠΙΣΤΙΣ ΕΙΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΝ ΑΡΚΕΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΒΑΡΥΣΗΜΑΝΤΗ μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ μιὰ ἄλλη περικοπὴ τῆς ὁμιλίας τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ 6ου.

«Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία —εἶπε— προσβλέπει πέραν τῶν συνόρων τοῦ χριστιανισμοῦ... πρὸς τὰς ἄλλας θρησκείας, ποὺ διατηροῦν τὴν αἴσθησιν καὶ ἔννοιαν τοῦ ἑνὸς ἀνωτάτου, ὑπερβατικοῦ Θεοῦ — τοῦ δημιουργοῦ».

Ἡ περικοπὴ αὐτή —στὴν λογική της προέκτασι— ἀποτελεῖ καταδίκη τῆς μισαλλοδοξίας. Πρέπει νὰ εἶναι σεβαστὲς ὅλες οἱ θρησκεῖες ποὺ βασίζονται εἰς τὴν πίστιν περὶ ὑπάρξεως ἀνωτάτου δημιουργοῦ καὶ κηρύσσουν ἕνα ἠθικὸ νόμο.

Ἀπὸ τὴν ἄποψι αὐτὴ θὰ πρέπει νὰ εἶναι σεβαστὸς καὶ ὁ Τεκτονισμός, ὁ ὁποῖος, χωρὶς ν' ἀποτελῇ θρησκείαν, ἀπαρτίζεται ἀπὸ πιστοὺς διαφόρων θρησκειῶν, ἑνωμένους εἰς τὴν πίστιν περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ καὶ εἰς τὸν σεβασμὸ κάθε χωριστῆς θρησκείας, ἤτοι, στὴν πραγματικότητα, ἀποτελεῖ ἕνα τόπον συναντήσεως καὶ συνεργασίας εὐσεβῶν ἀνθρώπων, ἀδιακρίτως τοῦ θρησκεύματός των, πρὸς τὸ ἰδεῶδες, τὸ ὁποῖον θέτει ἤδη μιὰ μεγάλη Ἐκκλησία, ὅπως ἡ Ρωμαιοκαθολική.

Ἀλλὰ ἐάν —βάσει πάντων τῶν ἀνωτέρω— δὲν θέλουν αἱ Ἐκκλησίαι ν' ἀνταποδώσουν τὸν πρὸς αὐτὰς ὑψηλὸν σεβασμὸν τοῦ Τεκτονισμοῦ, τουλάχιστον ἄς τὸν ἀφήσουν ἀνενόχλητον, ὅπως καὶ αὐτὸς καμμίαν Ἐκκλησίαν δὲν ἐνοχλεῖ. Τὸ ὅτι δέχεται στοὺς κόλπους του πιστοὺς πάσης θρησκείας δὲν τὸν κατατάσσει εἰς τοὺς ἐχθροὺς κάθε θρησκείας ξεχωριστά, ἀλλὰ τὸν κρατᾶ πρωτοπόρον τῆς παγκοσμίου θρησκευτικῆς ἀνοχῆς καὶ συνεργασίας, ἑνὸς αἰτήματος τῆς ἐποχῆς μας περισσότερο παρὰ ποτέ.

ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΘΩΜΑΝ

Κατὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κ.
ΣΤ. Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Οἱ ἀναγνῶσται τοῦ ΙΛΙΣΟΥ γνωρίζουν, βεβαίως, ὅτι ἐκτὸς τῆς ἀνακαλύψεως τῶν περιφήμων χειρογράφων τοῦ Κουμρὰν τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης καὶ ἀσχέτως πρὸς αὐτά, ἀνεκαλύφθησαν τὸ 1945, πλησίον τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου Χηνοβοσκίου τῆς Ἄνω Αἰγύπτου, ἀπὸ τὴν σκαπάνην χωρικοῦ, ἐντὸς πηλίνου πίθου, εὑρισκομένου εἰς τάφον ἀρχαίου κοιμητηρίου, 13 πάπυροι γραμμένοι εἰς τὴν κοπτικὴν γλῶσσαν. Τὸ περιεχόμενον τῶν παπύρων— 49 κείμενα— ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀπόκρυφον Χριστιανικὴν φιλολογίαν καὶ τὸν Γνωστικισμόν. Εἶναι 3 Ἀποκαλύψεις: Ἰακώβου, Πέτρου, Παύλου. Εἶναι πράξεις Πέτρου, Διάλογος Σωτῆρος, Βιβλίον Θωμᾶ, Εὐαγγέλιον Φιλίππου καὶ Εὐαγγέλιον Θωμᾶ. Εἶναι ἐπίσης παράφρασις Σὴθ ἢ Σήμ, Ὕπατος Ἀλλογενής, Μυστικὴ Βίβλος Ἰωάννου καὶ διάφορα ἔργα ἀναφερόμενα εἰς τὰς διδασκαλίας Ἑρμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου.

Εἶναι φανερὴ ἡ προέλευσις τοῦ περιεχομένου τῶν ἐν λόγῳ παπύρων ἀπὸ Γνωστικὰς πηγάς. Ἐκεῖνο ὅμως, μεταξὺ τῶν εὑρεθέντων κειμένων, τὸ ὁποῖον ἐκίνησε περισσότερον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν εἰδικῶν, εἶναι τὸ «Κατὰ Θωμᾶν Εὐαγγέλιον», τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μίαν συλλογὴν διδασκαλιῶν τοῦ Ἰησοῦ, δι' ἀποφθεγμάτων καὶ παραβολῶν, δυναμένων νὰ παραβληθοῦν πρὸς τὰς διδασκαλίας τῶν τριῶν πρώτων κανονικῶν Εὐαγγελίων, ἐπηρεασμένων ὅμως εἰς πολλὰ σημεῖα ἀπὸ τὸν Γνωστικισμόν.

Τὸ ἐν λόγῳ Εὐαγγέλιον, τοῦ ὁποίου συγγραφεὺς ἐμφανίζεται ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς ὁ Δίδυμος, χαρακτηριζόμενος ὡς «ἀδελφὸς τοῦ Ἰησοῦ», δὲν ἦτο ἄγνωστον εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν. Ὁ Ὠριγένης, ὁ Εὐσέβιος, ὁ Ἱππόλυτος, τὸ ἀναφέρουν, ὁ δὲ Κύριλλος ἀπαγορεύει εἰς τοὺς πιστοὺς τὴν ἀνάγνωσίν του, ἴσως λόγῳ τῆς ἐκ τοῦ Γνωστικισμοῦ προελεύσεώς των. Τοῦτο ἐνδέχεται νὰ ἀπετέλεσε καὶ τὸν λόγον τῆς ἐξαφανίσεώς του.

Πολὺς ἐγένετο περὶ αὐτοῦ λόγος ὡς περὶ «πέμπτου» Εὐαγγελίου. Οἱ εἰδικοὶ δὲν συμφωνοῦν

εἰς αὐτὸν τὸν χαρακτηρισμόν, διότι πολλὰ εἶναι τὰ μὴ κανονικὰ Εὐαγγέλια. Ἐν προκειμένῳ πρόκειται περὶ χειρογράφου, καταπληκτικῆς καλλιγραφίας, ἀποδιδομένου εἰς τὸν 5ον ἢ 4ον, ἴσως καὶ εἰς τὸν 3ον μ.Χ. αἰῶνα, καὶ συνεπῶς ἡ παλαιότης του δικαίως προσελκύει τὴν προσοχὴν τῶν εἰδικῶν.

Ἐνδιαφέρον εἶναι νὰ σημειωθῇ ὅτι παρόμοιον κείμενον, εἰς τὴν Ἑλληνικήν, μὲ τὸν τίτλον «Λόγοι τοῦ Ἰησοῦ», εἶχεν ἀνακαλυφθῆ τὸ 1897 καὶ 1903 εἰς τὴν Ὀξύρρυγχον, μικρὰν πόλιν τῆς Αἰγύπτου πρὸς τὰ σύνορα τῆς Λιβύης. Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον τῶν παπύρων τῆς Ὀξυρρύγχου περιεῖχεν ἐλάχιστα ἀποσπάσματα ἔναντι τοῦ πλήρους κειμένου τοῦ «Κατὰ Θωμᾶν Εὐαγγελίου» τῶν εὑρημάτων τοῦ Χηνοβοσκίου, τὸ ὁποῖον προφανῶς εἶναι μετάφρασις εἰς τὴν κοπτικὴν γλῶσσαν τοῦ ἀρχικοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου.

Μεταφέρομεν τὸ κείμενον τῶν κοπτικῶν χειρογράφων τοῦ κατὰ Θωμᾶν Εὐαγγελίου, εἰς δημοσιευθεῖσαν ἀπόδοσιν τοῦ κ. Στ. Ἀ. Νικολαΐδη, γενομένην λίαν ἐπιτυχῶς εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ ὕφος τῶν κανονικῶν Εὐαγγελίων καὶ τῶν «Λόγων τοῦ Ἰησοῦ» τῶν χειρογράφων τῆς Ὀξυρρύγχου, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ ΙΑΛΥΣΟΥ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπεξηγηματικῆς προσθήκης ἢ ἑρμηνείας, ἡ ὁποία ἐνδέχεται νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν κατανόησιν, ἀλλὰ ἐνδέχεται καὶ νὰ παρερμηνεύσῃ τὸ κείμενον.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΘΩΜΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

«Ἰδοὺ οἱ κεκρυμμένοι λόγοι, οὕς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ὁ Ζῶν, καὶ μετέγραψε Θωμᾶς ὁ Δίδυμος, ὁ Ἰουδαῖος.

Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ὁ δυνάμενος ἑρμηνεῦσαι τούτους τοὺς λόγους οὐ μὴ γεύσεται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα».

1.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ὁ ζητῶν μὴ παυσάσθω τοῦ ζητῆσαι, ἕως ἄν εὕρῃ· ἐπὰν δ' εὕρῃ, θαμβηθήσεται καὶ θαμβηθεὶς βασιλεύσει ἐπὶ τῆς γῆς».

2.—Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἐὰν οἱ ἕλκοντες ὑμᾶς εἴπωσιν ὑμῖν»: «Ἰδοὺ ἡ Βασιλεία ἐν οὐρανῷ ἐστί», τότε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ προάγουσιν ὑμᾶς ἐκεῖ. Ἐὰν δὲ εἴπωσιν: «Ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐστὶ» τότε τὰ ὀψάρια προάγουσιν ὑμᾶς ἐκεῖ. Ἀλλ' ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν καὶ ἐκτὸς ὑμῶν».

3.—«Καὶ ὅταν γνώσεσθε ἑαυτούς, γνώσεται ὑμᾶς ὁ Πατήρ μου, καὶ ὑμεῖς γνώσεσθε, ὅτι υἱοὶ ἐστε τοῦ Πατρὸς τοῦ Ζῶντος. Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐ γνώσεσθε ἑαυτούς, εὑρεθήσεσθε ἐστερημένοι, καὶ ὑμεῖς κληθήσεσθε «Στέρησις».

4.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Οὐκ ἀποκνήσει γέρων, ἡμέρας πεφορτισμένος, τοῦ ἐπερωτῆσαι τὸ παιδίον τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν περὶ τοῦ Τόπου τῆς Ζωῆς, καὶ ζήσεται· καὶ γὰρ φανερὸν γενήσεται, ὅτι πολλοὶ πρῶτοι ἔσονται ἔσχατοι καὶ γενήσονται εἷς».

5.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Γνώριζε πᾶν τὸ ἔμπροσθεν τῆς ὄψεώς σου καὶ τότε τὸ κεκρυμμένον ἀπὸ σοῦ ἀποκαλυφθήσεταί σοι. Οὐ γὰρ ἐστι κρυπτόν, ὅ οὐ μὴ φανερὸν γενήσεται».

6.—Καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτησαν αὐτόν: «Θέλεις, ἵνα νηστεύσωμεν; Πῶς προσευχηθῶμεν, πῶς ποιήσωμεν τὴν ἐλεημοσύνην καὶ πῶς νηστεύσωμεν;». Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε: «Μὴ ψεύδεσθε καὶ ὅ μισεῖτε μὴ ποιῆτε· καὶ γὰρ πάντα ταῦτα φανερὰ γενήσεται ἔμπροσθεν τοῦ Οὐρανοῦ· οὐδὲν γὰρ ἐστιν τὸ κεκαλυμμένον, ὅ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται,

καὶ κρυπτόν, ὅ οὐ μὴ

7.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Μακαριός ἐστιν ὁ Λέων οὗτος, ὅν φάγεται ἄνθρωπος, ἵνα ὁ Λέων γένηται ἄνθρωπος. Ἀλλ'
ὁ ἄνθρωπος, ὅν φάγεται ὁ Λέων, ἵνα ὁ Λέων γένηται

8.—Ἔπειτα εἶπεν: «Ὅμοιός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος φρονίμῳ ἁλιεῖ, ὅς ἔρριψε τὸ δίκτυον αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀνέσυρε γὰρ τὸ δίκτυον ἐκ τῆς θαλάσσης πλῆρες ἰχθύων μικρῶν, ἐν οἷς ὁ φρόνιμος ἁλιεὺς εὗρεν ἰχθὺν μέγαν καὶ καλόν. Ἀπέρριψε πάντας τοὺς μικροὺς ἰχθῦς εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐξελέξατο τὸν μέγαν ἰχθύν. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω!».

9.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ἰδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων, ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ σπορᾶς καὶ ἔρριψεν. Καὶ ἃ μὲν τῶν σπερμάτων ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ κατέφαγεν αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν γῆν πολλὴν ἐξηράνθη. Ἕτερα ἔπεσεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτά, καὶ ὁ σκώληξ κατέφαγεν. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπὸν πολύν, ὅ μὲν ἑξήκοντα, ὅ δὲ ἑκατὸν εἴκοσι».

10.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ ἄγρυπνός εἰμι, ἕως ἂν ἀναφθῇ».

11.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ὁ οὐρανὸς παρελεύσεται καὶ ὁ ὑπεράνω αὐτοῦ ὡσαύτως, ἀλλ' οἱ νεκροὶ οὐ ζήσονται, καὶ οἱ ζῶντες οὐ μὴ ἀποθάνωσιν».

12.— Σήμερον τρώγετε νεκρὰ καίτοι γε διὰ τούτων ποιεῖτε ζῶντα. Ἀλλὰ ἐὰν ἐν τῷ Φωτὶ ἔσεσθε, τί ποιήσετε, ὅταν ὄντες ἕν γενήσεσθε δύο, καὶ ὅταν γενήσεσθε δύο, τί ποιήσετε τότε;».

13.—Λέγουν οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ: «Οἴδαμεν, ὅτι ἀφίσεις ἡμᾶς. Τίς ἐξ ἡμῶν ἔσεται τότε ὁ μείζων;» Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ὅπου ὑπάγετε, εὑρήσετε Ἰάκωβον τὸν Δίκαιον, δι' ὅν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἐγένοντο».

14.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς: «Συγκρίνατέ με καὶ εἴπατέ μοι τίνι ὅμοιός εἰμι;». Σίμων Πέτρος εἶπε: «Ἀγγέλῳ δικαίῳ ὅμοιος εἶ». Ματθαῖος εἶπε: «Σὺ εἶ ὅμοιος ἀνθρώπῳ φρονίμῳ καὶ φιλοσόφῳ». Θωμᾶς λέγει αὐτῷ: «Τὸ πρόσωπόν μου οὐ μὴ φθάσῃ πώποτε ἐννοῆσαί σε, ἵνα εἴπω σοι τίνι ὅμοιος εἶ». Ἰησοῦς εἶπεν: «Οὔκ εἰμι διδάσκαλός σου, ἐπειδὴ οἴνου μεμεστωμένος εἶ· καὶ γὰρ ἐπλήσθης ἐκ τῆς πηγῆς τῆς ἀλλομένης ἐν ἐμοί, ἥν ἐκχέω ἐπὶ τῆς γῆς». Εἶτα παρέλαβεν αὐτὸν καὶ ἀπεμακρύνθη: εἶπεν αὐτῷ λόγους τρεῖς. Ὅταν δὲ ἐπανῆλθε Θωμᾶς πρὸς τοὺς ἑταίρους αὐτοῦ, ἠρώτησαν αὐτόν: «Τί εἶπέ σοι ὁ Ἰησοῦς;». Καὶ ὁ Θωμᾶς εἶπεν αὐτοῖς: «Ἐὰν εἴπω ὑμῖν καὶ ἕνα μόνον λόγον, οὓς εἶπέ μοι, λίθους λήψεσθε καὶ λιθοβολήσετέ με καὶ πῦρ ἐξελεύσεται ἐκ τῶν λίθων καὶ καταφάγεται ὑμᾶς».

15.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς: «Ὅταν νηστεύσητε, γενήσετε ὑμῖν ἁμαρτίαν. Ὅταν προσεύξεσθε, διώξουσιν ὑμᾶς. Ὅταν ποιήσητε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν, κακὸν ποιήσετε τῷ πνεύματι ἡμῶν. Ὅταν πορευθῆτε ὁπουδήποτε τῆς γῆς καὶ διέλθητε τὰς ἐρήμους αὐτῆς, καὶ δεχθῶσιν ὑμᾶς, τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν ἐσθίετε, καὶ τοὺς ἐκεῖ ἀσθενοῦντας θεραπεύετε· καὶ γὰρ οὐ πᾶν τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ ὑμᾶς, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον».

16.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ὅταν ἴδητε τὸν μὴ γεννηθέντα ὑπὸ γυναικός, προσκυνήσατε αὐτῷ καὶ λατρεύσατε αὐτόν. Οὗτός ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν».

17.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Τῇ ἀληθείᾳ νομίζουσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἐγὼ ἦλθον, ἵνα φέρω εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀλλ' οὐκ οἴδασιν, ὅτι ἐγὼ ἦλθον ἵνα ρίψω ἐπὶ τῆς γῆς τὴν διχόνοιαν, τὸ πῦρ, τὸ ξίφος, τὸν πόλεμον. Ἐὰν τῇ ἀληθείᾳ ἔν τινι οἰκίᾳ ὦσι πέντε, εὑρεθήσονται τρεῖς κατὰ δύο καὶ δύο κατὰ τριῶν — ὁ πατὴρ κατὰ τοῦ υἱοῦ καὶ ὁ

υἱὸς κατὰ τοῦ πατρός — καὶ ἐγερθήσονται ἔρημοι».

18.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Κἀγὼ δώσω ὑμῖν, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ χεὶρ οὐκ ἐψηλάφησε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη».

19.—Καὶ ἠρώτησαν οἱ μαθηταὶ τὸν Ἰησοῦν: «Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ἔσται τὸ τέλος;». Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἀπεκαλύψατε οὖν τὴν ἀρχήν, ἵνα ἐρωτήσετε τὸ τέλος; Καὶ γὰρ ὅπου ἐστὶν ἡ ἀρχή, ἐκεῖ ἔσται τὸ τέλος. Μακάριος ὃς γνώσεται τὴν ἀρχήν: γνώσεται τὸ τέλος, καὶ οὐ μὴ γεύσηται θανάτου».

20.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Μακάριος ὃς ἦν πρὸ τοῦ γενέσθαι!».

21.—«Ἐὰν μαθηταί μου γένεσθε, καὶ τοὺς λόγους μου ἀκούσετε, οἱ λίθοι οὗτοι ὑπηρετήσουσιν ὑμᾶς».

22.—«Καὶ γὰρ ἕξετε ἐκεῖ, ἐν τῷ Παραδείσῳ, πέντε δένδρα, ἅτινα οὐ πίπτωσι: ὁ γνοὺς ταῦτα οὐ μὴ γεύσεται θανάτου».

23.—Καὶ ἠρώτησαν οἱ μαθηταὶ τὸν Ἰησοῦν: «Εἰπὲ ἡμῖν τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Καὶ εἶπεν αὐτοῖς: «Ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ συνάπεως: ὃ μικρότερόν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων, ἀλλ' ὅταν πέσῃ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, παράγει μέγαν κορμόν, ὥστε τοῦ ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῖν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ».

24.—Καὶ εἶπεν ἡ Μαρία τῷ Ἰησοῦ: «Τίνι ὅμοιοί εἰσιν οἱ μαθηταί σου;» Καὶ εἶπεν αὐτῇ: «Ὅμοιοί εἰσι μικροῖς παιδίοις, εἰσελθοῦσιν εἰς ἀγρὸν ξένον. Ὅταν ἔλθωσιν οἱ κύριοι τοῦ ἀγροῦ, ἐροῦσιν: «Ἀπέλθετε ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἡμῶν!». Καὶ ἐκεῖνοι γυμνοὶ ἔσονται ἔμπροσθεν τῶν κυρίων τοῦ ἀγροῦ καὶ ἀφήσουσιν αὐτοῖς τοῦτον».

25.—«Καὶ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν: εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης, ὅτι ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ εἴασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ κλαπῆναι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γρηγορεῖτε ἔμπροσθεν τοῦ κόσμου! Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καλῶς, ἵνα μὴ εὕρωσιν οἱ κλέπται οὐδὲν τοῦ κακοποιῆσαι ὑμᾶς· καὶ γὰρ εὑρήσουσι τὴν θλῖψιν, δι' ἣν ὑμεῖς ἀγρυπνεῖτε!».

26.—«Ἔστω δ' ἐν ὑμῖν ἄνθρωπος προητοιμασμένος! Ὅταν ὡριμάσῃ ὁ καρπός, ἐν σπουδῇ, μὲ τὸ δρέπανον ἀνὰ χεῖρας ὑπάγει καὶ θερίζει τοῦτον. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω!».

27.—Ἰησοῦς εἶδε παιδία θηλάζοντα καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ: «Τὰ νήπια ταῦτα ὅμοια εἰσὶ τοῖς εἰσερχομένοις εἰς τὴν Βασιλείαν». Καὶ ἐκεῖνοι εἶπον αὐτῷ: «Ἐὰν ὦμεν νήπια, εἰσελευσόμεθα εἰς τὴν Βασιλείαν;» Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ναί, λέγω ὑμῖν, ὅταν ποιήσητε τὰ δύο ἕν, καὶ τὸ ἔσω ὡς τὸ ἔξω, καὶ τὸ ἔξω ὡς τὸ ἔσω καὶ τὰ ἄνω ὡς τὰ κάτω! Καὶ ἐὰν ποιήσητε τὸ ἄρσεν καὶ τὸ θῆλυ ἕν, ὥστε μήτε τὸ ἄρσεν ᾖ ἄρσεν, μήτε τὸ θῆλυ, ᾖ θῆλυ, καὶ ὅταν ἀντὶ ἑνὸς ὀφθαλμοῦ ἕξετε δύο καὶ ἀντὶ τῆς χειρὸς ἄλλην χεῖρα, ἀντὶ τοῦ ποδὸς ἕτερον πόδα καὶ ἄλλην εἰκόνα ἀντὶ τῆς νῦν, τότε εἰσελεύσεσθε εἰς τὴν Βασιλείαν».

28.—Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἐγὼ ἐκλέξω ὑμᾶς, ἕνα ἐν χιλιάδι, καὶ δύο ἐν μυριάδι, καὶ οὗτοι ἐγερθήσονται ὡς εἷς».

29.—Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγουσι: «Δίδαξον ἡμᾶς περὶ τοῦ Τόπου ὅπου εἶ· καὶ γὰρ ἀναγκαῖον ἡμῖν ἐρωτᾶν περὶ τούτου». Καὶ εἶπεν αὐτοῖς: «Ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω! Εἰ ἔστι φῶς ἐν φωτεινῷ ὄντι, φωτίζει σύμπαντα τὸν κόσμον· εἰ δὲ οὐ φωτίζει, σκότος ἐστὶ τὸ ἐν αὐτῷ φῶς».

30.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ἀγάπα τὸν ἀδεφόν σου ὡς τὴν ψυχήν σου ἐπαγρύπνησον ἐπ' αὐτὸν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ».

31.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Τὸ κάρφος, τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ, βλέπεις, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ βλέπεις! Ὅταν ἐκβαλεῖς τὴν δοκόν, τὴν ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου».

32.—«Ἐὰν μὴ νηστεύητε ἐν τῷ κόσμῳ, οὐχ εὑρήσετε τὴν Βασιλεί-

αν τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν μὴ τηρῆτε τὸ Σάββατον τὸ ἀληθινόν, οὐ μὴ ἴδητε τὸν Πατέρα».

33.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ἐγὼ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰμί, καὶ ἐν σαρκὶ ἐφανερώθην αὐτοῖς. Καὶ εὗρον αὐτοὺς πάντας ἐν μέθῃ· καὶ οὐχ εὗρον ἐν αὐτοῖς οὐδένα ἐν δίψῃ. Καὶ ἡ ψυχή μου περίλυπός ἐστι διὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ γὰρ τυφλοὶ εἰσὶν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, καὶ οὐ βλέπουσιν, καὶ ἦλθον κενοὶ εἰς τὸν κόσμον, καὶ ζητοῦσιν ἐξελθεῖν ἐξ αὐτοῦ κενοί! Ἀλλ' ἐλθέτω τις, ἵνα ἀνορθώσῃ αὐτούς! Καὶ ὅταν μεθυσθῶσι καθ' ὑπερβολήν, μετανοήσουσιν».

34.—Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἐὰν ἡ σὰρξ προέλθῃ ἐκ τοῦ Πνεύματος, θαῦμά ἐστι τοῦτο. Εἰ δὲ τὸ Πνεῦμα προέλθῃ ἐκ τῆς σαρκός, τοῦτό ἐστι θαῦμα θαυμάτων. Ἀλλ' ἐγὼ θαυμάζω τοῦτο, ὅτι ὁ πλοῦτος τῆς Βασιλείας κατώκησεν ἐν τῇ πτωχείᾳ τῆς σαρκός».

35.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὅπου εἰσὶν τρεῖς θεοί, οὗτοι θεοὶ εἰσίν. Ὅπου δὲ εἰσὶν δύο ἢ μᾶλλον εἷς, μετ' αὐτοῦ εἰμι».

36.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Οὐδεὶς προφήτης δεκτὸς ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἰατρὸς θεραπεύει τοὺς γνωστοὺς αὐτοῦ».

37.—Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Οὐ δύναται πόλις κειμένη ἐπάνω ὄρους καὶ ὀχυρὰ πεσεῖν, οὐδὲ κρυβῆναι».

38.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ὃ εἰς τὸ οὖς σου τὸ ἓν ἀκούειν καὶ ὅ εἰς τὸ ἕτερον, κήρυξε ἐπὶ τῶν δωμάτων! Καὶ γὰρ οὐδεὶς καίει λύχνον καὶ τίθησιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ἢ εἰς κεκρυμμένον τόπον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα ἴδωσι τὸ φῶς πάντες οἱ εἰσερχόμενοι καὶ ἐξερχόμενοι».

39.—Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Εἰ τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται».

40.—Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Οὐ δύναταί τις εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθεῖν καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἁρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὰς χεῖρας αὐτοῦ δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει».

41.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Μὴ μεριμνᾶτε ἀπὸ πρωΐας ἕως ἑσπέρας, μήτε ἀπὸ ἑσπέρας ἕως πρωΐας τί ἐνδύσησθε».

42.—Καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ: «Πότε ἡμῖν ἐμφανὴς ἔσει, καὶ πότε σε ὀψόμεθα;» Λέγει ὁ Ἰησοῦς: «Ὅταν ἐκδύσησθε καὶ μὴ αἰσχυνθῆτε, ὅτι ἐξεδύθητε, καὶ θέσητε τὰ ἐνδύματα πρὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν, ὡς τὰ μικρὰ παιδία, καὶ καταπατήσητε ταῦτα! Τότε γενήσεσθε τέκνα τοῦ Ζῶντος, καὶ οὐ φοβηθήσεσθε».

43.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθυμήσατε πολλάκις τοῦ ἀκοῦσαι ταῦτα παρ' αὐτοῦ. Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε».

44.—Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς ἔλαβον τὰς κλεῖς τῆς γνώσεως καὶ ἔκρυψαν αὐτάς: αὐτοὶ οὐκ εἰσέρχονται, καὶ τοὺς εἰσερχομένους κωλύουσιν. Ἀλλ' ὑμεῖς ἔσεσθε φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί»!

45.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Κλῆμα τῆς ἀμπέλου ἐφυτεύθη ἔξω τοῦ Πατρός μου. Οὐκ ηὐξήθη: ἐκβαλοῦσιν αὐτὸ καὶ ἀπολεῖται».

46.—Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Τῷ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ ἀπὸ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὅ μικρὸν ἔχει ἀρθήσεται».

47.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ἔσεσθε ὡς παροδῖται ἐν τῷ κόσμῳ».

48.—Καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ: «Τὶς εἶ ὁ λέγων ἡμῖν ταῦτα;» — «Ἐκ τῶν ἔργων, ἅ εἶπον ὑμῖν, οὐκ ἐπεγνώκατέ με; Ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς ἐγένεσθε ὅμοιοι τοῖς Ἰουδαίοις: ἀγαπῶσι τὸ δένδρον καὶ μισοῦσι τὸν καρπὸν αὐτοῦ, ἀγαπῶσι τὸν καρπὸν καὶ μισοῦσι τὸ δένδρον».

49.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὅς δ' ἄν βλασφημήσῃ τὸν Πατέρα, ἀφεθήσεται αὐτῷ, καὶ ὅς βλασφημήσῃ τὸν Υἱόν, ἀφεθήσεται ὡσαύτως, ἀλλ' ὅς βλασφημήσῃ τὸ Πνεῦμα το Ἅγιον, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τῇ γῇ, οὔτε ἐν τῷ οὐρανῷ».

50.—Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Οὐκ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν, οὐδὲ

ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα: ἡ βάτος καὶ αἱ ἄκανθαι οὐ δίδουσι καρπόν. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προσφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προσφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας προσφέρει τὸ πονηρόν».

51.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ἐν γεννητοῖς γυναικῶν οὐκ ἐγήγερται μείζων Ἰωάννου. Ἀλλ' ἵνα μὴ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ἀπολεσθῶσι, λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ μικρότερος ἐν ὑμῖν γνωρίσει τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ μείζων ἔσται Ἰωάννου».

52.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Οὐ δύναταί τις ἱππεύσαι δύο ἵππους, οὐ δὲ τανῦσαι δύο τόξα. Οὐ δύναταί τις δυσὶ κυρίους δουλεύειν· ἢ γὰρ τοῦ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐδεὶς πίνει οἶνον παλαιὸν καὶ ἐπιθυμεῖ οἶνον νέον· οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς, ἵνα μὴ ρήγνυνται οἱ ἀσκοί, οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον παλαιὸν εἰς ἀσκοὺς νέους, ἵνα μὴ φθαρῇ. Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ράκους ἐπὶ ἱματίῳ νέῳ, εἰ δὲ μὴ χεῖρον σχίσμα γίνεται».

53.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἐὰν δύο ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ συμφωνήσωσι καὶ εἴπωσι τῷ ὄρει: «Μετάβηθι ἐκεῖ!» καὶ μεταβήσεται».

54.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Μακάριοι οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ ἐκλεκτοί, ὅτι εὑρήσετε τὴν Βασιλείαν! Ἐκεῖθεν γὰρ ἐξήλθατε καὶ πάλιν ἐκεῖ ἀπελεύσεσθε».

55.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι πόθεν ἐληλύθατε, εἴπατε αὐτοῖς: «ἐκ τοῦ Φωτός, ἐκ τοῦ τόπου, ἔνθα γεννᾶται τὸ Φῶς». Καὶ ἐὰν εἴπωσι: «Τίνες ἐστέ;» εἴπατε: «Τέκνα Φωτὸς ἐσμέν, καὶ ἐκλεκτοὶ τοῦ Πατρὸς ἡμῶν τοῦ Ζῶντος». Καὶ ἐὰν ἐρωτήσωσιν ὑμᾶς: «Ποῖον τὸ σημεῖον τοῦ Πατρὸς ἐν ὑμῖν;» — εἴπατε αὐτοῖς: «Κίνησις καὶ Ἀνάπαυσις!».

56.—Καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ: «Πότε γενήσεται ἡ ἀνάπαυσις τῶν νεκρῶν, καὶ πότε ὁ νέος κόσμος ἐλεύσεται;». Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς: «Ἡ ἀνάπαυσις, ἣν προσδοκᾶτε, ἐλήλυθεν ἤδη, καὶ ὑμεῖς οὐκ ἐπεγνώκατε αὐτήν».

57.—Καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ: «Εἴκοσι προφῆται τοῦ Ἰσραὴλ ὡμίλησαν καὶ πάντες προεφήτευσαν περὶ σοῦ!». Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς: «Ἀφήκατε τὸν ἔμπροσθεν ὑμῶν Ζῶντα, καὶ ὡμιλήσατε περὶ νεκρῶν!».

58.—Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ: «Ἡ περιτομὴ ὠφέλιμός ἐστι ἢ οὔ; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς: «Ἐὰν ἦν ὠφέλιμος, ὁ πατὴρ αὐτῶν ἐγέννα ἄν αὐτοὺς ἐκ τῆς μητρὸς αὐτῶν περιτετμημένους. Ἀλλὰ μόνον ἡ ἀληθινὴ περιτομὴ ἐν πνεύματι ὠφέλιμός ἐστι».

59.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν!».

60.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὁ μὴ μισῶν τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής, καὶ ὁ μὴ μισῶν τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ μὴ αἴρων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ὡς ἐγώ, οὐκ ἔσται μου ἄξιος!».

61.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ὁ γνοὺς τὸν κόσμον πέπτωκεν ἐν νεκρῷ σώματι, καὶ τοῦ πεπτωκότος ὁ κόσμος οὐκ ἔστι ἄξιος».

62.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ὡμοιώθη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς ἀνθρώπῳ, σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Καὶ ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς νυκτὸς καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνάμεσον τοῦ σίτου. Καὶ οὐκ ἀφῆκε τοὺς δούλους αὐτοῦ συλλέξαι τὰ ζιζάνια, «ἵνα μὴ συλλέγοντες ταῦτα ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον». Ἀληθῶς, ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ, τὰ ζιζάνια φανερὰ ἔσονται, καὶ τότε συλλέξετε ταῦτα καὶ κατακαύσετε».

63.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπε: «Μακάριος ὁ κοπιῶν, ὅτι εὑρίσκει τὴν Ζωήν!».

64.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Στρέψατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν πρὸς τὸν Ζῶντα, ὅσον χρόνον ζῶντές ἐστε ἵνα μὴ ἀποθάνητε, καὶ ζητεῖ-

τε τοῦ ἰδεῖν αὐτόν! Οὐ δύνασθε ἰδεῖν Σαμαρείτην, φέροντα ἀμνὸν καὶ εἰσερχόμενον εἰς τὴν Ἰουδαίαν». Τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ ἀμνοῦ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖνοι ἀπήντησαν αὐτῷ: «Φονεύσει τὸν ἀμνὸν καὶ φάγεται αὐτόν!». Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς: «Οὐ φάγεται αὐτόν, ὅσον χρόνον ζῇ, ἀλλὰ μόνον ἐὰν φονεύσῃ αὐτὸν καὶ γίνῃ οὗτος νεκρὸν σῶμα». Καὶ εἶπον αὐτῷ: «Ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τραυματίσει αὐτόν!». Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς: «Καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ ζητεῖτε οὖν τόπον ἀναπαύσεως, ἵνα μὴ γένησθε νεκροὶ καὶ φάγωσιν ὑμᾶς!».

65.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Δύο ἀναπαύσονται ἐκεῖ ἐπὶ κλίνης. Ὁ εἷς ἀποθανεῖται, ὁ ἕτερος ζήσεται». Ἡ Σαλώμη εἶπε: «Τίς εἶ, ἄνθρωπε; Πόθεν ἔρχει, ἵνα ἀνέλθῃς ἐπὶ τῆς κλίνης μου καὶ φάγῃς ἐν τῇ τραπέζῃ μου;». Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῇ: «Ἐγώ εἰμι ὁ ἐρχόμενος παρ' Ἐκείνου, ὃς ὅμοιός μού ἐστι: ἔδωκέ μοι ὅσα τῷ Πατρί μου εἰσίν». —Εἰμὶ μαθήτριά σου!»—«Διὰ τοῦτο λέγω σοι: Ὅταν εὑρεθῇ τις εἷς καὶ μόνος , πλήρης φωτὸς ἔσεται. Ἀλλ' ὅτε διχασθῇ, πλήρης σκότους ἔσται».

66.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ὅταν εἴπω τὰ μυστήριά μου πρός... μυστήριον. Μὴ γνώτω ἡ δεξιά σου τί ποιεῖ ἡ ἀριστερά σου».

67.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἄνθρωπός τις πλούσιος εἶχεν ἀγαθὰ πολλά. Εἶπεν ἐν ἑαυτῷ: «Χρήσομαι τὰ ἀγαθά μου, ἵνα σπείρω τὸν ἀγρόν μου, φυτεύσω καὶ συνάξω εἰς τὰς ἀποθήκας μου τὰ εἰσοδήματά μου, ὥστε οὐδενὸς χρείαν ἔξω». Τοιαῦτα διελογίζετο ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Ἀλλὰ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἀπέθανε. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω!».

68.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ἄνθρωπός τις ἐποίησεν δεῖπνον. Ὅτε δὲ ἡτοίμασε τὸ δεῖπνον, ἀπέστειλε τὸν δοῦλον καλέσας τοὺς κεκλημένους. Οὗτος ἦλθε παρὰ τῷ πρώτῳ καὶ εἶπεν αὐτῷ: «Ὁ κύριος καλεῖ σε». Ὁ δὲ εἶπε: «Ἔχω λαμβάνειν χρήματα παρ' ἐμπόρων. Ἔρχονταί μοι ταύτην τὴν ἑσπέραν, καὶ ὑπάγω τοῦ δοῦναι ἐντολάς. Ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον τοῦ δείπνου!». Ὁ δοῦλος ἦλθε πρὸς ἕτερον καὶ εἶπεν αὐτῷ: «Ὁ κύριος καλεῖ σε». Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ: «Οἰκίαν ἠγόρασα καὶ ζητοῦσι με ταύτην τὴν ἡμέραν: οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος». Καὶ ἦλθε πρὸς τὸν τρίτον καὶ εἶπεν αὐτῷ: «Ὁ κύριός μου καλεῖ σε εἰς δεῖπνον». Ὁ δὲ ἀπήντησεν αὐτῷ: «Ὁ φίλος μου τελεῖ τοὺς γάμους αὐτοῦ καὶ ἐγὼ ποιήσω τὸ δεῖπνον αὐτοῦ. Οὐκ ἐλεύσομαι. Ἐρωτῶ σε: ἔχε μὲ παρῃτημένον τοῦ δείπνου!». Καὶ ἦλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ: «Ὁ κύριός μου καλεῖ σε».Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ: «Ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ οὐ μετέβην εἰσέτι τοῦ λαβεῖν τὸν καρπὸν αὐτοῦ. Οὐκ ἔρχομαι: παρακαλῶ ἔχε με παρῃτημένον!». Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος εἶπε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ: «Οἱ κεκλημένοι σου παρῃτημένοι εἰσίν». Ὁ δὲ κύριος λέγει τῷ δούλῳ αὐτοῦ: «Ἔξελθε εἰς τὰς πλατείας καὶ ὅσους εὕρῃς εἰσάγαγε ὧδε, ἵνα δειπνήσωσιν. Οἱ ἀγορασταὶ καὶ οἱ ἔμποροι οὐ μὴ εἰσέλθωσιν εἰς τοὺς τόπους τοῦ Πατρός μου!».

69.—Καὶ εἶπεν: «Ἄνθρωπός τις πλούσιος εἶχεν ἀμπελῶνα καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, ἵνα γεωργήσωσιν αὐτὸν καὶ ἀποδώσωσιν αὐτῷ τὸν καρπὸν αὐτοῦ. Καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τὸν δοῦλον αὐτοῦ, ἵνα ἀποδώσωσι τὸν καρπὸν τοῦ ἀμπελῶνος. Οὗτοι δὲ λαβόντες τὸν δοῦλον ἔδειραν ἕως τοῦ φονεῦσαι αὐτόν. Ὁ δὲ δοῦλος ἐπανῆλθε καὶ ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ τοῦτο. Καὶ εἶπεν ὁ κύριος ἐν ἑαυτῷ: «Οὐκ ἂν ἔγνωσαν αὐτόν». Καὶ ἀπέστειλεν ἕτερον δοῦλον. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἔδειραν οἱ γεωργοί. Τότε ἀπέστειλεν ὁ κύριος τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων ἐν ἑαυτῷ: «Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου». Οἱ δὲ γνῶντες, ὅτι οὗτος ἦν ὁ κληρονόμος, ἔλαβον αὐτὸν καὶ ἀπέκτειναν!—Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω!».

70.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπε: «Δύνασαι εἰπεῖν μοι τὸν λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες; Οὗτός ἐστι

εἰς κεφαλὴν γωνίας».

71.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὁ γιγνώσκων τὸ Πᾶν, ὁ μὴ δεόμενος εἰμὴ ἑαυτοῦ, δεῖται τοῦ Παντός».

72.—Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε: «Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν ἀλλ' οὐχ εὑρήσωσιν θέσιν ἐν τῷ Τόπῳ, ἕως οὗ διώξωσιν ὑμᾶς».

73.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπε: «Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι! Οὗτοι γὰρ τὸν Θεὸν ἔγνωσαν. Μακάριοι οἱ πεινῶντες, ὅτι χορτασθήσονται κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν».

74.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὅταν λείπεταί τι ὑμῖν μερίσασθαι, σώσει ὑμᾶς, ὃ κατέχετε. Εἰ δὲ οὐ δύνασθε μερίσασθαι, ὃ οὐ κατέχετε, τοῦτο ὑμᾶς...».

75.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἐγώ... καὶ οὐδεὶς δύναται...». (Τελείως ἀσαφὲς τὸ ἐδάφιον διὰ τοὺς κριτικούς).

76.— ...αὐτῷ... «Εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρός μου». Ὁ δὲ ἀπήντησεν αὐτῷ: «Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε μεριστήν;» Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν αὐτοῖς: «Δέομαι, ινα μὴ ὦ πώποτε μεριστής!».

77.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὁ θερισμὸς πολύς, ἀλλ' οἱ ἐργάται ὀλίγοι. Δεήθητε τοῦ Κυρίου, ὅπως ἐργάτας ἀποστείλῃ εἰς τὸν θερισμόν».

78.—Καὶ εἶπεν: «Κύριε, πολλοὶ εἰσὶν περὶ τὸ στόμιον, ἀλλ' οὐδεὶς ἐν τῷ φρέατι».

79.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Πολλοὶ ἵστανται ἔμπροσθεν τῆς θύρας, ἀλλὰ μόνον οἱ μοναχοὶ εἰσελεύσονται εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον».

80.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ὁμοία ἐστὶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ὅς ἔχει φορτίον καὶ ὅς εὗρε μαργαρίτην. Ὁ φρόνιμος ἔμπορος ἐπώλησε τὸ φορτίον καὶ ἠγόρασε τὸν μαργαρίτην. Καὶ ὑμεῖς ζητεῖτε θησαυρόν, ὅς οὐκ ἀπόλλυται, ἀλλὰ μένει, ὅπου σὴς οὐκ εἰσέρχεται τοῦ ἀφανίσαι, οὔτε ὁ σκώληξ».

81.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἐγὼ εἰμι τὸ Φῶς τὸ ἐπὶ πᾶσι. Ἐγὼ εἰμι τὸ Πᾶν, καὶ τὸ Πᾶν ἐξ ἐμοῦ ἐξῆλθεν, καὶ τὸ Πᾶν εἰς ἐμὲ ἐπιστρέψει. Σχίσον τὸ ξύλον! Ἐκεῖ εἰμι. Ἆρον τὸν λίθον! Ἐκεῖ μὲ εὑρήσεις».

82.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον; Θεάσασθαι κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον καὶ ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἠμφιεσμένον; Ἀλλ' ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν Βασιλέων, καὶ οὐ γιγνώσκουσι τὴν ἀλήθειαν».

83.—Καὶ γυνή τις ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ: «Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοί, οὓς ἐθήλασας». Αὐτὸς δὲ εἶπε: «Μενοῦν μεμακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Πατρὸς καὶ φυλάσσοντες αὐτόν! Ἀληθῶς ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐρεῖτε: «Μακαρία ἡ κοιλία ἡ οὐκ ἐγέννησέ ποτε καὶ οἱ μαστοί, οἵ οὐκ ἔθρεψαν!».

84.—Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὁ γνοὺς τὸν κόσμον πέπτωκεν ἐν τῷ σώματι. Καὶ τοῦ πεσόντος ἐν τῷ σώματι ἀνάξιος ὁ κόσμος ἐστί».

85.—Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὁ πλουτίσας βασιλευέτω, καὶ ὁ ἰσχυρὸς ἔστω εὔσπλαγχνος!».

86.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὁ ὢν μετ' ἐμοῦ, παρὰ τὸ πῦρ ἐστι, καὶ ὁ ὢν μακρὰν ἐμοῦ, μακρὰν τῆς Βασιλείας ἐστί».

87.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Αἱ εἰκόνες φαίνονται τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ τὸ φῶς, τὸ ἐν αὐταῖς, κεκαλυμμένον ἐστί. Ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ φωτὸς τοῦ Πατρός, τὸ φῶς ἀποκαλυφθήσεται, ἀλλ' ἡ εἰκὼν καλυφθήσεται ὑπὸ τοῦ φωτός».

88.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Νῦν, ὅτε βλέπετε τὸ ἔξω ὑμῶν, χαίρετε. Ἀλλ' ὅταν ἴδητε τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἔμπροσθεν ὑμῶν ἀθάνατα καὶ ὑπέρλαμπρα, ποῖον μεγαλεῖον ἔσεται ὑμῖν;».

89.—Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἀδὰμ ἐγεννήθη ὑπὸ μεγάλης δυνάμεως καὶ μεγάλου πλούτου. Ἀλλ' οὐκ ἦν ἄξιος ὑμῶν, καὶ γὰρ οὐκ ἦν ἄξιος τοῦ μὴ ἀποθανεῖν».

90.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Αἱ

ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις. Ἀλλ' ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ καὶ ἀναπαύσῃ».

91.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Οὐαὶ τῷ σώματι, ὅπερ ἤρτηται ἐκ σώματος, καὶ τῇ ψυχῇ, ἥτις ἤρτηται ἐξ ἀμφοτέρων!».

92.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ προφῆται ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς καὶ δώσουσιν ὑμῖν τὰ ἀνήκοντα ὑμῖν. Ὑμεῖς δὲ δώσατε αὐτοῖς, ὅ ἔχετε, καὶ εἴπατε αὐτοῖς: «Ἐν ποίᾳ ἡμέρᾳ ἐλεύσονται καὶ λήψονται ὅσα αὐτοῖς ἐστιν;».

93.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Διατί καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου, καὶ οὐ λογίζεσθε, ὅτι ὁ ποιήσας τὸ ἔσωθεν, οὗτος ἐποίησε καὶ τὸ ἔξωθεν;».

94.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Δεῦτε πρός με, ὅτι ὁ ζυγός μου καλὸς καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν!».

95.—Καὶ εἶπον αὐτῷ: «Εἰπὲ ἡμῖν τίς εἶ σύ, ἵνα πιστεύσωμέν σοι!» Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς: «Ἐρευνᾶτε καὶ διακρίνετε τὸ πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ τὸν Ὄντα ἔμπροσθεν ὑμῶν οὐ γιγνώσκετε, καὶ τὸν καιρὸν τοῦτον οὐ γιγνώσκετε δοκιμάζειν!».

96.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε! Ὅσα δὲ ἠρωτήσατε ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις καὶ οὐχ εἶπον ὑμῖν ἄχρις ὥρας, νῦν θέλω ὑμῖν εἰπεῖν, ἵνα τοῦ λοιποῦ μὴ ζητήσητε ταῦτα».

97.—«Μὴ δότε τὰ ἅγια τοῖς κυσί, ἵνα μὴ ῥίψωσι ταῦτα ἐν τῷ σταύλῳ, μηδὲ ῥίψητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε ποιήσωσιν αὐτούς...».

98.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὁ ζητῶν εὑρήσει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται».

99.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἐὰν ἔχητε χρήματα, μὴ δανείζητε ἐπὶ τόκῳ ἀλλά... οὐκ ἀπολήψεσθε».

100.—Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ὡμοιώθη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς γυναικί, ἣ λαβοῦσα ζύμην ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία καὶ ἐποίησε μεγάλους ἄρτους ἐξ αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω!».

101.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ὡμοιώθη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς γυναικί, ἥτις φέρουσα δοχεῖον πλῆρες ἀλεύρου ἐπορεύθη ὁδὸν μακράν. Ἡ λαβὴ τοῦ δοχείου θραύεται, τὸ ἄλευρον διαχεῖται ὄπισθεν αὐτῆς καὶ ἡ γυνὴ οὐ δύναται μαθεῖν τοῦτο καὶ θεραπεῦσαι. Ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς, ἀπέθετο τὸ δοχεῖον καὶ εὗρεν, ὅτι ἦν κενόν».

102.—«Ὁμοία ἐστὶν ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς ἀνθρώπῳ θέλοντι φονεῦσαι ἄρχοντα. Ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, ἀνεσπάσατο τὸ ξίφος ἐκ τῆς θήκης καὶ ἐνετοίχισε τοῦτο ἐν τῷ τοίχῳ τῆς οἰκίας, ἵνα βεβαιωθῇ, ὅτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἔσεται ἄτρομος. Εἶτα δὲ ἐφόνευσε τὸν ἄρχοντα».

103.—Καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ μαθηταί: «Οἱ ἀδελφοί σου καὶ ἡ μήτηρ σου εἱστήκησαν ἔξω». Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς: «Ὑμεῖς καὶ οἱ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου, οὗτοί εἰσιν ἀδελφοὶ καὶ μήτηρ μου, οὗτοι εἰσελεύσονται εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ».

104.— Ἐπεδείξαντο τῷ Ἰησοῦ νόμισμα χρυσοῦν καὶ εἶπον αὐτῷ: «Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Καίσαρος ζητοῦσι παρ' ἡμῶν φόρον». Καὶ εἶπεν αὐτοῖς: «Ἀπόδοτε τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ», καὶ τὰ ἐμὰ ἀπόδοτε ἐμοί!».

105.—Ὁ μὴ ἀποστραφείς, ὡς ἐγώ, τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα οὐ δυνήσεται εἶναί μου μαθητής, καὶ ὁ ἀγαπήσας τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, ὡς ἐγώ, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. Ἡ μήτηρ μου ἀληθῶς... καὶ γὰρ ἀληθῶς αὕτη ἔδωκέ μοι τὴν ζωήν».

106.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Οὐαὶ τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ὅμοιοί εἰσιν κυναρίῳ, ὃ κατεκλίθη ἐν τόπῳ καὶ ἐποίησε αὐτὸν ἀκάθαρτον τοῦ μὴ δύνασθαι φαγεῖν καὶ ἀφῆσαι ἐκεῖ τὰ περισσεύματα τῶν βρωμάτων».

107.—Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Μακάριος ἄνθρωπος, ὅς γινώσκει τὸ σημεῖον, ὁπόθεν οἱ κλέπται εἰσελεύσονται εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ἵνα

γρηγορῆ, ἀθροίζη τήν... καὶ περιζώσηται τὰς ὀσφῦς αὐτοῦ, πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν αὐτούς».

108.—Καὶ εἶπον αὐτῷ: «Δεῦτε προσευχηθῶμεν καὶ νηστεύσωμεν σήμερον!». Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε: «Ποίαν οὖν ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἢ ἐν τίνι ὑστέρησα ἵνα νηστεύσω; Ὅταν ὁ νυμφίος ἐξέλθη τῆς παστάδος, οὐ νηστεύουσι καὶ οὐ προσεύχονται».

109.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὁ γνωρίζων πατέρα καὶ μητέρα κληθήσεται υἱὸς πόρνης;».

110.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὅταν ποιήσητε τὰ δύο ἕν, ἔσεσθε υἱοὶ τοῦ Ἀνθρώπου, καὶ ἐὰν εἴπητε : «Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ!» καὶ μεταβήσεται».

111.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἡ Βασιλεία ὡμοιώθη ποιμένι ἔχοντι ἑκατὸν πρόβατα. Ἕν τούτων, τὸ μεῖζον, ἐπλανήθη. Ἀφῆκεν ὁ ποιμὴν τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα καὶ ἐζήτησε τὸ πλανώμενον, ἕως οὗ εὗρεν αὐτό. Καὶ τοῦτο ποιήσας εἶπε τῷ προβάτῳ: «Ἀγαπῶ σε πλεῖον τῶν ἐνενήκοντα ἐννέα!».

112.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὁ πίνων ἐκ τοῦ στόματός μου γενήσεται ὡς ἐγώ. Ἐγὼ δὲ γενήσομαι ὅ,τι εἰμί, καὶ ἀποκαλυφθήσεταί μοι πᾶν τὸ κεκρυμμένον».

113.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἡ Βασιλεία ὁμοία ἐστὶν ἀνθρώπῳ, ὃς ἔχει θησαυρὸν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ κεκρυμμένον καὶ οὐ γινώσκει αὐτόν, καὶ οὐχ εὗρεν αὐτὸν πρὸ τοῦ θανεῖν αὐτόν, καὶ ἀφῆκε τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὃς ἐγίνωσκε τὸν θησαυρόν. Καὶ λαβὼν ἐπώλησε τὸν ἀγρὸν ἀνθρώπῳ, ὃς ἀπῆλθε τοῦ ἐργάζεσθαι τοῦτον καὶ εὑρὼν τὸν θησαυρὸν ἐδάνειζεν εἰς οὓς ἐβούλετο».

114.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὁ εὑρὼν τὸν κόσμον καὶ γενόμενος πλούσιος, ἀπαρνησάσθω τὸν κόσμον!».

115.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παραμενοῦσιν ἔμπροσθεν ὑμῶν, ἀλλ' ὁ ζῶν ἐκ τοῦ Ζῶντος οὐκ ὄψεται θάνατον», καὶ γὰρ ὁ ἀρκούμενος εἰς ἑαυτὸν ἀνώτερός ἐστιν τοῦ κόσμου».

116.—Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Οὐαὶ τῇ σαρκί, ἥτις ἤρτηται ἐν τῆς ψυχῆς καὶ οὐαὶ τῇ ψυχῇ, ἥτις ἤρτηται ἐκ τῆς σαρκός!».

117.—Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ: «Ποίαν ἡμέραν ἡ Βασιλεία ἔρχεται;» — «Οὐκ ἐλεύσεται, ὅσον χρόνον ἀναμένουσιν αὐτήν. Οὐ μὴ εἴπη τις: «Ἰδοὺ ἐδῶ!» ἤ: «Ἰδοὺ ἐκεῖ!» Ἀλλ' ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ διακέχυται ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι οὐ βλέπουσιν αὐτήν».

118.—Σίμων Πέτρος εἶπεν αὐτοῖς: «Ἐξελθέτω ἡ Μαρία ἐκ μέσου ἡμῶν καὶ γὰρ αἱ γυναῖκες οὐκ εἰσιν ἄξιαι τῆς ζωῆς!» Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν: «Ἰδού, ἐγὼ ἑλκύω αὐτήν, ἵνα γίνηται ἄρρην, πνεῦμα ζῶν καὶ ὅμοιον ὑμῖν τοῖς ἄρσεσιν! Καὶ γὰρ πᾶσα γυνὴ γενομένη ἄρρην εἰσελεύσεται εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».

"ΕΠΑΝΩ ΣΤΗ ΖΩΗ"

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΤΟΥ ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

Ἡ ζωὴ εἶναι τρωτή, ἀλλὰ ἡ ἀποχώρησις εἶναι σὰν θάνατος

Ἡ καταιγίδα εἶχε καταστρέψει τὴν ἐσοδεία, καὶ τὰ νερὰ τῆς θάλασσας βρέθηκαν πάνω στὴν ξηρά. Τὸ τραῖνο κυλοῦσε κατὰ μῆκος, καὶ ἀπὸ τὶς δυὸ πλευρὲς τῆς γραμμῆς τὰ δέντρα ἦταν πεσμένα χάμω, τὰ σπίτια ἔμειναν χωρὶς στέγες καὶ τὰ χωράφια ἐρημώθηκαν. Μίλια ὁλόγυρα ἡ θύελλα ἔφερε μεγάλη βλάβη· πράγματα ζωντανὰ εἴχανε καταστραφεῖ, κι' ἡ στεῖρα γῆ ἀντίκρυζε τὸν οὐρανό.

Ποτὲ δὲν εἴμαστε μόνοι· εἴμαστε περικυκλωμένοι ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους κι' ἀπὸ τὶς σκέψεις μας. Ἀκόμα κι' ἂν οἱ ἄνθρωποι βρίσκονται σὲ ἀπόστασι, βλέπομε τὰ πράγματα ἀνάμεσα ἀπ' τὸ παραβὰν τῶν σκέψεών μας. Δὲν ὑπάρχει στιγμή, ἢ θὰ εἶναι πολὺ σπάνια, ποὺ νὰ μὴν ὑπάρχει σκέψι. Δὲν ξέρομε τί εἶναι νὰ εἴμαστε μόνοι, ἐλεύθεροι ἀπὸ κάθε συνεταιρισμό, ἀπὸ κάθε συνέχισι, ἀπὸ κάθε λέξι καὶ εἰκόνα. Ἔχομε μοναξιά, ἀλλὰ δὲν ξέρομε τί εἶναι τὸ νὰ εἴμαστε μοναχικοί. Ὁ πόνος τῆς μοναξιᾶς γεμίζει τὴν καρδιά μας, καὶ ὁ νοῦς τὴν σκεπάζει μὲ φόβο. Ἡ μοναξιά, αὐτὴ ἡ βαθειὰ ἀπομόνωσι, εἶναι ἡ σκοτεινὴ σκιὰ τῆς ζωῆς μας. Κάνομε ὅ,τι μποροῦμε γιὰ ν' ἀπομακρυνθοῦμε ἀπ' αὐτήν, ριχνόμαστε σὲ κάθε δρόμο διαφυγῆς ποὺ γνωρίζομε, μὰ ἡ μοναξιά μας παρακολουθεῖ καὶ ποτὲ δὲν εἴμαστε χωρὶς αὐτήν. Ἀπομόνωσις εἶναι ὁ δρόμος τῆς ζωῆς μας. Σπάνια συνταυτιζόμαστε μὲ τὸν ἄλλον, γιατί μέσα μας εἴμαστε σπασμένοι, κουρελιασμένοι καὶ ἀγιάτρευτοι. Μέσα μας δὲν εἴμαστε πλήρεις, ὡλοκληρωμένοι, καὶ ὁ συνταυτισμὸς μὲ τὸν ἄλλον μπορεῖ νὰ γίνῃ μονάχα ὅταν ὑπάρχει ὁλοκλήρωσι ἐντός. Φοβόμαστε τὴν ἀπομόνωσι γιατί ἀνοίγει τὴ θύρα στὴν ἀνεπάρκειά μας, στὴν φτώχεια τοῦ εἶναι μας. Μὰ ἡ ἀπομόνωσι εἶν' ἐκείνη ποὺ θεραπεύει τὴ βαθειὰ πληγὴ τῆς μοναξιᾶς. Τὸ νὰ βαδίζωμε μόνοι, ἀνεμπόδιστοι ἀπ' τὴ σκέψι, ἀπὸ τ' ἀχνάρια τῆς ἐπιθυμίας μας, εἶναι νὰ προχωροῦμε πέρα ἀπὸ τὴν ἔκτασι τοῦ νοῦ. Ὁ νοῦς εἶν' ἐκεῖνος ποὺ ἀπομονώνει, ποὺ χωρίζει καὶ κόβει τὴν ἐπικοινωνία. Ὁ νοῦς δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀκέραιος· δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ τὸν ἑαυτό του πλήρη, γιατί αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ προσπάθεια εἶναι μιὰ πορεία ἀπομονώσεως, εἶναι ἕνα μέρος τῆς μοναξιᾶς ποὺ τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ καλύψῃ. Ὁ νοῦς εἶναι τὸ προϊὸν τῶν πολλῶν, καὶ ὅταν εἶναι κάτι μαζὶ μὲ τ' ἄλλα, δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ εἶναι μοναχικό. Ἡ μοναχικότης δὲν εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σκέψεως.

Μόνο ὅταν ἡ σκέψι εἶναι ἀπόλυτα ἤρεμη, ὑπάρχει τὸ πέταγμα ἀπ' τὸ μοναχικὸ στὸ μοναχικό.

Τὸ σπίτι ἦταν ἀρκετὰ πίσω ἀπ' τὸ δρόμο, καὶ ὁ κῆπος εἶχε ἄφθονα λουλούδια. Ἦταν ἕνα ψυχρὸ πρωινὸ κι' ὁ οὐρανὸς ἤτανε καταγάλανος. Εὐχάριστος ἦταν ὁ πρωϊνὸς ἥλιος, καὶ μέσα ἀπ' τὸ πυκνοφυτεμένο περιβόλι ὁ θόρυβος τῆς ἀγορᾶς, οἱ φωνὲς τῶν πωλητῶν καὶ τὸ τρέξιμο τῶν ἀλόγων στὸ δρόμο, ὅλα ἔμοιαζαν πολὺ μακρυνά. Μιὰ κατσίκα περιφερόταν μέσα στὸν κῆπο· μὲ τὴν κοντὴ οὐρά της μαζεμένη, δάγκανε τὰ λουλούδια ὥς που ὁ κηπουρὸς ἦρθε καὶ τὴν ἔδιωξε.

Ἔλεγε πὼς αἰσθανόταν πολὺ ταραγμένη, μὰ δὲν ἤθελε νὰ ταράζεται. Ἤθελε νὰ ἀποφύγη τη θλιβερὴ κατάστασι τῆς ἀβεβαιότητος. Γιατὶ νὰ φοβᾶται τόσο μήπως ταραχθῆ;

Τί ἐννοεῖτε μὲ τὸ «εἶμαι ταραγμένη»; Καὶ γιατὶ νὰ φοβώσαστε γιαὐτό;

«Θέλω νὰ εἶμαι ἥσυχη, νὰ μείνω μόνη. Αἰσθάνομαι ταραγμένη ἀκόμη καὶ μὲ σᾶς. Ἂν καὶ σᾶς ἔχω δεῖ μονάχα δυὸ ἢ τρεῖς φορές, ὁ φόβος μήπως ταραχθῶ ἀπὸ σᾶς, ἀρχίζει νὰ μὲ βαραίνη. Θέλω νὰ βρῶ γιατί ἔχω αὐτὸν τὸ φόβο ποὺ εἶμαι ἐσωτερικὰ ἀβέβαιη. Θέλω νὰ εἶμαι ἥσυχη καὶ εἰρηνεμένη μὲ τὸν ἑαυτό μου, ὅμως πάντα εἶμαι ταραγμένη μὲ τοῦτο ἢ μ' ἐκεῖνο. Μέχρι τελευταῖα κατώρθωσα νὰ εἰρηνεύσω λίγο ὡς πολὺ μὲ τὸν ἑαυτό μου· ἀλλὰ ἕνας φίλος μ' ἔφερε σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ὁμιλίες σας, καὶ τώρα εἶμαι παράξενα ἀναστατωμένη. Νόμισα πὼς θὰ μὲ δυναμώνατε στὴ γαλήνη μου, μὰ ἀντίθετα μοῦ τὴν ἔχετε σχεδὸν θρυμματίσει. Δὲν ἤθελα νἄρθω ἐδῶ, καθὼς ἤξερα πὼς θὰ κορόιδευα τὸν ἑαυτό μου· καὶ ὅμως, νὰ ποὺ ἦρθα».

Γιατὶ ἐπιμένετε τόσο πὼς θάπρεπε νὰ ἔχετε γαλήνη; Γιατὶ τὸ κάνετε ἕνα πρόβλημα; Αὐτὴ ἡ ἀξίωσι νἄχετε γαλήνη, εἶναι μιὰ σύγκρουσι, δὲν εἶν' ἔτσι; Ἂν μπορῶ νὰ ρωτήσω, τί εἶν' αὐτὸ ποὺ θέλετε; Ἂν θέλετε νὰ μείνετε μόνη, ἀνενόχλητη καὶ ἐν εἰρήνῃ, τότε γιατί ἀφήνετε τὸν ἑαυτό σας νὰ ταράζεται; Κάλλιστα, μπορεῖ κανεὶς νὰ κλείση ὅλες τὶς πόρτες καὶ τὰ παράθυρα τοῦ εἶναι του, ν' ἀπομονώση τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ ζῆ ἀποκλεισμένος. Αὐτὸ τὸ θέλουν πολλοί. Μερικοὶ ἐσκεμμένως καλλιεργοῦν τὴν ἀπομόνωσι, ἄλλοι μὲ τὶς ἐπιθυμίες καὶ δραστηριότητές τους, καὶ εἴτε κλειστοὶ εἴτε ἀνοιχτοί, φέρνουν αὐτὸν τὸν ἀποκλεισμό. Οἱ εἰλικρινεῖς αὐτοδικαιώνονται μὲ τὰ ἰδεώδη καὶ τὶς ἀρετές τους, ποὺ εἶναι μονάχα μιὰ ἄμυνα· κι' ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν λίγη σκέψι ἀπομονώνονται ἀπ' τὴν οἰκονομικὴ πίεσι καὶ τὶς κοινωνικὲς ἐπιδράσεις. Πολλοὶ ἀπὸ μᾶς ζητοῦμε νὰ ὑψώσωμε τοίχους γύρω μας ἔτσι γιὰ νὰ εἴμαστε ἄτρωτοι, ἀλλὰ δυστυχῶς πάντα ὑπάρχει ἕνα ἄνοιγμα ἀνάμεσα στὸ ὁποῖο εἰσχωρεῖ ἡ ζωή.

«Γενικὰ κατώρθωσα ν' ἀπομακρύνω πολλὲς ἀπὸ τὶς ἐνοχλήσεις, ὅμως ἀπ' τὴν περασμένη ἑβδομάδα περίπου, ἐξ αἰτίας σας, ταράχθηκα περισσότερο παρὰ ποτέ. Παρακαλῶ πέστε μου γιατὶ εἶμαι ταραγμένη. Ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία τῆς ταραχῆς μου;».

Γιατί θέλετε νὰ γνωρίζετε τὴν αἰτία της; Προφανῶς γνωρίζοντας τὴν αἰτία ἐλπίζετε νὰ ξερριζώσετε τὸ ἀποτέλεσμα. Πραγματικά, δὲν θέλετε νὰ ξέρετε γιατί εἶσαστε ταραγμένη, δὲν εἶν' ἔ-

τσι; Θέλετε μόνο ν' ἀποφύγετε τὴν ταραχή.

«Θέλω ἁπλῶς νὰ μ' ἀφήσουν μόνη, ἀνενόχλητη καὶ στὴν ἡσυχία μου· γιατί λοιπὸν συνεχῶς νὰ ταράζωμαι;».

Ἔχετε ὑπερασπίσει τὸν ἑαυτό σας ὅλη σας τὴ ζωή, ἔτσι δὲν εἶναι; Αὐτὸ ποὺ σᾶς ἐνδιαφέρει πραγματικὰ εἶναι νὰ βρῆτε πῶς νὰ φράξετε ὅλα τὰ ἀνοίγματα, καὶ ὄχι πῶς νὰ ζῆτε χωρὶς φόβο, χωρὶς ἐξάρτησι. Ἀπ' ὅ,τι ἔχετε πεῖ καὶ ἀφίνετε νὰ ἐννοηθῆ εἶναι φανερὸ πῶς ἔχετε προσπαθήσει νὰ ἐξασφαλίσετε τὴ ζωή σας ἐνάντια σὲ κάθε εἶδος ἐσωτερικῆς διαταραχῆς. Ἀπομακρυνθήκατε ἀπὸ κάθε σχέσι ποὺ μπορεῖ νὰ σᾶς προξενήση πόνο. Κατωρθώσατε, μᾶλλον καλά, νὰ διαφυλάξετε τὸν ἑαυτό σας ἀπὸ κάθε σύγκρουσι, νὰ ζῆτε πίσω ἀπὸ κλειστὲς πόρτες καὶ παράθυρα. Μερικοὶ ἐπιτυχαίνουν κάνοντας αὐτό, μὰ ἂν τὸ παρατραβήξουν τὸ σχοινί, τὸ ὕστατο τέλος τους εἶναι τὸ ἄσυλο. Ἄλλοι ἀποτυχαίνουν καὶ καταντοῦνε κυνικοί, πικρόχολοι. Ἄλλοι πάλι πλουτίζουν τὸν ἑαυτό τους σὲ πράγματα ἢ σὲ γνώσεις, ποὺ εἶναι ἡ ἐξασφάλισί τους. Πολλοὶ ἄνθρωποι, συμπεριλαμβάνονται σ' αὐτοὺς καὶ οἱ δῆθεν θρησκευτικοί, ἐπιθυμοῦν τὴ μόνιμη εἰρήνη, μιὰ κατάστασι ὅπου κάθε σύγκρουσις ἔχει παύσει. Καὶ εἶναι κι' ἐκεῖνοι ποὺ ἐκθειάζουν τὴ σύγκρουσι σὰν τὴ μόνη πραγματικὴ ἔκφρασι τῆς ζωῆς, καὶ ἡ σύγκρουσι εἶναι ἡ ἀσπίδα τους ἐνάντια στὴ ζωή.

Μπορεῖ ποτὲ νὰ ἔχετε εἰρήνη μὲ τὸ νὰ ζητᾶτε ἀσφάλεια πίσω ἀπ' τοὺς τοίχους τῶν φόβων καὶ ἐλπίδων σας; Σ' ὅλη σας τὴ ζωὴ ἔχετε ἀπομονωθεῖ γιατί θέλετε νὰ εἶσαστε σίγουρη μέσα στοὺς τοίχους μιᾶς περιωρισμένης σχέσεως ποὺ μπορεῖτε νὰ ἐξουσιάζετε. Αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ πρόβλημά σας; Ἀφοῦ ἐξαρτᾶσθε, θέλετε νὰ κατέχετε ἐκεῖνο ἀπ' τὸ ὁποῖο ἐξαρτᾶσθε. Φοβόσαστε κι' ἑπομένως ἀποφεύγετε κάθε σχέσι ποὺ δὲν μπορεῖτε νὰ τὴν ἐξουσιάσετε. Αὐτὸ δὲν εἶναι;

«Εἶναι μᾶλλον ἕνας ἀπότομος τρόπος καθὼς τίθεται τὸ ζήτημα, ἀλλὰ ἴσως αὐτὸ εἶναι».

Ἂν μπορούσατε νὰ ἐξουσιάσετε τὴν αἰτία τῆς τωρινῆς ταραχῆς σας, θὰ ἡσυχάζατε· μὰ ἐφόσον δὲν μπορεῖτε, ἀνησυχεῖτε πολύ. Ὅλοι θέλομε νὰ κυριαρχοῦμε ὅταν δὲν καταλαβαίνομε θέλομε νὰ κατέχωμε, ἢ καὶ νὰ μᾶς κατέχουν ὅταν φοβόμαστε τὸν ἑαυτό μας. Ἡ ἀβεβαιότης τοῦ ἑαυτοῦ μας φέρνει ἕνα συναίσθημα ἀνωτερότητος, ἀποκλειστικότητος καὶ ἀπομονώσεως.

Ἂν μπορῶ νὰ ρωτήσω, τί φοβόμαστε; Φοβόσαστε νὰ μείνετε μόνη, μήπως σᾶς ἀφήσουν, μήπως βρεθῆτε ἀβέβαιη;

«Βλέπετε, ὅλη μου τὴ ζωὴ τὴν ἔζησα γιὰ τοὺς ἄλλους, ἔτσι νομίζω τουλάχιστον. Κράτησα ἕνα ἰδεῶδες καὶ εἶχα ἐπαινεθῆ γιὰ τὴν δραστηριότητά μου κάνοντας τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας ποὺ θεωρεῖται καλό. Ἔζησα μιὰ ζωὴ ἀπαρνήσεως, χωρὶς ἐξασφάλισι, χωρὶς παιδιά, χωρὶς σπιτικό. Οἱ ἀδελφές μου εἶναι καλὰ παντρεμένες καὶ σὲ ἐξέχουσα θέσι κοινωνικά, καὶ οἱ μεγάλοι μου ἀδελφοὶ ἔχουν ὑψηλὴ κυβερνητικὴ θέσι. Ὅταν τοὺς ἐπισκέπτομαι αἰσθάνομαι πὼς ἔχασα τὸν καιρό μου. Νοιώθω πίκρα, καὶ μετανοιώνω βαθειὰ γιὰ ὅλα τὰ πράγματα ποὺ δὲν ἀπέκτησα. Τώρα δὲν μ' ἀρέσει πιὰ ἡ ἐργασία ποὺ ἔκανα, δὲν μοῦ φέρνει καμμιὰ χαρά, τὴν ἔχω ἀφήσει σὲ ἄλ-

λους. Γύρισα τὴν πλάτη μου σ' ὅλα τοῦτα. Ὅπως λέτε, ἔχω γίνει σκληρὴ στὴν αὐτοάμυνά μου. Προσκολλήθηκα σ' ἕναν μικρό μου ἀδελφὸ πού δὲν εἶναι πλούσιος καὶ ποὺ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του ἕναν ἐρευνητὴ τῆς Ἀληθείας. Προσπάθησα νὰ κάμω τὸν ἑαυτό μου ἐσωτερικὰ ἀσφαλῆ, μὰ ἦταν ἕνας μακρὺς καὶ ὀδυνηρὸς ἀγώνας. Αὐτὸς ὁ μικρὸς ἀδελφὸς μ' ἔφερε σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ὁμιλίες σας, καί, τὸ οἰκοδόμημα ποὺ μὲ τόση φροντίδα εἶχα κτίσει, ἄρχισε νὰ γκρεμίζεται. Δοξάζω τὸν Θεὸ ποὺ δὲν εἶχα ἔρθει ποτὲ νὰ σᾶς ἀκούσω· ὡστόσο δὲν μπορῶ νὰ τὸ ξανακτίσω, δὲν μπορῶ νὰ ξαναπεράσω ἀπ' ὅλο αὐτὸν τὸν πόνο καὶ τὴν ἀγωνία. Δὲν ἔχετε ἰδέα τί ἦταν γιὰ μένα νὰ βλέπω τ' ἀδέλφια μου μὲ θέσι καλή, μὲ γόητρο, μὲ χρῆμα. Μὰ δὲν θέλω ν' ἀνακατευθῶ μὲ ὅλα ταῦτα. Ἀπομακρύνθηκα ἀπ' αὐτοὺς καὶ σπάνια τοὺς βλέπω. Ὅπως λέτε, ἔχω κλείσει τὴν πόρτα σιγά - σιγὰ σ' ὅλες τὶς σχέσεις, ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ ἢ δυό. Ἀτυχῶς ὅμως ἤρθατε σ' αὐτὴν τὴν πόλι, καὶ τώρα τὸ κάθε τί ξαναζωντάνεψε καὶ ὅλες οἱ παληὲς πληγὲς ξανάνοιξαν, καὶ εἶμαι ἐλεεινὴ κι' ἀξιοδάκρυτη. Τί νὰ κάνω;».

Ὅσο περισσότερο ὑπερασπίζομε τὸν ἑαυτό μας, τόσο πιὸ πολὺ μᾶς προσβάλλουν. Ὅσο πιὸ πολὺ ζητοῦμε ἀσφάλεια, τόσο λιγώτερη ὑπάρχει· ὅσο θέλομε εἰρήνη, τόσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ σύγχυσί μας· ὅσο πιὸ πολλὰ ζητοῦμε, τόσο λιγώτερα ἔχομε. Προσπαθήσατε νὰ κάμετε τὸν ἑαυτό σας ἄτρωτο, ἀπρόσβλητο· τὸν κάματε ἐσωτερικὰ ἀπλησίαστο ἐκτὸς σὲ ἕναν δυό, καὶ κλείσατε ὅλες τὶς πόρτες στὴ ζωή. Εἶναι μιὰ βραδεῖα αὐτοκτονία. Λοιπόν, γιατὶ τὰ κάνετε ὅλ' αὐτά; Θέσατε ποτὲ στὸν ἑαυτό σας τοῦτο τὸ ἐρώτημα; Δὲν θέλετε νὰ μάθετε; Ἤρθατε, ἢ νὰ βρῆτε ἕναν τρόπο νὰ κλείσετε ὅλες τὶς πόρτες, ἢ ν' ἀνακαλύψετε πῶς νὰ εἶσαστε ἀνοικτή, εὔτρωτη στὴ ζωή; Ποιὸ ἀπ' αὐτὰ θέλετε, ὄχι σὰν μιὰ ἐκλογή, ἀλλὰ σὰν ἕνα πρᾶγμα φυσικὸ καὶ αὐθόρμητο;

«Φυσικά, τὸ βλέπω τώρα πῶς εἶναι πραγματικὰ ἀδύνατον νὰ κλείσω ὅλες τὶς πόρτες, γιατὶ πάντα θὰ ὑπάρχει ἕνα ἄνοιγμα. Καταλαβαίνω τί ἔχω κάνει· βλέπω ὅτι ὁ φόβος μου γιὰ τὴν ἀβεβαιότητα δημιούργησε τὴν ἐξάρτησι καὶ τὴν κυριαρχία. Προφανῶς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ κυριαρχήσω κάθε κατάστασι, ὅσο πολὺ κι' ἂν τὸ ἐπιθυμῶ, καὶ γιαὐτὸ περιώρισα τὶς σχέσεις μου σὲ ἕναν ἢ δυό, στοὺς ὁποίους θὰ μποροῦσα νὰ ἐπιβληθῶ καὶ νὰ τοὺς κρατῶ. Ὅλα τοῦτα τὰ βλέπω. Μὰ πῶς μπορῶ νὰ ξαναγίνω ἀνοικτή, ἐλεύθερη καὶ χωρὶς αὐτὸν τὸ φόβο τῆς ἐσωτερικῆς ἀβεβαιότητος;».

Βλέπετε τὴν ἀνάγκη νὰ εἶσαστε ἀνοικτὴ καὶ εὔτρωτη; Ἂν δὲν βλέπετε τὴν ἀλήθεια αὐτοῦ τοῦ πράγματος, τότε ἀναπότρεπτα θὰ ξανακτίσετε τοὺς τοίχους γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτό σας. Τὸ νὰ βλέπωμε τὴν ἀλήθεια στὸ ψεύτικο εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σοφίας· τὸ βλέπομε τὸ ψεύτικο σὰν ψεύτικο εἶναι ἡ ὕψιστη κατανόησι. Τὸ νὰ δῆτε ὅτι αὐτὸ ποὺ κάματε ὅλα τοῦτα τὰ χρόνια μπορεῖ νὰ σᾶς φέρη μιὰν ἀπώτερη θλίψι καὶ ἀγώνα, — πραγματικὰ νὰ πειραματισθῆτε τὴν ἀλήθεια αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ποὺ δὲν εἶναι ἁπλῶς μιὰ προφορικὴ παραδοχή,— θὰ φέρη ἕνα τέλος σ' αὐτὴν τὴν δρᾶσι. Δὲν μπορεῖτε μὲ τὴ θέλησι νὰ κάμετε τὸν ἑαυτό σας ἀνοικτό· ἡ πρᾶξι

τῆς θελήσεως δὲν μπορεῖ νὰ σᾶς κάμη εὔτρωτη. Αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ ἐπιθυμία νὰ εἴσαστε εὔτρωτη, δημιουργεῖ ἀντίστασι. Μόνο κατανοῶντας τὸ ψεύτικο σὰν ψεύτικο, ὑπάρχει ἐλευθερία ἀπ' αὐτό. Νὰ εἴσαστε παθητικὰ ἄγρυπνη στὶς συνηθισμένες σας ἀποκρίσεις· ἁπλῶς νὰ ἔχετε ἐπίγνωσι αὐτῶν χωρὶς ἀντίστασι· παθητικὰ νὰ τὶς προσέχετε, ὅπως θὰ προσέχατε ἕνα παιδί, χωρὶς τὴν εὐχαρίστησι ἢ τὴν δυσαρέσκεια τοῦ ταυτισμοῦ. Αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ παθητικὴ ἐπαγρύπνησι εἶναι ἐλευθερία ἀπὸ τὴν ἄμυνα, ἐλευθερία ἀπὸ τὸ κλείσιμο τῆς πόρτας. Τὸ νὰ εἴμαστε εὔτρωτοι εἶναι νὰ ζοῦμε, ἐνῶ τὸ νὰ ἀποσυρώμαστε εἶναι σὰν νὰ πεθαίνωμε.

ΑΡΗ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ

Διπλοῦν κέρας

Στὸ διπλοῦν κέρας τῆς Κνωσὸς ἀνάμεσα
στάθηκες μεγαλόπρεπη ὡς ἱέρεια
μὲ φόντο τὶς γραμμὲς τὶς ἁπαλὲς
τοῦ Κνωσίου τοπίου.
Ἔλαμπε ὁ ἥλιος στὴ μορφή σου,
τὰ μαλλιά σου ἐβοτρυχοῦντο ἀπὸ τὸ ἀγέρι
— ἴδιες κομμώσεις τοιχογραφιῶν
Μινωικῶν. Ἡ ἐσθῆτα σου
ἔκανε ἀνάερο τὸ κορμί σου.
Καὶ τότε,
Τὰ χέρια σου ὕψωσες
ἐν σχήματι διπλοῦ κέρατος
κ' ἡ σταση σου ἡ δεητικὴ
κάτω ἀπ' τὸ πέλμα σου ζωντάνεψε
τὴν πέτρα — σύμβολο,
συμπλήρωσε τὰ κενά,
ἀναστήλωσε τα ἐρείπια
κ' ἡ ζωὴ τῶν Μινώων ξανάρχισε.
Ἐσήκωσες τὰ μάτια σου στὰ οὐράνια
κι ἀγνάντεψες τὸν ἥλιο
καὶ μὲ τὰ χέρια σου — ἀπὸ σάρκα διπλοῦν κέρας
(στὸ πέτρινον ἐπάλληλη γραμμή)
ἐδεόσουν στὸ Θεό,
ὅλων τῶν ἀνθρώπων τὸ Θεό,
ὅλων τῶν ἐποχῶν !

Ἀπὸ τὴ συλλογὴ «Ὁ ἱστὸς τῆς ἀράχνης».

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

ΧθεΣημερΑυριο

Μερικοὶ ἄνθρωποι, λόγῳ τῶν πολλῶν πόνων ποὺ δοκιμάζουνε στὴ ζωή, προσπαθοῦνε νὰ μᾶς πείσουν ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ἄξιος περιφρονήσεως καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἀποβλέπωμε μόνον στὴν μέλλουσα ζωή.

Σφάλλουν, νομίζω. Ὁ Δημιουργὸς τοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖον τόσον σπάταλα ἐστόλισε μὲ θαύματα εὐμορφιᾶς καὶ ὡραιότητος, δὲν ἐκοπίασεν ἐπὶ ματαίῳ.

Ὁ κόσμος δὲν εἶναι ἄξιος περιφρονήσεως. Ἀρκεῖ νὰ μὴ ἀγαποῦμε τὸν κόσμον τοῦτον ὑπερβολικά.

Αὐτοὶ ποὺ ὑποτιμοῦν τὴν παροῦσα ζωή, χάνουν τὸ ἐνδιαφέρον τους γιὰ τὴν πρόοδο τῶν συνανθρώπων τους.

Ὁμιλοῦντες ὑποτιμητικὰ γιὰ τὸν κόσμο τοῦτο, εἶναι σὰν νὰ δυσφημοῦμε τοὺς φίλους μας, τὴν οἰκογένειά μας.

Τὸ ὅτι δύναμαι νὰ εἶμαι ἕνας φίλος, καὶ τὸ ὅτι δύναμαι νὰ ἔχω ἕνα φίλον — καὶ ἂς εἶναι ἕνας μόνον σὲ ὁλόκληρο τὸν κόσμο — πρέπει νὰ ἀποτελῇ ἀντιστάθμισμα γιὰ ὅλες τὶς ταλαιπωρίες μας.

Ὅτι ὑπάρχει ἕνα μέρος στὸν κόσμο τοῦτο, ὅπως ἡ ΕΣΤΙΑ, τὸ σπίτι μας, αὐτὸ μποροῦμε νὰ τὸ θεωρήσωμε ὡς ἀντιστάθμισμα γιὰ τὶς τυχὸν ἀπογοητεύσεις τῆς ζωῆς. Τὸ ὅτι μπορεῖ νὰ εἶναι κανεὶς ἕνας εἰλικρινής, κοινωνικὸς ἄνθρωπος καὶ νὰ δύναται νὰ ἐκφράζῃ τὶς πραγματικές σκέψεις του ἐν μέσῳ τῶν ἀντιθέτων συζητήσεων, τῶν λογομαχιῶν καὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀντιλήψεων, αὐτὸ καὶ μόνον τὸ γεγονός, ἰσοφαρίζει ἀφ' ἑαυτοῦ του ὅλα τὰ ἄλλα ἐξωτερικὰ γεγονότα.

Μὲ τὸ νὰ βλέπωμε τὴν ὁρατὴ μόνο μορφὴ καὶ δρᾶσιν τῆς κοινωνίας, ποὺ εἶναι συχνάκις ἀποκρουστικὴ καὶ ἐνοχλητική, κινδυνεύομε νὰ χάσωμε τὴν πρέπουσαν ἔννοια τῶν μὴ ὁρατῶν ἀγαθῶν της.

Δὲν πρέπει νὰ ὑποτιμοῦμε τὴν ἐπίγεια ζωή. Δὲν πρέπει, ἀναλογιζόμενοι τὸν θάνατο, νὰ βρέχωμε μὲ δάκρυα τὴ ζωή μας.

Ἡ ζωὴ παρ' ὅλα της τὰ κακά, εἶναι μία εὐλογία.

Ἐνθυμούμεθα τὶς θλίψεις μας, ὅπως ἐνθυμούμεθα μιὰ καταιγίδα, ἕνα σεισμό, διότι εἶναι κάτι ἐκτὸς τῆς κανονικῆς σειρᾶς τῶν πραγμάτων τῆς ζωῆς μας.

Ἀντιθέτως, πολλὲς ἡμέρες εὐτυχίας καὶ χαρᾶς, περνοῦν ἀπαρατήρητες καὶ δὲν ἔχουν καταγραφῆ στὸ βιβλίο τῆς μνήμης μας.

Ἡ ζωὴ εἶναι τὸ θαυμάσιον δημιούργημα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι φῶς, ποὺ ἐπήγασε ἀπὸ τὸ σκότος, εἶναι δύναμις ἀφυπνισθεῖσα ἀπὸ τὴν ἀδράνεια, εἶναι δραστηριότης δημιουργηθεῖσα ἀπὸ τὸ μηδέν.

Ἡ γῆ, στὴν ὁποίαν εἴμαστε προσκολλημένοι, εἶναι ἕνας τόπος ἐκκινήσεως, μὲ τέρμα τὴν ἀθανασία. Εἶναι τὸ ὑψηλὸν ὄρος τῆς σκέψεως, ἀπὸ ὅπου βλέπουμε τὸν οὐρανόν, τὸ Ἄπειρον καὶ τὴν Αἰωνιότητα, ν' ἁπλώνωνται μπροστά μας καὶ γύρω μας.

Χαρῆτε τὰ ἀγαθὰ τῆς ἡμέρας, ποὺ στέλνει ὁ Θεός, καὶ χαρῆτε μὲ ὑπομονὴ καὶ καρτερία τὰ δεινά της, διότι ἡ ἡμέρα αὐτὴ μόνον μᾶς ἀνήκει. Ἔχομε ἀποθάνει γιὰ τὸ χθὲς καὶ δὲν ἔχομε ἀκόμη γεννηθῆ γιὰ τὸ αὔριον.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΚΟΥΒΙΝΟΣ

ΗΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΣ

Τὰ Αἰγόσθενα

Τοῦ κ. ΔΗΜ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

ΚΑΙ πάλι ἐφέτος βρεθήκαμε μὲ τὸν Ἀρχαιόφιλο στὰ Αἰγόσθενα, στὸ Πόρτο—Γερμενό, καθὼς τὰ λένε σήμερα. Μαγευτικὸ εἶναι τὸ τοπίο, καθὼς εἶναι μέσα στὰ πεῦκα καὶ τοποθετημένα στὸ κέντρο τοῦ χαριτωμένου μικροῦ στενόμακρου κόλπου, ποὺ σχηματίζει ἐδῶ ἡ Ἀλκυονίδα θάλασσα τοῦ Κορινθιακοῦ. Κοντά μας ὁ Κιθαιρὼν καὶ πιὸ πέρα ὁ Ἑλικὼν μὲ τοὺς θρύλους του καὶ τὶς παληές του δόξες.

Ἐδῶ, κοντὰ στὴν ἄκρη τοῦ ἀρχαίου φρουρίου, στὴν ἄκρη του ποὺ εἶναι κατὰ τὴ θάλασσα, τοποθετεῖται μὲ πιθανότητα τὸ Ἱερὸ τοῦ Μελάμποδος. Ἀνασκαφὲς ἔχουν γίνει στὸ τόπο αὐτὸ καὶ ἀρκετὰ θεμέλια ἀπὸ ἀρχαῖα κτίρια ἔχουν φανερωθῆ. Τὸ Ἱερὸ ἴσως, καθὼς λένε, νὰ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι, ποὺ εἶναι στὴ μέση. Αὐτὸ ὅμως θὰ τὸ δείξῃ, ἂν γίνῃ καὶ ἐκεῖ ἀνασκαφή.

***

Προϊστορικὸ πρόσωπο ὁ Μελάμπους, ποὺ τὸ περιβάλλει ὁ θρῦλος τῆς ἀρχαίας παραδόσεως. Εἶναι ὁ πρῶτος, στὸν ὁποῖον οἱ Θεοὶ ἔδωσαν τὴ δύναμι νὰ προφητεύῃ καὶ νὰ θεραπεύῃ. Μάντης καὶ θεραπευτής, λοιπόν. Λάτρης τοῦ Διονύσου, καθὼς γράφει ὁ Ἡρόδοτος, ποὺ ἔφερε ἐδῶ τὶς μυστικὲς τελετὲς ἐκείνου. Πνευματικές, καθὼς φαίνεται ἀπὸ αὐτά, οἱ ἐπιδιώξεις του, μυστηριακές.

Κέντρο πνευματικὸ ἦταν τὰ Αἰγόσθενα τοὺς καιροὺς ἐκείνους, καθὼς φανερώνεται ἀπὸ τὶς τόσες ἀρετὲς ποὺ εἶχε ὁ Μελάμπους, ὁ ἐκλεκτὸς αὐτὸς τῶν θεῶν.

Τὸν ἔλεγαν Μελάμποδα, λέγει ὁ μῦθος, γιατὶ τὰ πόδια του ἦσαν μαῦρα. Εἶχαν μαυρίσει, ἐπειδή, ὅταν ἦταν ἀκόμη βρέφος, ἡ μητέρα του εἶχε βάλει τὰ πόδια τοῦ παιδιοῦ στὸν Ἥλιο καὶ μείνανε ἔτσι μαῦρα ἀπὸ τότε σ' ὅλη του τὴ ζωή. Ἁπλοϊκὸς μῦθος θὰ ποῦν οἱ πολλοὶ ποὺ παίρνουν τὴ μυθολογία κατὰ γράμμα καὶ ὄχι κατὰ τὸ πνεῦμα, ὅπως τῆς πρέπει. Καθὼς ὅμως τὰ πόδια εἶναι ἡ βάσις τοῦ ὀργανισμοῦ, τὸ μαύρισμά τους ἀπὸ τὸν Ἥλιο φανερώνει πὼς ἡ πνευματικὴ βάσις τοῦ Μελάμποδος ἦταν ἡλιακή, φω-

τεινή, καθώς πρέπει σ' ένα Μυσταγωγό.

Ό πολύς κόσμος παίρνει αυτά τα πράγματα ανάλαφρα και κοροϊδεύει ό,τι δεν καταλαβαίνει ή ό,τι δεν του αρέσει. Είναι αυτο πολύ πρόχειρο και πολύ εύκολο. Τό πνευματικό όμως μεγαλείο λάμπει όπως λάμπει τό διαμάντι γιά όσους θέλουν νά βλέπουν τα ζητήματα αυτά μέ σοβαρότητα καί χωρίς προκαταλήψεις. Οί τελευταίοι όμως τούτοι είναι οί λιγώτεροι. Τί νά γίνη όμως; Τά ζητήματα αυτά δέν λύονται μέ πλειοψηφία...

Καθώς είπαμε, ό μύθος γιά τόν Μελάμποδα τόν φανερώνει σάν ένα Μυσταγωγό. Τά επίθετα μύστης καί μυσταγωγός, όμως, σήμερα δίνονται ή καί παίρνονται ακόμη μέ συνείδησι, πώς νά τό πούμε, κάπως ελαφρή. Είναι καί τούτο ένα από τά χαρακτηριστικά τής εποχής μας...

*

Νά καί κάτι άλλο ακόμη γιά τόν Μελάμποδα. Λέγει ό μύθος, ότι είχε αναθρέψει κάτι φίδια, πού τά πήρε από μικρά, αφού προηγουμένως έκαψε τούς νεκρούς γονείς τους. Σάν τά φίδια μεγάλωσαν, από ευγνωμοσύνη, του άνοιξαν τά αυτιά του μέ τέτοιο τρόπο, ώστε νά ημπορή νά ακούη τίς φωνές τών διαφόρων ζώων, μικρών καί μεγάλων, καί νά μαθαίνη έτσι τά μέλλοντα. Νά μιά εικόνα, μιά αλληγορική διήγησι, γιά τό πώς ό μύστης δύναται ν' αποκτήση εκείνο πού λέγουν διακοή. Δέν θά πρόκειται, βέβαια, εδώ γιά τά φίδια καί τά ζώα πού ξέρουμε, ούτε καί γιά τά αυτιά μας, τό αισθητήριο μέ τό όποίο ακούμε... Τό παράξενο στό μύθο είναι γιατί έκαψε τούς νεκρούς γονείς τών φιδιών καί γιατί εκείνα τών ευγνωμονούσαν. Ποιός ξέρει... Θά έχουν ίσως καί αυτά τή σημασία τους...

*

Οί διάφορες πάλιν επιδόσεις τού Μελάμποδος στήν ιατρική φανερώνονται μέ διάφορες θεραπείες πού είναι μεταφορικά αι' αυτές διατυπωμένες. Νά μερικές από αυτές. Έθεράπευσε τή στειρότητα τού Ίφίκλου, πού έγινε κατόπι καί αυτός Άργοναύτης. Έπίσης έδωσε τήν υγεία σέ δυό αδελφές, τήν Ίφινόη καί τήν Ίφιάνασσα, πού έπασχαν από μανία. Τήν τελευταία μάλιστα τήν έλαβε γιά σύζυγο. Αυτό τό «ιφι» είναι, καθώς γράφουν τά λεξικά, επίρρημα επικό καί θά πή «ισχυρώς». Ίσχυρός τό κλέος λοιπόν ό Ίφικλος, ισχυρή στό νού ή Ίφινόη, ισχυρή βασίλισσα ή Ίφιάνασσα. Έάν είχαμε τό μαγικό κλειδί τού συμβολισμού θά ημπορούσαμε ίσως νά εμβαθύνουμε περισσότερο σ' αυτά τά νοήματα. Ποιός ξέρει τί ανασκαφές θά έπρεπε νά γίνουν γιά νά βρεθή αυτό τό περιπόθητο κλειδί, πού οί Σοφοί συνθέται τών μύθων τό έχουν τόσο καλά κρυμμένο.

*

Καί τώρα λίγα λόγια γιά τά Αιγόσθενα, πού είχε τό πνευματικό του παλάτι ό Μελαμπους. Δέν θά είναι τό όνομα αυτό τυχαίο. Αιγός — σθένος. Τής αιγός ή ρώμη, ή δύναμι. Πνευματικό σύμβολο ή αίγα. Τό απαντούμε καί σ' άλλους μύθους τής εθνικής μας παραδόσεως. Ό Θεός Ζεύς ετράφηκε καί μεγάλωσε μέ τό γάλα τής Άμαλθείας αιγός, τής πολύ θείας αιγός. Ή αιγίς τής Θεάς Άθηνάς, πού είχε γιά θώρα-

κα, ἀπὸ δέρμα αἰγὸς ἦταν φτιασμένη. Τροφὸς λοιπὸν ἡ αἴγα, τὸ δὲ δέρμα της ὅπλο ἀμύνης. Ρωμαλέες, δυνατὲς τροφοὺς τοῦ πνεύματος εἶχε λοιπὸν τὸ παλάτι τοῦ Μελάμποδος.

⁂

Κέντρο πνευματικὸ στοὺς ἀρχαίους χρόνους ἦταν τὰ Αἰγόσθενα, καθὼς φαίνεται ἀπὸ ὅλα αὐτά. Τελεστήριο, Μαντεῖο καὶ Θεραπευτήριο. Μὲ ἄρχοντα τὸν Μελάμποδα, κάθε Μελάμποδα. Ἦτο ἕνα ἀπὸ τὰ πολλὰ τέτοια κέντρα ποὺ ἀπαντοῦνται τόσο πυκνὰ στὴ χώρα μας τὴν ἀρχαία ἐποχή. Τὸ Τελεστήριο ἦταν γιὰ τοὺς ὀλίγους, τοὺς ἐκλεκτούς, τοὺς ὥριμους καὶ ἁγνούς. Τὸ Μαντεῖο καὶ τὸ Θεραπευτήριο γιὰ ὅλους, ὅσοι πήγαιναν ἐκεῖ γιὰ χρησμοὺς καὶ θεραπεῖες.

Τὰ Μαντεῖα καὶ τὰ Ἀσκληπιεῖα ἦσαν ἡ πρόσοψις τῆς ἀρχαίας ἐσωτερικῆς λατρείας, ἡ ἀκτινοβολία τῆς πνευματοδοξίας τῶν Μυστηρίων στὴ κοινωνία, ποὺ τόσες εὐεργεσίες ἔκαναν στοὺς ἀνθρώπους, ὅταν βέβαια ἡ λατρεία αὐτὴ ἦταν στὴν ἀκμή της, τότε ποὺ δὲν εἶχεν ἀκόμη νοθευθῆ ἀπὸ τοὺς διανοουμένους τῶν καιρῶν τῆς παρακμῆς καὶ κατόπιν ἀπὸ τοὺς κατακτητὰς τῆς Ρώμης.

⁂

Τί ἔχει ἀπομείνει σήμερα ἀπὸ τὰ Αἰγόσθενα; Μερικὰ θεμέλια κτιρίων, κάτι εὑρήματα ποὺ πῆγαν στὸ Μουσεῖο καὶ διάφορες ἀλληγορίες γιὰ τὸν Μελάμποδα σὰν κι' αὐτὲς ποὺ γράψαμε, οἱ ὁποῖες τόσο δύσκολα ἐξηγοῦνται. Ἀλλά, ποὺ δείχνουν ἔστω ἀπὸ τὴν ἐξωτερική τους ὄψι πόσο σπουδαῖο θὰ ἔπρεπε νὰ ἦταν τὸ πνευματικὸ ἐκεῖνο κέντρο στοὺς καλοὺς καιροὺς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

ΔΗΜ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

...Τὸ πᾶν εἶναι νὰ πάρετε τὸ μάρμαρο τοῦ κατωτέρου ἑαυτοῦ καὶ μὲ τὴ σμίλη τῆς θελήσεως καὶ τὸ σφυρὶ τῆς σκέψεως νὰ ἀποκόψετε την ὕλη ποὺ ἐμποδίζει τὸ ἐντός σας Ὡραῖον νὰ εἶναι ὁρατόν· ν' ἀφήσετε τὸν ἐντός σας Θεὸν νὰ λάμψῃ σὲ δόξα καὶ νὰ φωτίσῃ τὸν κόσμον ὅπου ζῆτε...

ΑΝΝΙ ΜΠΕΖΑΝΤ

ΑΞΕΛ ΜΟΥΝΤΕ

Γιατὶ ἀγαπῶ τὰ ζῶα...

ΛΕΝΕ πὼς ἡ ἀγάπη γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀρετή. Τὴν θαυμάζω ἀλήθεια αὐτὴ τὴν ἀρετὴ καὶ πιστεύω ἀπόλυτα πὼς εἶναι κάτι ποὺ χαρακτηρίζει τις εὐγενικὲς ψυχές. Ὡστόσο ἡ ψυχή μου εἶναι πολὺ μικρή, οἱ σκέψεις μου βρίσκονται πολὺ κοντὰ στὴ γῆ, κι αἰσθάνομαι ὑποχρεωμένος νὰ ὁμολογήσω πὼς ὅσο περισσότερο ζῶ τόσο περισσότερο ἀπομακρύνομαι ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἰδανικό. Θὰ ἔλεγα ψέματα ἂν ὁμολογοῦσα πὼς ἀγαπῶ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ὡστόσο ἀγαπῶ τὰ ζῶα, τὰ περιφρονημένα, τὰ τυραννισμένα ζῶα καὶ καθόλου δὲν μὲ νοιάζει ποὺ οἱ ἄνθρωποι μὲ κοροϊδεύουν ὅταν τοὺς λέω πὼς συνεννοοῦμαι καλύτερα μ' αὐτὰ παρὰ μὲ τοὺς περισσότερους ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἔρχομαι σ' ἐπαφή.

Ὅταν ἕνας ἄνθρωπος συζητῆ μὲ κάποιον ἄλλον μισὴ ὥρα συνέχεια, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος πρέπει κατὰ κανόνα νὰ αἰσθάνεται μπουχτισμένος. Ἐγὼ τουλάχιστον νοιώθω πὼς θάθελα νὰ γλυστρήσω ἥσυχα ἥσυχα κάπου μακρυὰ καὶ πάντα μοῦ κάνει ἐντύπωση ὅταν βλέπω πὼς τὸ πρόσωπο ποὺ μαζί του μιλῶ δὲν προσπάθησε ἀκόμα νὰ ξεφύγη. Ἀντίθετα ποτὲ δὲν αἰσθάνομαι πλήξη στὴ συντροφιὰ ἑνὸς ἀγαθοῦ σκύλου, ἀκόμα κι ἄν δὲν τὸν γνωρίζω ἢ ἐκεῖνος δὲν γνωρίζει ἐμένα. Ἕνα σκύλο ποὺ περπατᾶ μοναχὸς στὸ δρόμο τὸν σταματῶ, τὸν ρωτῶ ποῦ πηγαίνει, κουβεντιάζω λίγο μαζί του. Ἀκόμα κι ἄν ἡ κουβεντοῦλα μας δὲν ἔχει συνέχεια μ' ἀρέσει ἁπλῶς νὰ τὸν κοιτῶ καὶ προσπαθῶ συχνὰ να προσανατολισθῶ μὲ τὶς σκέψεις του. Αὐτὸ τὸ μεγάλο προτέρημα ἔχουν τὰ σκυλιὰ ἀπέναντι στὸν ἄνθρωπο· δὲν μποροῦν νὰ ὑποκριθοῦν. Καὶ κεῖνο τὸ παράδοξο ποὺ εἶπε ὁ Ταλλεϋράνδος, πὼς ἡ ὁμιλία ἐφευρέθηκε γιὰ νὰ μποροῦν οἱ ἄνθρωποι νὰ κρύβουν τὶς σκέψεις τους, δὲν μπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθῆ στὰ σκυλιά. Μπορῶ θαυμάσια νὰ περάσω τὴ μισὴ μέρα μου κοιτάζοντας τὰ πρόβατα ποὺ βόσκουν.

Στὴν Ἴσκια ἔζησα κάποτε, γιὰ πολὺ καιρό, μὲ ἀποκλειστικὴ συντροφιὰ ἕνα μικρὸ γάϊδαρο. Ἡ τύχη μᾶς ἔφερε κοντὰ τὸν ἕναν στὸν ἄλλον. Ἐμένα σ' ἕνα μικρὸ σπιτάκι

—βάρκα, κι' ὁ γάϊδαρος ζοῦσε ἀκριβῶς δίπλα μου. Εἶχα χάσει ἐντελῶς τὸν ὕπνο μου μέσα στὰ πνιγηρὰ δωμάτια τοῦ ξενοδοχείου καὶ μὲ χαρά μου δέχτηκα τὴν πρόσκληση τοῦ 'Αντώνιο νὰ μείνω στὸ μικρὸ σπιτάκι—βάρκα, ὅταν αὐτὸς θὰ ψάρευε στὸν κόλπο τῆς Γαέτα. Τὰ περνοῦσα μιὰ χαρὰ ἐκεῖ κάτω ἀνάμεσα στὰ τσουκάλια καὶ τὰ ψαράδικα δίχτυα. Καθισμένος πάνω στὴν καρίνα μιᾶς ἀναποδογυρισμένης βάρκας ἔγραφα μεγάλα ἐρωτικὰ γρόμματα στὴ θάλασσα. Κι' ὅταν ἐρχόταν τὸ δειλινό καὶ τὸ σούρουπο φώλιαζε μέσα στὸ μικρὸ ξύλινο σπιτάκι, πήγαινα καὶ ξάπλωνα στὸ κρεβάτι μου μ' ἕνα πανὶ βάρκας γιὰ σκέπασμα καὶ τὴν εὐτυχισμένη ἀνάμνηση μιᾶς ἐξαίσιας μέρας γιὰ προσκεφάλι. Τὰ κύματα μὲ νανούριζαν γλυκά, κι' ὑποδεχόμουνα εὐτυχισμένος τὴν αὐγή. Κάθε πρωΐ ἐρχόταν ὁ γείτονάς μου ὁ γάιδαρος κι' ἔχωνε μὲ πολλὴ ἐπισημότητα τὸ κεφάλι του μέσα ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα, κοιτάζοντάς με κατάματα, ἐπίμονα. Πάντοτε ἀναρωτιόμουνα γιατὶ καθόταν ἐκεῖ ἀκίνητος καὶ μὲ τὰ μάτια προσηλωμένα ἐπάνω μου. Καμμιὰ ἄλλη ἐξήγηση δὲν μποροῦσα νὰ δώσω σ' αὐτὴ τὴν ἀπορία παρὰ μόνον πὼς ἤμουνα ὡραῖος καὶ τοῦ ἄρεσε νὰ μὲ κοιτᾶ.

Βρισκόμουν λοιπὸν ξαπλωμένος ἐκεῖ, κι' ἀκόμα ὁ ὕπνος βάραινε τὰ βλέφαρά μου, καὶ τὸν κοιτοῦσα καὶ τὸν καμάρωνα, πίστευα κι' ἐγὼ πὼς ἦταν ἀρκετὰ ὄμορφος. Καθὼς στεκόταν ἐκεῖ μὲ τὸ γκρίζο κεφάλι του ἀνάμεσα στὸ ξύλινο πλαίσιο τῆς πόρτας καὶ τὸ γαλάζιο τ' οὐρανοῦ σοῦ ἔδινε τὴν ἐντύπωση παλιοῦ οἰκογενειακοῦ πορτραίτου. Ἔξω ἡ μέρα ἄρχιζε νὰ φωτίζῃ ὁλοένα κι' ἡ καθαρὴ ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας ἔπαιρνε ἕνα καινούργιο λαμπρὸ χρῶμα. Μιὰ ἡλιαχτίδα ἔπεσε χορεύοντας πάνω στὰ μάτια μου, πήδηξα ὄρθιος καὶ πῆγα νὰ χαιρετίσω τὴν καινούργια μέρα. Ἐγὼ δὲν εἶχα τίποτε νὰ κάνω, ὅμως ὁ φτωχὸς γαιδαρᾶκος εἶχε πολλὴ δουλειὰ ὅλο τὸ πρωϊνό. Ὡστόσο τόση ἦταν ἡ συμπάθεια ποὺ γεννήθηκε ἀνάμεσά μας ποὺ πῆρα ἄδεια ἀπ' τὸ ἀφεντικό του καὶ γυρίζαμε ὅλη μέρα, ἐδῶ κι' ἐκεῖ, ξέγνοιαστοι σὰν ἀληθινοὶ μπαγαπόντες, ὅπου μᾶς ἔβγαζε ὁ δρόμος. Πότε—πότε πήγαινα ἐγὼ πρῶτος κι' ὁ φίλος μου ὁ γάϊδαρος ἀκολουθοῦσε μὲ ἀργὸ βῆμα πίσω μου, κάποτε τὸν ἔπιανε ἡ ἐπιμονὴ νὰ προπορεύεται καὶ φυσικὰ ἐγὼ ἀκολουθοῦσα. Ὅλον αὐτὸ τὸν καιρὸ παρατηροῦσα μὲ πολλὴ προσοχὴ αὐτὴ τὴν ἐνδιαφέρουσα προσωπικότητα ποὺ εἶχα τὴν τύχη νὰ συναντήσω καὶ σκεπτόμουνα πὼς εἶχα πολὺ καιρὸ νὰ βρεθῶ μὲ τόσο φιλικὴ συντροφιά.

Καὶ τὰ πουλιά— ποιὸς μπορεῖ ποτὲ νὰ βαρεθῆ τὸ τραγούδι τους; Ὧρες ὁλόκληρες μπορῶ νὰ κάθωμαι πανω σὲ μιὰ χορταριασμένη πέτρα καὶ ν' ακούω εὐτυχισμένος αὐτὰ που ἔχει νὰ πῆ ἕνα μικρὸ πουλάκι, ἐγὼ ποὺ δὲν μπορῶ νὰ συγκεντρωθῶ ὅταν κάποιος μοῦ μιλᾶ. Μὰ προσέξατε ποτὲ πόσο γλυκὸ εἶναι ἕνα μικρὸ πουλάκι ὅταν κελαϊδᾶ καὶ τεντώνει ποῦ καὶ ποῦ τὸ κεφαλάκι του σὰν νὰ περιμένη κάποια ἀπάντηση ἀπὸ κάποιον μέσα στὸ δάσος;

Κι' ὅταν τὰ πουλιὰ σωπαίνουν μοῦ φτάνει νὰ κοιτῶ τὴν πράσινη χλόη, κι' ἐκεῖ ν' ἀνακαλύπτω καινούργιες γνωριμίες κι' εὐχάριστες συντροφιές. Πάνω ἀπ' τὴ χλόη ποὺ κυματίζει κι' ἀπὸ τὰ στάχυα, μιὰ χρυσόμυγα πετᾶ μὲ φτερὰ ποὺ λαμποκοποῦν κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο στὸ στενὸ μονοπάτι ποὺ φιδοσέρνεται ἀνάμεσα στοὺς ψηλοὺς μίσχους του χορταριοῦ· ἕνα μικρὸ μυρμήγκι περπατᾶ ἀργὰ μὲ δυσκολία κουβαλῶντας στὴν πλάτη μιὰ ξερὴ πευκοβελόνα. Τραχὺς εἶναι ὁ δρόμος. Πότε ἀνεβαίνει καὶ πότε κατεβαίνει, μιὰ σπρώχνει τὸ βαρὺ φορτίο μιὰ τὸ σηκώνει πάνω στοὺς ἀδύνατους ὤμους. Βάζει τόση δύναμη γιὰ ν' ἀνέβη τὸν ἀνήφορο ποὺ τὰ λεπτὰ ἀραχνούφαντα ποδαράκια του δὲν τὸ κρατοῦν, καὶ κατρακυλᾶ στὴν κατηφοριὰ μὲ τὸ φορτίο σφιχτὰ ἀνάμεσα στὰ χέρια. Δὲν τὸ ἀ-

φήνει, ἀγωνίζεται, καὶ βιάζεται νὰ φτάση σπίτι. Τώρα ὁ δρόμος γίνεται ἀνηφορικὸς καὶ ξαφνικὰ ένα μεγάλο βουνὸ φράζει τὸ μονοπάτι—πῶς ὀνομάζεται τὸ μονοπάτι μόνο τὸ μυρμήγκι ξέρει—γιὰ μένα τὸ βουνὸ δὲν εἶναι παρὰ ἕνα βότσαλο, ὄχι μεγαλύτερο ἀπ' τὴ γροθιά μου. Τὸ μυρμήγκι σταματᾶ ἀπότομα καὶ φαίνεται συλλογισμένο, ἔπειτα στέλνει σινιάλο μὲ τὴν ἀντένα του, ένα σινιάλο ποὺ ἐγὼ ὁ φτωχὸς δὲν εἶμαι σὲ θέση νὰ καταλάβω, μὰ ποὺ τ' ἄλλα μυρμήγκια φαίνεται νὰ ξέρουν τόσο καλὰ τὴ σημασία του, γιατὶ νά, πισω ἀπ' τὸ ξεραμένο φύλλο δύο ἄλλα μυρμήγκια ξεπροβάλλουν προσφέροντας βοήθεια. Τὰ κοιτῶ ποὺ κανουν συμβούλιο, ἔπειτα οἱ νεοφερμένοι τραβοῦν μὲ πολλη φροντίδα καὶ προσπάθεια τὸν κορμό, ζυγιάζοντας τὸ βάρος του. Ξάφνου μένουν ἀκίνητα καὶ ἀκοῦνε. Μιὰ μικρὴ φρουρὰ ἀπὸ μυρμήγκια ἔρχεται κι' ἀμέσως βλέπω δύο ἄλλα μυρμήγκια νὰ ἔρχωνται εἰς βοήθειαν. Ὅλοι μαζὶ πιάνουν ἀπὸ παντοῦ τὸν κορμό—εἶναι πάντα ἡ πευκοβελόνα—καὶ σὰν ναυτεργάτες τὸν σηκώνουν μὲ ἀργὲς κινήσεις. Καταλαβαίνω πὼς ὁ κορμὸς χρειάζεται γιὰ νὰ διορθώσουν τὴν καταστροφὴ ποὺ προκάλεσε ἴσως κάποιος σεισμός. Πόσες ἀλήθεια μικρὲς ζωοῦλες χάθηκαν κάτω ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῶν πεσμένων σπιτιῶν; Καὶ ποιὸς κακὸς δαίμονας κατέστρεψε αὐτὸ ποὺ μὲ τόσο μόχθο κι' ἀγῶνα εἶχε χτιστῆ; Δὲν τολμῶ νὰ ρωτήσω γιατὶ ποιὸς ξέρει, ἐκεῖνος ποὺ προκάλεσε τὴν καταστροφή, μπορεῖ νἆταν κάποιος πού, θέλοντας νὰ διασκεδάση, χάλασε μὲ τὸ μπαστοῦνι του τὸν μικρὸ λόφο τῶν μυρμηγκιῶν.

Καὶ τί νὰ πῶ γιὰ ἄλλα μικρούτσικα πλασματάκια τοῦ Θεοῦ, ποὺ δὲν ξέρω οὔτε τ' ὄνομά τους ἀκόμα, μὰ σκύβω πάνω στὸ μικρό τους κόσμο, μὲ τόση ἀγάπη· εἶναι κι' αὐτὰ πολῖτες στὴ μεγάλη κοινωνία τοῦ Θεοῦ κι' ἴσως νὰ ἐκπληρώνουν τὰ κοινωνικά τους καθήκοντα καλύτερα κι' ἀπὸ μένα τὸν ἴδιο. Κι' ἔπειτα ὅταν κανεὶς ξαπλώση πάνω στὴ χλόη, στὸ τέλος αἰσθάνεται κι' ὁ ἴδιος τόσο μικρός!

Καμμιὰ φορὰ μοῦ φαίνεται πὼς δὲν εἶμαι τίποτα περισσότερο ἀπὸ ένα μυρμήγκι ποὺ ἀγωνίζεται νὰ περάση τὸ πυκνὸ δάσος κουβαλῶντας στὴν πλάτη του ἕνα βαρὺ φορτίο. Ἐδῶ ὁ δρόμος γίνεται ἀνηφορικός, ἐκεῖ τὸ μονοπάτι κατηφορίζει. Κι' ὅλα πᾶνε καλὰ σὰν βρεθῆ κάποιος νὰ σοῦ δώση χέρι ὅταν ὁ ανήφορος γίνεται τραχύς, καὶ τὸ φορτίο στὴν πλάτη ἀσήκωτο.

Μὰ ξαφνικὰ ἡ Τύχη σοῦ κλωστᾶ μὲ μιᾶς ὅλα ὅσα ἔχτισες μὲ μόχθο καὶ σκληρὴ δουλειά.

Τὸ μυρμήγκι μοχθεῖ μὲ τὸ βαρὺ φορτίο μέσα στὸ πυκνὸ κι' ἀδιάβατο δάσος. Ὁ κάματος τῆς ἡμέρας δὲν τέλειωσε ἀκόμη, κι' ὁ δρόμος φαίνεται μακρύς. Μὰ ψηλά, πολὺ ψηλά, τὄνειρο πετᾶ μὲ διάφανα φτερὰ ποὺ λαμποκοποῦν στὸν ἥλιο.

Επειδη δὲν εἰσδύετε στὶς σκέψεις ἑνὸς ἄλλου ἀνθρώπου, ἀγνοεῖτε ὅτι αὐτος εἶναι ἐ ν δ ε χ ο μ έ ν ω ς ἀνευτυχής· ἀλλὰ ἐὰν δεν εἰσδύετε στην κίνηση τοῦ δικοῦ σας νοῦ θὰ εἶσθε κ α τ' ἀ ν ά γ κ η ν ἀνευτυχής.

ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΡΗΛΙΟΣ

ΕΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑ ΓΕΜΑΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΑ

Η ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ ΤΟΥ "ΝΤΑΜΥ„

Τῆς ΚΑΘΡΙΝ ΝΤΑΙΗΛ

Ο «ΝΤΑΜΥ» ἔκοψε τὴ φόρα του, τέντωσε ὀλάνοιχτα τὰ μάτια κι' ἔμεινε γιὰ ὥρα ἀκίνητος. Ἡ μακρυά, λεπτὴ οὐρά του, σκυλιοῦ πόϊντερ, ταλαντευότανε μακρυά, ἐνῶ τὰ καφετιά, λεῖα καὶ μαλακὰ αὐτιά του ὀρθώνονταν μὲ κωμικὸ καὶ χαριτωμένο τρόπο. Μπροστά του, στὴ δενδροστοιχία ποὺ τὴν πλημμύριζε ὁ ἥλιος, μιὰ κοκκινόμαυρη πεταλούδα ἔδειχνε νὰ γελᾶ καὶ νὰ χορεύη μέσ' στὸ διάφανο ἀέρα τοῦ ὑπέροχου ἐκείνου καλοκαιριοῦ.

Ἡ καστανὴ καὶ ρόδινη μικρὴ τούφα ποὔχε τὸ σκυλάκι γιὰ μύτη, σούφρωσε ἀπὸ ἔκπληξη, τόσο τὸ παραξένευε τὸ ἀναπάντεχο ἐκεῖνο θέαμα. Ὁ «Ντάμυ» ἦταν μικρός, πολὺ μικρὸς μάλιστα. Ἦταν στὸ στάδιο ἐκεῖνο τῆς ζωῆς, ὅπου ἔχει ν' ἀνακαλύψη κανεὶς τὰ πάντα, νὰ τὰ ἐκτιμήση, νὰ τ' ἀγαπήση, νὰ τὰ μισήση. Ἀπότομα, ὥρμησε, μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό, ἕτοιμο νὰ ξανακλείση πάνω στὴν παρείσακτη. Ὅμως πρὶν προλάβη, μ' ἕνα χαριτωμένο τίναγμα τῶν φτερῶν της, ἡ πεταλούδα πέταξε ψηλὰ καὶ πῆγε ν' ἀκουμπήση σὲ μιὰ τούφα γεράνια, ὅπου ὁ «Ντάμυ» δὲν μποροῦσε νὰ τὴ φτάση. Ἀπογοητευμένος, γυρεύοντας νὰ κρύψη τὴ ντροπή του, ποὺ φάνηκε τόσο ἀδέξιος, ὁ «Ντάμυ» βάλθηκε νὰ μυρίζη τὴν ἄμμο τῆς δεντροστοιχίας, γυρίζοντας γύρω-γύρω, σὰν νὰ ζητοῦσε τίποτα φανταστικὰ χνάρια. Κάτω ἀπ' τ' αὐτιά του, ποὺ τοὔπεφταν πάνω στὴ μύτη, ξεπρόβαλε ἕνα πράσινο καὶ δύσθυμο μάτι, γυρισμένο κατὰ τὴν τούφα τὰ γεράνια, ὅπου ἔστεκε πάντα, ἀκίνητη, ἡ πεταλούδα.

Βλέποντας πὼς δὲν γινότανε τίποτα, μιὰ καὶ τὸ μικρὸ μπόϊ του δὲν τὸν βοηθοῦσε νὰ φτάση ὡς ἐκεῖ πάνω, θυμήθηκε ξαφνικὰ τὴ θαυμάσια ἀπαλάδα τῆς χλόης, ποὺ τὴν εἶχε μόλις κουρέψει τὸ πρωῒ ὁ περιβολάρης. Χύθηκε στὸ παχὺ χαλὶ καὶ κυλίστηκε, τρίβοντας μὲ δύναμι τὴ ράχη του στὸ χορτάρι, ἐνῶ τὰ πόδια του χτυποῦσαν τὸν ἀέρα μὲ μικρές, κοφτὲς κινήσεις. Δοκίμαζε μιὰ παράξενη ἡδονὴ νὰ κυλιέται ἔτσι καὶ δὲν σταμάτησε παρὰ ὅταν σκεπάστηκε ὁλόκληρος μὲ τρίμματα χόρτων κι' ἔμοιαζε μὲ τὰ κοκκινοπράσινα μῆλα ποὺ εἶχε δῆ πρὶν λίγο στὴν κουζίνα. Τότε ξάπλωσε στὴν κοιλιά, πάνω στὴ δροσιὰ τῆς χλόης κι' ἀκούμπησε μαλακὰ τὸ κεφάλι στὰ πόδια του, ποὺ ἔμοιαζαν μὲ δύο ἄσπρα μαξιλαράκια.

ΕΚΛΕΙΣΕ κιόλας τὰ μάτια καὶ πήγαινε νὰ πέση σ' ἕνα γλυκὸ ὕπνο, ὅταν ξαφνικὰ σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ κύτταξε, μὲ φανερὴ δυσαρέ-

σκεια, τὸ ἀπαίσιο ἀσπροῥόδινο «πρᾶγμα» ποὺ τὄσπρωχναν κεῖ κάτω, στὴ δεντροστοιχία.

Τὸ «πρᾶγμα» πήγαινε κατὰ τὴ σκιὰ τῆς μεγάλης ὀξιᾶς, ἐκεῖ ὅπου εἶχε ὄμορφες, μαλακὲς πολυθρόνες, μὲ μπλὲ μαξιλάρια. Ἡ γριὰ κυρία ποὺ ἔσπρωχνε τὸ «Πρᾶγμα» κάθισε, ἄνοιξε τὰ λεπτὰ καὶ διάφανα πέπλα καὶ χαμογέλασε σκύβοντας. Κουνοῦσε ἕνα παράξενο μικρὸ ἀντικείμενο, ποὺ ἔβγαζε ἕνα ἦχο ἀπὸ κουδουνάκια κι' αὐτὸ ἔκανε νὰ σωπαίνῃ τὸ «Πρᾶγμα», ποὺ οὔρλιαζε δυσάρεστα. Ὁ Ντάμυ ἔνιωσε τὸ στομαχάκι του νὰ μαζεύεται καὶ κύτταξε κατὰ τὸ σπίτι μ' ἀγωνία. Ἂν ἐρχόταν κι' «Ἐκείνη», τί θἄκανε ἄραγε; Θὰ πήγαινε, ὅπως κάθε φορά, νὰ ζητιανέψῃ ἕνα χάδι, ποὺ θὰ τοῦ τὄδινε αὐτὴ ἀφηρημένα, ἐνῶ τὰ μεγάλα της μάτια, ποὺ εἶχαν τὸ χρῶμα τ' οὐρανοῦ, δὲν θὰ κυττοῦσαν παρὰ τὸ «Πρᾶγμα» καὶ μόνο αὐτὸ θἄβλεπαν.

Θυμόταν πῶς τὸν ἀγαποῦσε «Ἐκείνη» πρῶτα. Τὸν ἔσφιγγε ἀδιάκοπα στὸ στῆθος της, φιλοῦσε τὴ μικρὴ καφετιὰ βούλα ποὔχε στὸ μέτωπο κι' ἔτρεχε μαζί του στὸν κῆπο. Θυμόταν τὸ ἡδονικὸ ξύσιμο ποὺ ἔκανε τὸ χέρι της πίσω ἀπ' τ' αὐτιά του, τὴν ἀπαλάδα ἀπ' τὸ μάγουλό της ὅταν τὸν φιλοῦσε. Μιὰ μέρα εἶχε φέρει στὸ πανέρι του, σὰν θησαυρό. Ἦταν σὰν κάτι ἀπ' αὐτὴν καὶ τὄχε κρατήσει ὅλη μέρα κοντά του. Στὴν ἀρχὴ εἶχε διασκεδάσει γλείφοντας τὴν παντόφλα κι' ὕστερα — μ' ὅλο ποὔξερε πὼς ἔκανε κακό — εἶχε μπήξει τὰ δοντάκια του στὸ μετάξι, ποὺ τὸ τρίξιμό του, καθὼς ξεσκιζόταν, τὸν εἶχε ἐνθουσιάσει. Ὅταν εἶχε γυρίσει «ἐκείνη» κι' εἶχε δεῖ τὴ ζημιά, εἶχε θυμώσει καὶ τοὔχε δώσει ἕνα μπάτσο στὰ πισινά, ποὺ τὸν εἶχε πονέσει, πολύ. Γρήγορα ὅμως εἶχε ξανάρθει καὶ τὸν εἶχε πάρει στὰ γόνατά της, λέγοντάς του γλυκόλογα, ἐνῶ αὐτὸς τὴν κυττοῦσε καὶ σήκωνε τ' αὐτιά του γιὰ ν' ἀκούσῃ τί τοῦ ἔλεγε.

Ἀναστέναξε βαθειὰ καὶ γιὰ ὥρα. Ἦταν φοβερὰ δυστυχισμένος κι' ἀναρωτιόταν πῶς «Ἐκείνη» εἶχε μπορέσει νὰ τὸν ξεχάσῃ τόσο γρήγορα. Μόνο τὸ «Πρᾶγμα» λογαριαζόταν γι' αὐτὴν τώρα. Ὅλοι τρέχουν ἐπάνω-κάτω, μαζεύονταν καὶ ψιθύριζαν γιὰ τὸ «Πρᾶγμα». Ὁ «Ντάμυ» ἀναρωτιόταν, γιατί; Στὸ βάθος, πῶς ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν καταλαβαίνουν πὼς τὸ «Πρᾶγμα» δὲν ἦταν καθόλου ἀξιαγάπητο; Ὁλοένα φώναζε καὶ δὲν εἶχε τίποτα ὄμορφο. Μιὰ μόνο φορά, ὁ «Ντάμυ» εἶχε πάει κοντὰ καὶ τὄχε κυττάξει γιὰ ὥρα. Ἦταν κόκκινο καὶ ζαρωμένο, τυλιγμένο ὅλο μ' ἄσπρα πανιὰ καὶ κατέληγε σὲ δυὸ παράξενα, ῥόδινα ποδαράκια, ποὺ χτυποῦσαν μὲ μανία τὰ μαξιλάρια. Ὅμως «Ἐκείνη» δὲν φαινόταν νὰ καταλαβαίνῃ αὐτὸ ποὺ ἔβλεπε καὶ τὸ κυττοῦσε, τὸ «Πρᾶγμα», λὲς κι' ἦτανε κάτι θαυμάσιο.

Ο «ΝΤΑΜΥ» ἔγλειψε θλιμμένα τὰ χοντρά, ἄσπρα ποδαράκια του καὶ παρακολούθησε ἀφηρημένα ἕνα μεγάλο μυρμήγκι, ποὺ περπατοῦσε ἀνεβοκατεβαίνοντας στὰ κοντὰ καὶ γυαλιστερὰ χόρτα. Ἦταν πολὺ λυπημένος γιὰ νἄχῃ ὄρεξι γιὰ παιχνίδι κι' ἡ ζωὴ τοῦ φαινόταν πικρή. Ἀκόμα καὶ τὸ τιτίβισμα τῶν πουλιῶν μέσ' στὰ δέντρα καὶ τ' ἀπαλὸ θροΐσμα τῶν φύλλων, ποὺ τὰ σάλευε ἡ αὔρα, δὲν ἔφταναν νὰ ζεστάνουν τὴν καρδιά του. Ἡ ματιά του ἔμεινε σβησμένη ὅταν τὴν εἶδε νὰ βγαίνῃ ἀπ' τὸ σπίτι. Τὴν παρακολούθησε ποὺ πέρασε τὴν

πελούζα κι' ἡ κόκκινη φούστα της ἔμοιαζε νὰ χορεύη στὸ κάθε βῆμα της. Ἦταν ψηλὴ καὶ λεπτή, τόσο ὄμορφη πού, παρ' ὅλες του τὶς προσπάθειες, δὲν μπόρεσε νὰ ἐμποδίση τὴν καρδιά του νὰ σκιρτήση, τόσο ἔνιωθε πὼς τὴν ἀγαποῦσε. Ἡ θλίψη του πέταξε, σηκώθηκε καί, κουνώντας τὴν οὐρά του, πλησίασε τὴν ὁμάδα ποὺ ἦταν μαζεμένη κάτω ἀπ' τὴ μεγάλη ὀξιά. «Ἐκείνη» ἦταν σκυμμένη στὸ «Πρᾶγμα» καὶ κουνοῦσε τώρα κι' αὐτὴ τὸ παράξενο ἀντικείμενο, ποὺ ἔβγαζε ἦχο ἀπὸ κουδουνάκια. Χαμογελοῦσε καὶ δὲν εἶδε τὸν «Ντάμυ», καθὼς κάθισε φρόνημα στὸ χορτάρι, περιμένοντας νὰ τοῦ δείξουνε τρυφερότητα. Ἡ γριὰ κυρία ἔβγαλε μιὰ φωνή:

— Κάθυ ! Μιὰ μυῖγα εἶναι πάνω στὸ μωρό !

— Διῶξε, λοιπόν, τὸ σκύλο. Αὐτὸς φέρνει αὐτὰ τὰ ἐλεεινὰ ζωΰφια.

«Ἐκείνη» γύρισε τότε καὶ κούνησε τὸ χέρι της γιὰ νὰ τὸν διώξη.

Ἦταν πολύ, πάρα πολὺ γιὰ τὴν ἀπέραντη ἀγάπη τοῦ «Ντάμυ», τὴν ἀγάπη ποὺ αὐτὴ τόσο αὐθόρμητα καὶ πιστὰ τῆς ἔδινε. Ὁ «Ντάμυ» ἔβγαλε ἕνα βραχνὸ γαύγισμα πληγωμένου σκυλιοῦ ποὺ τέλειωσε μ' ἕνα μακρὺ καὶ σπαραχτικὸ οὔρλιαχτό. Ἔφυγε κι' ἔτρεξε νὰ κρυφτῆ, μὲ σκυμμένο κεφάλι, κάτω ἀπὸ μιὰ τοῦφα ὀρτανσίες, ποὺ πλαισίωναν τὴ δεντροστοιχία. Ξάπλωσ' ἐκεῖ κι' ἔχωσε τὴ μουσούδα του μέσ' στὰ πόδια του, μὲ κλεισμένα σφιχτὰ τὰ μάτια.

ΠΑΡΑΞΕΝΕΜΕΝΗ «Ἐκείνη» εἶχε γυρίσει καὶ τὸν εἶχε παρακολουθήσει μὲ τὸ βλέμμα. Τὸν κύτταξε γιὰ μιὰ στιγμή, χωρὶς νὰ καταλαβαίνη, κι' ὕστερα μιὰ παράξενη ἔκφραση μεταμόρφωσε τὸ πρόσωπό της. Ξέχασε τὸ «Πρᾶγμα», τὴ γριὰ κυρία καὶ τὶς μυῖγες ποὺ τὴν ἐνοχλοῦσαν κι' ἔτρεξε πρὸς τὶς ὀρτανσίες ὅπου γονάτισε δίπλα τους. Τότε, ἁπαλά, πῆρε τὸ μικρὸ πόϊντερ στὴν ἀγκαλιά της κι' ἔνιωσε μιὰ ἔντονη καὶ γλυκειὰ συγκίνηση, καθὼς ἐκεῖνο ἀκούμπησε τὴν κρύα μυτούλα του στὸ λαιμό της.

Ἔσφιξε τὸ σκυλάκι πάνω της, καθὼς ἐκεῖνο γρύλλιζε εὐτυχισμένο. Τοῦ ἔλεγε γλυκόλογα, λόγια ποὺ τραγουδοῦσαν καὶ ποὺ κεῖνο θυμόταν πὼς τἄχε ἀκούσει συχνὰ ἄλλοτε, ὅταν τὸ ἔπαιρνε ἔτσι στὴν ἀγκαλιά της. Σηκώθηκε καὶ τὸν πῆγε πρὸς τὴν ὀξιά. Ὁ «Ντάμυ» φοβήθηκε λίγο, μὴν τὸν διώξουν καὶ πάλι καὶ χάση τὴ θεσπέσια αὐτὴ στιγμή. Ὅμως ἐκείνη τὸν κράτησε σφιγμένο πάνω της, ὅταν κάθησε στὰ μπλὲ μαξιλάρια. Ὁ «Ντάμυ» εἶδε μ' ἀγωνία μιὰ μυῖγα νὰ τρέχη πάνω στὸ τριανταφυλλὶ μετάξι ποὺ σκέπαζε τὸ «Πρᾶγμα», ὅμως, παρ' ὅλ' αὐτά, κανεὶς δὲν εἶπε νὰ τὸν διώξουν. «Ἐκείνη» τὸν χάϊδευε καὶ τὸν κυττοῦσε μὲ χαμόγελο. Καὶ μὲ χαμόγελο τοὔδειχνε τὸ «Πρᾶγμα», ποὺ δὲν φώναζε πιά. Μάλιστα, πρᾶγμα παράξενο, θἄλεγε κανεὶς πὼς τὸ «Πρᾶγμα» κυττοῦσε τὸν «Ντάμυ». Καὶ δὲν ἔδειχνε πιὰ τόσο ἄσχημο, ἦταν, μάλιστα, σχεδὸν ὄμορφο. Κι' ὕστερα κι' ἐκεῖνο σὰν νὰ χαμογέλασε κι' ὁ «Ντάμυ» ἔνιωσε πὼς τὸ «Πρᾶγμα» χαμογελοῦσε σ' αὐτόν, τὸν «Ντάμυ».

Τότε, τεντώθηκε πάνω στ' ἄσπρα του πόδια καὶ μὲ τὰ πράσινα μάτια του γεμᾶτα εὐτυχία, ἔβγαλε ἕνα χαρωπό, κρυστάλλινο γαύγισμα, ποὺ ἀνέβηκε κατὰ τὸν οὐρανό, τὰ δέντρα καὶ τὰ λουλούδια, διαδηλώνοντας τὴ χαρά του ποὺ τὴν εἶχε ξαναβρῆ, ὅταν εἶχε πιστέψει πὼς τὴν εἶχε χάσει γιὰ πάντα.

Ἕνα κενὸ στὴ δυτικὴ Φιλοσοφία

Ἄνθρωποι καὶ ζῶα

Τοῦ μεγάλου ἀνθρωπιστοῦ ἰατροῦ — φιλοσόφου ΣΒΑ·Ι·ΤΣΕΡ

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ τῆς Δύσεως παρουσιάζει ἕνα κενὸ τραγικὸ σὲ μια ἐκδήλωσι ζωῆς, ποὺ ἀφινει τὸν ἄνθρωπο ἐκτεθειμένο καὶ τὸν ἐμφανίζει θεωρητικὰ ἀκάλυπτο στὴν ἐνεργὸ στάσι, ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε ἀπέναντι στὴν ἄλλη κατηγορία «κατοίκων» τοῦ πλανήτου μας —στὰ ζῶα. Γιατὶ ἡ φιλοσοφία μας, ἐντελῶς ἀρνητικὴ στὸν τομέα αὐτό, θεωρεῖ τὴν πρακτικὴ ἔκφρασι συμπαθείας ἀπέναντι στὰ ζῶα ὡς συναισθηματισμὸ ἄσχετο μὲ τὴν ἠθικὴ ἢ ἀποδίδει στὴν συμπάθεια αὐτὴ δευτερεύουσα σημασία. Καὶ ἡ ἀπογοήτευσις ἀπὸ τὸ γεγονὸς γίνεται ἀκόμη πιὸ ἔντονη μὲ τὴν διαπίστωσι ὅτι στὴν κινεζικὴ καὶ στὴν ἰνδικὴ σκέψι ἡ εὐθύνη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ πλάσματα τῆς Φύσεως παίζει πολὺ μεγαλύτερο ρόλο ἀπὸ ὅ,τι στὸν τρόπο σκέψεως τῆς Δύσεως.

Ὁ Κινέζος φιλόσοφος Μὲνγκ Τσὲ (370 π.Χ.), ὀπαδὸς τῆς σχολῆς τοῦ Κομφουκίου, ἔγραψε μὲ βαθειὰ ἀγάπη γιὰ τὰ ζῶα. Ὁ Λιὲν Τσέ, τῆς σχολῆς τοῦ Λάο Τσὲ (6ος αἰὼν π.Χ.), ἐξέφρασε τὴν πεποίθησί του ὅτι ἡ καρδιὰ καὶ ὁ νοῦς τῶν ζώων δὲν διαφέρουν, ὅσο πιστεύεται, ἀπὸ τὶς ἀνάλογες ἰδιότητες τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ συμπάθεια πρὸς τὰ ζῶα ἀποτελεῖ ἐπίσης βασικὸ κεφαλαιο στὸ «Βιβλίο τῆς Ἀμοιβῆς καὶ τοῦ Κολασμοῦ» — κινεζικῆς συλλογῆς 112 ἠθικῶν ἀξιωμάτων, χρονολογουμένης ἀπὸ τὴν πανάρχαια δυναστεία τῶν Σοὺνγκ (1227 π.Χ.). Ἀνάμεσα στὶς ἠθικὲς αυτὲς ἀρχές—πολλὲς ἀποτελοῦν ἀκόμη κανόνες ζωῆς καὶ στὴν σημερινὴ Κίνα—ἐκφράζεται ἡ σκέψις ὅτι ὁ «Οὐρανὸς» (Θεὸς) εἶναι αὐτὸς ποὺ δίνει ζωὴ σ' ὅλα τὰ πλάσματα. Ἔτσι, γιὰ νὰ ὑπάρχη ἁρμονία ἔναντι τοῦ «Οὐρανοῦ», ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ φέρεται μὲ καλωσύνη πρὸς τὰ ζῶα. Βασικὴ ἐξ ἄλλου ἀρχὴ τῶν Ταοιστῶν μοναχῶν ἀνάγει σὲ καθῆκον τὴν καλωσύνη πρὸς κάθε ζωντανὸ πλάσμα καὶ φθάνει ὥς τὸ σημεῖο νὰ ἀπαγορεύη τὸ χύσιμο βραστοῦ νεροῦ στὸ χῶμα, γιὰ νὰ μὴ καοῦν ἔντομα ἢ κακοπάθουν σκουλήκια.

Γιὰ τὴν ἰνδική, πάλι, σκέψι, ἡ

ἀρχὴ τῆς ἑνότητος κάθε ὑπάρξεως — ἀνθρώπινης, ζωϊκῆς καὶ φυτικῆς — ἀποτελεῖ γεγονός. Ἡ βραχμανικὴ πίστις πρεσβεύει ὅτι κάθε ψυχὴ προέρχεται ἀπὸ τὴν Παγκόσμιο Ψυχὴ (Βράχμα) καὶ σ' αὐτὴν ἐπιστρέφει. Καὶ τὶς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ ζῶα ὁρίζουν οἱ βασικὲς ἐντολὲς «οὐ φονεύσεις» καὶ «οὐ βλάψεις».

Ὕστερα ἀπὸ τὸ σύντομο αὐτὸ βλέμμα στὶς φιλοσοφικοθρησκευτικὲς πεποιθήσεις τῶν ἀρχαίων σινοϊνδικῶν πολιτισμῶν, εὔλογος ἀνακύπτει ἡ ἀπορία γιατὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὰ ζῶα δὲν περιελήφθη στὶς ἐντολὲς τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας— ἰδιαίτερα, ἀφοῦ ὁ ἰουδαϊκὸς Νόμος περιεῖχε σχετικὲς ὁδηγίες μερίμνης γιὰ τὰ ζῶα. Ἡ μόνη ἐξήγησις θὰ πρέπει ἴσως, νὰ ἀναζητηθῆ στὸ γεγονὸς ὅτι οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ζοῦσαν μὲ τὴν ἀναμονὴ τῆς συντελείας τοῦ Κόσμου, τὴν ὁποίαν πίστευαν ὡς ἐπερχομένην ραγδαίως. Ἔβλεπαν ἔτσι νὰ πλησιάζῃ ἡ ἡμέρα, ποὺ ὅλα τὰ πλάσματα τῆς Γῆς, ἄνθρωποι καὶ ζῶα, θὰ ἀπαλλάσσονταν ἀπὸ τὶς ὀδύνες καὶ τὸ ἄγχος τῆς ζωῆς. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐκφράζει τὴν βαθειὰ συμπάθειά του πρὸς τὰ ζῶα στοὺς στίχους 18—24 τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς του. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ τέλος τοῦ φυσικοῦ Κόσμου, μὲ τοὺς πόνους καὶ τὶς ἀθλιότητές του, ἐπιστεύετο ὅτι βρίσκεται τόσο κοντά, ἐλάχιστη σκέψις ἀφιερώθηκε γιὰ τὴν προστασία τῶν ζώων, τὸ ἴδιο ὅπως σχεδὸν κανένα μέτρο δὲν ἐλήφθη γιὰ τὴν κατάργησι τῆς δουλείας. Μόνο μὲ τὴν δικαιολογία αὐτὴ γίνεται κατανοητὸ πῶς τὸ μεγάλο χριστιανικὸ μήνυμα τῆς Ἀγάπης δὲν ἀναφέρεται εἰδικὰ καὶ στὰ ζῶα μ' ὅλο ποὺ θὰ πρέπει νὰ περιληφθοῦν κι' αὐτὰ στὴν γενικὴ ἰδέα.

Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ φιλοσοφική του σκέψις δὲν τὸν ὁδηγεῖ πρὸς τὴν κατεύθυνσι τῆς ἀγάπης γιὰ τὰ ζῶα, ἔχει φθάσει σὲ σημεῖο ἐξελίξεως, ποὺ ἡ προσοχή του στρέφεται πρὸς τὶς σχέσεις καὶ τὴν εὐθύνη του ἀπέναντι σὲ κάθε ζωντανὸ πλάσμα καὶ τοποθετεῖ τὸ αἴτημα τῆς ἀγάπης πρὸς τὰ ζῶα στὴν ἴδια βαθμίδα μὲ τὴν ἀγάπη πρὸς τὰ ἀνθρώπινα πλάσματα. Κάθε ἄνδρας καὶ κάθε γυναίκα, ποὺ σκέπτονται ἁπλᾶ καὶ φυσιολογικά, ἔχουν χρέος πλέον νὰ ἐκφράσουν μὲ τρόπο ἐνεργὸ τὴν ἀγάπη τους αὐτὴ ὄχι μόνο γιὰ λογαριασμὸ τοῦ ἀνθρωπίνου Γένους, ἀλλὰ καὶ γιὰ λογαριασμὸ κάθε ζώσης ὑπάρξεως. Ἐμεῖς, ποὺ δὲν ἀναμένομε τὸν λυτρωμὸ τοῦ Κόσμου ἀπὸ τὰ δεινά του σὲ σύντομο χρονικὸ διάστημα, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι, ἀπὸ τὴν ἐντολὴ τῆς Ἀγάπης, ποὺ περιέχεται στὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά μας καὶ διεκηρύχθη ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ, ν' ἀφήσωμε ἐλεύθερο τὸ χαλινάρι στὴ φυσική μας συμπάθεια πρὸς τὰ ζῶα. Καὶ σὰν ἄνθρωποι, ποὺ αὐτοαποκαλούμεθα πολιτισμένοι, ἔχομε ἠθικὸ χρέος νὰ βοηθοῦμε τοὺς τετράποδας «συνοδοιπόρους τῆς ζωῆς» καὶ νὰ τοὺς ἀπαλλάσσουμε, ὅσο μποροῦμε, ἀπὸ τὸν πόνο καὶ τὸν φόβο. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀγάπης γιὰ κάθε πλάσμα— αὐτὴ εἶναι ἡ δύσκολη προσπάθεια ποὺ ἀντιμετωπίζει σήμερα ἡ ἐποχή μας.

Δρ ΑΛΜΠΕΡΤ ΣΒΑΪΤΣΕΡ

Τί χρωστοῦμε στοὺς «κατώτερους ἀδελφούς»

Ἐφευρέσεις ὀφειλόμενες στὰ ζῶα

— Βρισκόμαστε στὸν αἰῶνα τῶν ἐκπλήξεων. Ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τεχνικὴ καθημερινῶς μᾶς παρουσιάζουν κάτι καινούργιο. Καὶ δὲν εἶναι μόνον αὐτό. Δημιουργοῦνται οἱ προϋποθέσεις ποὺ ἔχουν ὡς συνέπεια τὴν ἐμφάνισι νέων ἐπιστημῶν. Μιὰ ἀπ' αὐτὲς εἶναι καὶ ἡ βιονική.

Περὶ τίνος πρόκειται; Οἱ εἰδικοὶ μᾶς ἐξηγοῦν ὅτι ἡ ὀνομασία προέρχεται ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ λέξι «βίος». Σκοπὸς τῆς νέας αὐτῆς ἐπιστήμης εἶναι νὰ χρησιμοποιήση τὶς ἔρευνες τῶν βιολόγων, τῶν ἠλεκτρονικῶν, τῶν νευρολόγων, τῶν χημικῶν καὶ τῶν ψυχολόγων, ὥστε ἀπὸ τὴν σύνθεσι αὐτὴ τῆς ἐργασίας των καὶ τὶς παρατηρήσεις των ἐπὶ τῶν ζώων νὰ δημιουργηθοῦν νέες συσκευές, ποὺ ν' ἀνοίξουν μεγάλες δυνατότητες γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

Σχετικῶς, ὁ Φράντς Πάτζραθ, διευθυντὴς τῆς Νευρολογικῆς Ὑπηρεσίας στὴν Νέα Ὑόρκη, ἐδήλωσε τὰ ἀκόλουθα:

— Δὲν πρέπει νὰ φανῆ περίεργο γιατὶ τὰ ζῶα ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ ἀνακαλυφθοῦν καὶ νὰ τελειοποιηθοῦν πολλὲς συσκευὲς καὶ νὰ γίνουν σημαντικὲς ἐπιτεύξεις. Γνωρίζουμε, αἴφνης, τώρα, ὅτι τὸ μάτι τοῦ βατράχου ἔχει μιὰ μεγάλη ἱκανότητα διακρίσεως. Αἴφνης, δὲν μεταδίδει στὸν ἐγκέφαλο καμμιὰ «ἀνώφελη» πληροφορία, ἀλλά, ἀντιθέτως, ἐπιτρέπει στὸν βάτραχο νὰ γνωρίζη τὰ κινητὰ ἀντικείμενα, τὴν φύσι τους, τὶς διαστάσεις τους, ἀκόμα δὲ καὶ τὰ ἐπικίνδυνα γιὰ τὴν ζωή του ὄντα.

Οἱ Ἀμερικανοὶ βιολόγοι καὶ ψυχολόγοι ἔκαναν πολλὲς καὶ ἐνδιαφέρουσες παρατηρήσεις σὲ ἠλεκτρονικὰ τηλεσκόπια καὶ ἄλλα μέσα παρατηρήσεως, ἀντιγράφοντας τὰ ζῶα. Οἱ νέες ἠλεκτρονικὲς συσκευὲς τῆς «Ράντιο Κορπορέϊσον» τῆς Ἀμερικῆς ἔχουν ἠλεκτρονικὰ νευρώδια, ποὺ οἱ τεχνικοὶ τὰ κατασκευάζουν ἀντιγράφοντες τὰ νευρικὰ κύτταρα τῶν ζώων.

Ἀναφερόμενος στὸ μάτι τῶν βατράχων, ὁ Πάτζραθ εἶπε τὰ ἀκόλουθα:

— Εἶναι πολὺ περίεργο τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ μάτι τῶν βατράχων παίρνει ἀποφάσεις προτοῦ τὶς μεταδώση στὸν ἐγκέφαλο. Ἔτσι, ἔχοντας αὐτὸ ὡς πρότυπο, μπορέσαμε καὶ ἀναπτύξαμε τὶς ἐργασίες μας γιὰ τὴν κατασκευὴ συσκευῶν ἱκανῶν νὰ ἀναγνωρίζουν τὶς διάφορες μορφές. Τώρα μᾶς διανοίγονται μεγάλες δυνατότητες, δεδο-

μένου ὅτι τελειοποιοῦμε συσκευὲς ποὺ ἔχουν διπλῆ «μνήμη» καὶ διπλῆ «λογικὴ» καὶ μποροῦν νὰ ἀναγνωρίζουν πρόσωπα καὶ πράγματα. Τὸ πιὸ σπουδαῖο ἀκόμα εἶναι ὅτι ἡ ἀναγνώρισις αὐτὴ θὰ γίνεται μὲ ἀκρίβεια καὶ χωρὶς λάθος. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ ὑποστηρίξουμε ὅτι χάρις στὸ μάτι τοῦ βατράχου θὰ μπορέσουμε νὰ ξεπεράσουμε τὸ ραντάρ.

Παρόμοιες ἀπόψεις ὑποστηρίζει καὶ ὁ διακεκριμένος βιολόγος Χαρτλάιν, τοῦ Ἰνστιτούτου Ροκφέλλερ, ὁ ὁποῖος ἔκανε πολυετεῖς παρατηρήσεις γιὰ τὸ μάτι τοῦ καβουριοῦ.

— Ἔχω ἐξακριβώσει, εἶπε, ὅτι τὸ μάτι τοῦ καβουριοῦ δέχεται τὶς εἰκόνες μὲ ἐκπληκτικὴ καθαρότητα καὶ αὐτὸ θὰ μᾶς ἐπιτρέψη, ἀντιγράφοντας ὡρισμένες ἀπὸ τὶς ἰδιότητές του, νὰ τελειοποιήσουμε τὶς συσκευὲς τηλεοράσεως. Ἔτσι, οἱ εἰκόνες θὰ μᾶς παρουσιάζωνται καθαρώτερα. Φαίνεται, ὅτι χάρις σὲ ἀσκήσεις ὡρισμένων νευρικῶν κυττάρων, τὸ καβοῦρι πετυχαίνει νὰ βλέπη τόσο καθαρὰ τὰ διάφορα ἀντικείμενα.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἐμπειρογνώμονες μελετοῦν τώρα τὸ μυστήριο τῶν ἀποδημητικῶν πτηνῶν καὶ τοῦ προσανατολισμοῦ των. Ἐπίσης παρακολουθοῦν τὸ μυστήριο τῶν δελφινιῶν, ποὺ μποροῦν καὶ ἀναπτύσσουν ἐκπληκτικὴ ταχύτητα, παρὰ τὸ βάρος των.

— Τὰ ζῶα καὶ τὰ πτηνὰ μᾶς βοηθοῦν πολὺ στὴν ἐργασία μας καὶ πολὺ σύντομα θὰ ἐπιτύχουμε νέες ἀνακαλύψεις χάρις σ' αὐτά.

Γιὰ τοὺς ἀναλφάβητους, οἱ κάτοχοι γνώσεως ἀποθηκευμένης σὲ βιβλια εἶναι ἀνώτεροι. Γιὰ τοὺς κατόχους βιβλίων, οἱ κάτοχοι γνώσεως ἀποθηκευμένης στὴ μνήμη τους εἶναι ἀνώτεροι. Ἔναντι αὐτῶν, ἐκεῖνοι ποὺ κατανοοῦν τὶς ἀμοιβαῖες σχέσεις τῆς ἀπομνημονευμένης μάζας γνώσεων εἶναι ἀνώτεροι. Καὶ ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς ἀκόμη πιὸ ἀνώτεροι ἐκεῖνοι ποὺ μεταφέρουν τὴν λογικὴ γνώση τους σὲ πράξη.

ΝΟΜΟΙ τοῦ Μανοὺ (ΙΙ,ΧΙΙ,103)

Πόθος Ἀπείρου

Κατέβηκα στὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ σ' ἄκουγα στὴν ἀνάσα τῆς θάλασσας ὥρα πολλή.

Κάποτε ταξίδευα κι' ἀκούγοντας τὸ ρόγχο τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ, ἔνοιωσα τὴν παρουσία σου πάλι, ὠκεανὲ τῆς ζωῆς.

Περνῶντας τὴ μεγάλη χαράδρα στὸ βουνὸ τῶν Θεῶν σ' ἄκουσα πάλι σὰν θρόισμα πάνω στὶς φυλλωσιὲς τῶν δένδρων, σ' ἔννοιωσα σὰν ἀγέρι πάνω στὸ πρόσωπό μου, ἦσουν Ἐσύ... Μετὰ στὸ γυρισμὸ εἶχαν μαζευτῆ τὰ σύννεφα, ἦρθαν οἱ ἀστραπές, οἱ βροντές, οἱ κεραυνοὶ καὶ χοντρὲς στάλες βροχὴ μὲ χαμτσικιζαν... ἦσουν πάλι Ἐσύ.

Μὲ κλειστὰ τὰ μάτια σὰν φῶς ἀσύλληπτο ἀπὸ τὶς αἰσθήσεις κάποτε κάποια στιγμὴ μὲ κυρίεψες. Κι' ἡ στιγμὴ ἐκείνη ἦταν ἡ λύτρωση ὢ ὑπέρτατο πνεῦμα. Τὸ ἓν καὶ τὸ πᾶν, τὸ ἦν καὶ τὸ ὄν, μοναδικὴ ἀλήθεια στὸ σύμπαν. Καὶ στὴ χαρὰ τὴν πρόσκαιρη καὶ στὸν πόνο καὶ στοῦ θανάτου τὴ λύτρωση, τὴ γαλήνη, τὸ μυστήριο εἶδα κάτι ἀπὸ τὸ ἔργο σου τὸ ἀπέραντο, τὸ ἀέναο, τὸ αἰώνιο.

Κυνηγῶντας χίμαιρες κι' ἄπιαστες σκιὲς μέσ' στὴν ψευδαίσθηση ζῶντας αὐτοῦ ποὺ λέγαμε ὕλη καὶ ποὺ σύντομα δὲν θὰ ξέρουμε πῶς νὰ τὸ ποῦμε — παιχνίδι τῆς ἀκτινοβολίας σου κι' αὐτό — ἄγκυρα, παιδιάστικα, ἀδέξια πασχίζοντας ἀπὸ μύριους δρόμους ὅλοι πορευόμαστε πρὸς Ἐσὲ Πατέρα, ἀπὸ ὅπου ξεκινήσαμε κι' ὅπου κάποτε θὰ ρθοῦμε.

Π. Α. ΜΑΚΡΗΣ

*

Ὁ θανατος δεν σβήνει τὸ φῶς, ἀλλὰ μόνον θέτει ἐκτος λειτουργίας τὴ λάμπα ἐπειδη ἦλθε ἡ αὐγή.

ΡΑΜΠΙΤΡΑΝΑΘ ΤΑΓΚΟΡ

Ἡ ἀναπόφευκτη σύζευξις Ἐπιστήμης καὶ Τέχνης

Τοῦ κ. ΛΥΝΝ ΠΟΥΛ, τοῦ Πανεπιστημίου
Τζὼν Χόπκινς, τῆς Βαλτιμόρης—Μαίρυλαντ

Ἡ ὡραιότης, ἑνότης καὶ ἁπλότης ὅλων τῶν πραγμάτων στὸν κόσμο μας περιέπεσε στὴν ἀντίληψι ἀρχαίων φιλοσόφων—ἐπιστημόνων, καλλιτεχνῶν, ποιητῶν καὶ ἀστρονόμων πολλοὺς αἰῶνες πρὶν γεννηθῆ ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Ὅλοι αὐτοὶ δὲν διέκριναν διαχωρισμὸ ἢ διαμάχη μεταξὺ ἐπιστήμης καὶ τέχνης, ζωῆς καὶ θρησκείας. Ἀντιθέτως θεωροῦσαν τὸν κόσμο σὰν ἕνα θαυμαστό, ἀπέραστιο βασίλειο ὅπου ἐπικρατεῖ «ἑνότης ἐν τῇ ποικιλίᾳ».

Ὁ μαθηματικὸς τοῦ 6ου π. Χ. αἰῶνος, ὁ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος εἶδε τὸν κόσμο σὰν ἁ ρ μ ο ν ί α «ρυθμικὴ διευθέτησι ὅλων τῶν μερῶν τοῦ πολυπλόκου αὐτοῦ συγκροτήματος». Ὑπῆρξε ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος ἐχρησιμοποίησε τὴ λέξη ἁρμονία στὴν ἀστρονομία καὶ μαθηματικὰ καὶ κατόπιν εἶδε «τὴν αὐτὴν τελείαν τάξιν» σὲ ὅλην τὴν ἀνθρωπίνη ὕπαρξι.

Ὁ Ἀριστοτέλης διεκήρυξε τὴν τελεία ἑνότητα ἐπιστήμης καὶ τέχνης καὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα ὁ ἀστρονόμος Κοπέρνικος ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς του μία νύκτα στὸν οὐρανό, στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Κρακοβίας, καὶ ἀνέκραξε: «Ὡραιότης γεννημένη ἀπὸ τὴν ἁπλότητα τοῦ σύμπαντος, εἶσαι ἡ ψυχὴ τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης καὶ τοῦ ἀνθρώπου».

Ἡ Νευτονικὴ μηχανικὴ συνεζητήθη, κατενοήθη καὶ ἔγινε κτῆμα ἐπιστημόνων, ποιητῶν, καλλιτεχνῶν καὶ φιλοσόφων. Ὁ ἴδιος ὁ Νεύτων ἔλεγε: «ἡ μεγαλυτέρα μου συμβολὴ εἶναι ἡ σύνθεσις μιᾶς ζωῆς μὲ νόημα, βασιζομένη στὴν ἁπλότητα καὶ ὡραιότητα». Ἄλλοι τιτάνες τῆς ἐπιστήμης διὰ μέσου τῶν αἰώνων μίλησαν μὲ τὴν ἴδια δημιουργικὴ κατανόησι γιὰ τὴν ἀναπόφευκτη σύζευξι ἐπιστήμης καὶ τέχνης.

Δυστυχῶς, πολλοὶ σύγχρονοι ἀναζητῶντας ἀποδείξεις στὸν ἐπιταχυνόμενο, ἀλλὰ καὶ μὲ διακοπὰς μηχανικὸ ὑλιστικὸ κόσμο ἔχασαν αὐτὴν τὴν ἀντίληψι τῆς ἑνότητος καὶ καλλιτέχναι, ποιηταί, φιλόσοφοι καὶ δοκιμιογράφοι πεσχίσθησαν, ἀπολέσαντες τὰ ἴχνη τῆς ροῆς τῆς ἐπιστήμης, καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ τὴν πραγματικότητα τοῦ σύμπαν-

τός μας. Οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ καλλιτέχναι ἀνέπτυξαν τὴν θεωρία τῆς διαμάχης μεταξὺ τῶν δύο κόσμων, τοὺς ὁποίους ἐκπροσωποῦν. Ἀπὸ τὴ διαμάχη αὐτὴ ὁ ἡττημένος εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.

Εὐτυχῶς, ὅμως, ἄρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται ἐνδείξεις ἐπιστροφῆς στὴν σύνθεσι ἐπιστήμης καὶ τέχνης καὶ νέα ἐποχὴ θὰ σημειώσῃ ἡ ἀναπόφευκτη σύζευξίς των. Τελευταίως ἡ ἐπιστροφὴ αὐτὴ ἔκαμε τὴν ἐμφάνισί της μὲ ἕνα βιβλίο, ποὺ ἐφώτισε τὸν ὁρίζοντα σὰν ἄστρο λαμπρό.

Ὁ τίτλος του εἶναι «Ἐξερευνῶντες τὸ Σύμπαν» — ἔκδοσις τοῦ Οἴκου Μὰκ — Γκρόου Χὶλλ Κόμπανυ — καὶ ἔχει γραφῆ ἀπὸ 53 εὐαισθήτους, ἐνορατικοὺς καὶ ἐξέχοντας ἐπιστήμονας μὲ πρόλογον τοῦ Ἄλαν Γουότερμαν, διακεκριμένου διευθυντοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἐπιστημῶν.

Ἀναφερόμενον εἰς λεχθέντα ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη ἕως τὸν Χουάιτχέντ τὸ βιβλίο ἀσχολεῖται μὲ τὰ φιλοσοφικὰ ἐρωτήματα περὶ τῆς φύσεως τῆς ἐπιστήμης, τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου, τῶν σχέσεων ἐπιστημονικῶν ἀποδείξεων καὶ θεωριῶν, καὶ μὲ τὸ συγκεντρωτικό των ἀποτέλεσμα στὴν φύσι τοῦ ἀνθρώπου.

Μὲ φαεινότητα οἱ συγγραφεῖς καθορίζουν τὸν ὅρο ἐ π ι σ τ ή μ η, ἐξερευνοῦν τὴ βασικὴ φύσι τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου καὶ τῆς σχέσεώς της μὲ τὴν δημιουργητικότητα, τὴν καλλιτεχνία καὶ τὴν φαντασία. Τὸ ἕνα κεφάλαιο ἀκολουθεῖ τὸ ἄλλο καὶ ἀναπτύσσονται αἱ γνωστότεραι μορφαὶ τῶν ἐπιστημόνων νεκρῶν καὶ ζώντων, καθὼς ἐξερευνοῦν τὴ γῆ, τὸ ἡλιακό μας σύστημα, τὸ ὅλον σύμπαν, πάντοτε ἐκφράζοντες τὴν συμμαχία ἐπιστήμης καὶ ζωῆς, πάντοτε τονίζοντες τὴν ἁπλότητα τοῦ περιπλόκου.

Αἱ πρῶται σελίδες τοῦ βιβλίου μᾶς καθήλωσαν. Ἐκεῖ ὅπου ὁ Δρ Μπρονόβσκι περιγράφει τὴ δημιουργικὴ φαντασία, μὲ λεπτομερείας ἀναλύει τὰ ἐκρηκτικὰ ἀποτελέσματα τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν λαμπρῶν ἀντιλήψεων τῶν ἐπιστημόνων, καὶ σκιαγραφεῖ μὲ εὑρεῖς κατανοητοὺς χαρακτηρισμοὺς τὰς σχέσεις ἐπιστήμης καὶ τέχνης. Συμπερασματικῶς λέγει: ἡ δημιουργικὴ πρᾶξις εἶναι ὁμοία καὶ εἰς τὰς δύο. Ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἡ δημιουργία ἀντιλήψεων καὶ ἐξερευνήσεως ἕως τὰ γεγονότα. Ὁ ἐξερευνητὴς καὶ ὁ καλλιτέχνης ἀντιπροσωπεύουν δύο ὄψεις τῆς φύσεως καὶ τὰς συγκεντρώνουν εἰς μίαν. Αὐτὴ εἶναι ἡ πρᾶξις τῆς δημιουργίας μὲ τὴν ὁποία γεννᾶται ἡ ἀρχικὴ σκέψις καὶ εἶναι ἡ αὐτὴ πρᾶξις στὴν βασικὴ ἐπιστήμη καὶ στὴν βασικὴ τέχνη.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ εὔκολα. Κάθε κεφάλαιο γιὰ νὰ κατανοηθῆ χρειάζεται βραδεῖαν ἀνάγνωσιν. Ἀλλὰ ὁ χρόνος αὐτὸς καὶ ἡ καταβαλλομένη σκέψις φέρουν τοὺς καρποὺς των καὶ ὁ ἀναγνώστης κερδίζει στὴν πληρέστερη κατανόησι αὐτῆς τῆς κακῶς ὀνομασθείσης «ἐπιστημονικῆς» ἐποχῆς στὴν ὁποία ζοῦμε.

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΚΩΣΤΗ Ν. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΟΙΟΣ εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς; Εἶναι ἕνα θέμα, ποὺ πρέπει νὰ μᾶς ἔχη ἀπασχολήσει πολλὲς φορές, εἴτε βρήκαμε μιὰν ἀπάντηση, εἴτε δὲν καταλήξαμε σὲ κανένα συμπέρασμα. Ἂς τὸ ἐξετάσωμε ἀκόμη μιὰ φορά, χωρὶς νὰ ἐπηρεασθοῦμε ἀπὸ τὶς γνῶμες τῶν ἄλλων, εἴτε ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι διεμορφώσαμε πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα κατὰ τὸ παρελθόν. Ἂς τὸ ἐξετάσωμε ἀκόμη μιὰ φορά, μὲ ἐλεύθερη σκέψη, ὅπως ἁρμόζει σὲ ἐλεύθερους ἀνθρώπους. Ἂς προσπαθήσωμε νὰ εἴμαστε πάντοτε ἐλεύθεροι ἄνθρωποι, μὲ ἀδέσμευτη καὶ ἀνεπηρέαστη σκέψη.

Πρῶτα—πρῶτα, ἂς ἐξετάσωμε ἂν εἶναι βέβαιον ὅτι ἔχει κάποιον σκοπὸ ἡ ζωή. Ὅταν λέμε «ζωή», τί ἀκριβῶς ἐννοοῦμε; Γιατὶ εἶναι πολὺ πιθανόν, μεταχειριζόμενοι αὐτὴ τὴ λέξη, νὰ ἔχωμε γι' αὐτὴν ὁ καθένας διαφορετικὴ ἀντίληψη, νὰ τῆς δίδωμε ὁ καθένας διαφορετικὴ ἔννοια. Εἶναι, λοιπόν, ἀπαραίτητο νὰ ξεκαθαρίσωμε τί ἐννοοῦμε ὅταν λέμε «ζωή». Καὶ τότε νὰ ἐξετάσωμε ἂν ἡ ζωή, μὲ αὐτὴ ἢ τὴν ἄλλη ἔννοια, ἐνδέχεται νὰ ἔχη ἢ νὰ μὴν ἔχη σκοπό. Θὰ ἐκθέσωμε τὴν ἄποψή μας. Καθένας εἶναι ἐλεύθερος νὰ τὴν κρίνη σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψή του, νὰ τὴ βρῆ σωστὴ ἢ νὰ τὴν ἀπορρίψη.

Ἔχομε τὴν γνώμη ὅτι πρέπει νὰ γίνη διάκριση ἀνάμεσα στὴ «Ζωὴ» μὲ καθολικὴ ἔννοια καὶ στὴ «ζωὴ» μὲ μερικὴ ἔννοια. Καὶ θὰ ὑποστηρίξωμε ὅτι Ζωή, μὲ καθολικὴ ἔννοια, δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη σκοπό, ἐνῶ ἡ ζωή, μὲ μερικὴ ἔννοια, πρέπει νὰ ἔχη σκοπό, τὸν ὁποῖο θὰ προσπαθήσωμε νὰ ἀναζητήσωμε καὶ νὰ προσδιορίσωμε.

Ἡ Ζωή, μὲ τὴν καθολικὴν ἔννοια, σὰν ἄμορφη, ἀμέριστη καὶ ἑνιαία, ποὺ ὑπάρχει ἔξω ἀπὸ τὸ χρόνο καὶ τὸ χῶρο καὶ ἐκδηλώνεται σὲ χρόνο καὶ σὲ χῶρο, μὲ τὴ μορφὴ τοῦ σύμπαντος, μὲ τοὺς γαλαξίες του, τὰ ἡλιακὰ συστήματα, τὰ οὐράνια σώματα καὶ κάθε τί— ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο ὥς τὸ μικρότερο — ποὺ ὑπάρχει σ' αὐτά, ποὺ τὰ δημιουργεῖ, τὰ ζωογονεῖ καὶ τὰ καταστρέφει (δηλ. τοὺς ἀλλάζει μορφή), αὐτὴ ἡ καθολικὴ Ζωή, ποὺ τὴν ἔχουν ὀνομάσει Θεὸ ἢ δημιουργικὸ Πῦρ ἢ δημιουργικὴ Πνοὴ ἢ ὑπερούσιο Μηδὲν ἢ Ἀγαθὸν ἢ κινοῦν ἀκίνητον, αὐτὴ ἡ ἄγνωστη καὶ μυστηριώδης καθολική, ἀμέριμνη, δημιουργική, ἑνιαία Ζωή, δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη σκοπό, δὲν νοεῖται νὰ ἔχη σκοπό, ὅπως δὲν νοεῖται νὰ ἔχη ἀρχὴ καὶ τέλος. Ἀντιστρατεύεται στὴν ὑπόστασή της νὰ ἔχη σκοπό, διότι εἶναι ὁλοκληρωμένη στὸν ἑαυτό της, δὲν χρειάζεται τίποτε (ἀνενδεής), ὑπάρχει σὲ πληρότητα. Ἑπομένως δὲν εἶναι νοητὸ νὰ ἔχη σκοπό. Αὐτὰ γιὰ τὴν καθολική, ἄμορφη, ἀμέριστη, ἑνιαία Ζωή.

Ἡ ζωὴ ὅμως, μὲ τὴν ἔννοια τῆς μερικῆς τῆς μεριστῆς, τῆς ἰδιαίτερης ζωῆς τῶν ὄντων, ὁμάδων ἢ ἀτόμων, ἡ ἐκδηλουμένη σὲ χρόνο καὶ χῶρο, ἡ μορφικὴ ζωή, ἀναμφισβήτητα ἔχει σκοπό, ὅπως ἔχει ἀρχὴ

καὶ τέλος. Ἐκεῖνο ποὺ ἔχει ἀρχὴ καὶ τέλος, ἔχει σκοπό. Ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἔχει ἀρχὴ καὶ τέλος δὲν ἔχει σκοπό. Ἔχει σκοπὸ ἡ ζωὴ τοῦ φυτοῦ, ἡ ζωὴ τοῦ ζώου, ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ζωὴ τοῦ τάδε ἢ τοῦ δεῖνα ἀνθρώπου, ἡ ζωὴ τῆς Γῆς, ἡ ζωὴ τοῦ Ἡλίου. Δὲν ἔχει ὅμως σκοπὸ ἡ ἄμορφη Ζωὴ ποὺ ἐκδηλώνεται μὲ τὴ μορφὴ τοῦ σύμπαντος.

Ὥστε ἡ καθολική, ἀμέριστη, ἑνιαία Ζωή, ποὺ εἶναι ὡλοκληρωμένη στὸν ἑαυτό της καὶ πεπληρωμένη δὲν νοεῖται νὰ ἔχη σκοπό. Οἱ διάφορες ὅμως μερικὲς ἐκδηλώσεις της ἔχουν, κάθε μία, τὸν δικό της σκοπό.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη ὑποτεθῆ ὅτι ὑπάρχει καὶ γιὰ τὴν καθολικὴ Ζωὴ κάποιος σκοπός, αὐτὸς δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι ἐξωανθρώπινος, δηλ. τελείως ἀπρόσιτος στὴν ἀνθρώπινη περιοχή, στὴν ἀνθρώπινη ὑπόσταση. Καὶ ὄχι μόνον ἐξωανθρώπινος, ἀλλὰ καὶ ἐξωγήϊνος, ἀκόμη καὶ ἐξωγαλαξιακός. Τί ἔννοια, λοιπόν, μπορεῖ νὰ ἔχη κάθε ἔρευνα καὶ σκέψη γιὰ τὴν ἀνεύρεση ἑνὸς σκοποῦ τόσον ἀπρόσιτου γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ἀντίληψη; Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ ἔννοια τοῦ «σκοποῦ» δὲν εἶναι ἀνθρωπομορφική, περιωρισμένου χαρακτῆρος, δημιούργημα τοῦ κόσμου τῶν τριῶν διαστάσεων, δημιούργημα τῆς σκέψεως τοῦ ἀνθρώπου, κάτι ἀνύπαρκτο ἴσως καὶ ἀνυπόστατο γιὰ τὸν κόσμο τῆς πραγματικότητος, ὁ ὁποῖος ὑπάρχει καὶ λειτουργεῖ ἔξω ἀπὸ τὸ χρόνο καὶ τὸ χῶρο;

Ἡ ἐξέτσση, λοιπόν, τοῦ σκοποῦ τῆς καθολικῆς Ζωῆς εἶναι μάταιη προσπάθεια, χωρὶς νὰ μπορῆ νὰ καταλήξη σὲ ἀποτέλεσμα. Ἡ ἀντίληψη καὶ ἡ νοημοσύνη τοῦ ἀνθρώπου δὲν φθάνει τὴ δυνατότητα νὰ συλλάβη τὴ φύση, τὴν ὑπόσταση, τὴ λειτουργία τῆς καθολικῆς Ζωῆς καὶ ἑπομένως οὔτε καὶ τὸν σκοπό της, ἂν δεχθοῦμε τὴν ὑπόθεση ὅτι μπορεῖ νὰ ἔχη σκοπό.

Ἡ ἐξέταση ὅμως τοῦ σκοποῦ τῆς μερικῆς ζωῆς, τῆς ζωῆς ποὺ εἶναι προσιτὴ στὴν ἀντίληψή μας καὶ στὴ νοημοσύνη μας, αὐτὴ εἶναι δυνατὴ καὶ χρήσιμη, εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ κάθε σκεπτόμενον ἄνθρωπο. Ἂν δὲν καταλήξη ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἐνεργεῖ συνειδητά, σὲ κάποιο συγκεκριμένο συμπέρασμα γιὰ τὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς του, γιὰ τὸν σκοπὸ τῆς ὑπάρξεώς του, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ρυθμίση τὰ πράγματα τοῦ βίου του, τὶς ἐνέργειές του καὶ τὶς ἐπιδιώξεις του, μὲ τρόπο λογικὸ καὶ δικαιολογημένο; Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ διαμορφώση βιοτικοὺς κανόνες καὶ νὰ τοὺς θέση σὲ ἐφαρμογή; Ὅπως ἡ φουρτουνιασμένη θάλασσα σπρώχνει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀκυβέρνητο καράβι, ὅπως ὁ φθινοπωρινὸς ἄνεμος κάνει τὰ ξηρὰ φύλλα τῶν δένδρων νὰ χοροπηδοῦν, ἔτσι καὶ ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἔχει προσανατολισθῆ στὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς του θαλασσοδέρνεται καὶ στριφογυρίζει μάταια καὶ ἐπιπόλαια, χωρὶς νὰ γνωρίζη τὸ καλὸ καὶ τὸ κακό, ἀφοῦ καλὸ εἶναι ὅ,τι ἐξυπηρετεῖ τὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς καὶ κακὸ ὅ,τι ἐμποδίζει καὶ ἀναστέλλει τὴν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ.

Φανερό, λοιπόν, εἶναι τὸ καθῆκον, ἀλλὰ καὶ τὸ συμφέρον τοῦ σκεπτομένου ἀνθρώπου νὰ ἀναζητήση καὶ νὰ προσδιορίση τὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς του καὶ νὰ προσανατολίση τὸν τρόπο τοῦ βίου του σ' αὐτὸν τὸν σκοπό. Μόνον ἔτσι οἱ ἐνέργειές του θὰ ἔχουν συνέπεια στὴν ἐπιταγὴ τοῦ ἑαυτοῦ του.

Ἀλλὰ ποιὸς μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου; Φρονοῦμε ὅτι ὅλες οἱ ἀπαντήσεις, ποὺ μποροῦν νὰ δοθοῦν σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα, περιλαμβάνονται σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἀκόλουθες τρεῖς κατηγορίες:

α΄) Σκοπὸς τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἡ εὐδαιμονία, ἡ ἱκανοποίηση τῶν νομιζομένων ἀναγκῶν, ἡ θεραπεία τῶν ἐπιταγῶν τοῦ ἐγωϊσμοῦ.

β΄) Σκοπὸς τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώ-

που ἡ ἐκτέλεση τοῦ καθήκοντος, ἡ ἐξυπηρέτηση τοῦ πλησίον.

γ΄) Σκοπὸς τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ὁ συνειδητὸς συντονισμὸς πρὸς τὴν πορεία τῆς ἐξελίξεως, ἡ ψυχοπνευματικὴ τελειοποίηση ποὺ συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ πλησίον.

Σύμφωνα μὲ τὸ περιεχόμενο τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης ἀπὸ τὶς τρεῖς αὐτὲς κατηγορίες ἀντιλαμβάνονται οἱ ἄνθρωποι τὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς τους, ἀνάλογα μὲ τὸν βαθμὸ τῆς ψυχοπνευματικῆς τους ἐξελίξεως.

Στὰ ἀντικείμενα τῆς α΄ κατηγορίας, τὴν ἐπιδίωξη τῆς εὐδαιμονίας καὶ τὴν ἱκανοποίηση τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τοποθετοῦν τὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς τους οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ πιὸ πολλοὶ ἀσυναίσθητα, ἀρκετοὶ ὅμως καὶ συνειδητά. Εἶναι οἱ ἀδίστακτοι ἐγωισταί. Κανέναν δὲν ἔχομε τὸ δικαίωμα νὰ καταδικάζωμε. Καὶ αὐτοὶ ὅλοι δὲν ζητοῦν παρὰ τὸ Ἀγαθόν. Ἀλλὰ κάνουν τὸ λάθος νὰ τὸ ἀναζητοῦν ἐκεῖ ποὺ δὲν ὑπάρχει. Ὅπου ὑπάρχει ὁ ἑαυτός, δὲν ὑπάρχει ἡ Ἀλήθεια.

Στὰ ἀντικείμενα τής β΄ κατηγορίας, τὴν ἐκτέλεση τοῦ καθήκοντος καὶ τὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ πλησίον, τοποθετοῦν τὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς τους ἀρκετοὶ ἀγαθοὶ καὶ καλοπροαίρετοι ἄνθρωποι, πολὺ περισσότεροι ἀπὸ ὅσους νομίζομε. Εἶναι οἱ πιστοὶ ὀπαδοὶ μιᾶς ὁποιασδήποτε ἰδεολογίας, θρησκείας, ὀργανώσεως, οἱ ὁποῖοι νομίζουν ὅτι διαπνέονται ἀπὸ εὐγενικὰ καὶ ἀλτρουϊστικὰ ἐλατήρια, πρόθυμοι νὰ ὑποβληθοῦν καὶ σὲ θυσίες χάριν τῆς ἐξυπηρετήσεως τῆς ἰδεολογίας τους καὶ ἐκείνων ποὺ τὴν ἀκολουθοῦν ἢ τῶν φιλων τους. Ἂν ὅμως ἐξετάσωμε κάπως βαθύτερα τὰ πράγματα, θὰ βροῦμε ὅτι καὶ αὐτοὶ δὲν παύουν νὰ ἐπιδιώκουν, χωρὶς οἱ ἴδιοι νὰ τὸ ἀντιλαμβάνωνται, τὴν εὐδαιμονία ἢ τὴν ἱκανοποίηση ἑνὸς κρυμμένου καὶ μεταμφιεσμένου ἐγωϊσμοῦ, μολονότι θὰ πρέπει νὰ κάμωμε διάκριση ἀνάμεσα στοὺς εὐγενέστερους καὶ χωρὶς ἐπίγνωση αὐτοὺς ἐγωϊστὰς καὶ στοὺς πρώτους, τοὺς σαφεῖς καὶ ἀκραιφνεῖς συνειδητοὺς ἐγωϊστάς.

Στὴν γ΄ κατηγορία ὑπάγονται ὅσοι ἀνεκάλυψαν ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ συνειδητὸς συντονισμὸς πρὸς τὴν πορεία τῆς ἐξελίξεως καὶ ἡ ψυχοπνευματικὴ τελειοποίηση ποὺ συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ πλησίον. Ὅσοι ἐπιδιώκουν νὰ ἐπιτελέσουν ἕνα ἀκόμη βῆμα πρὸς τὴν περαιτέρω ἐξέλιξη τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς. Ὅσοι ἀναζητοῦν τὴ συνειδητὴ πεῖρα, ποὺ θὰ καταστήση τὴν ψυχὴ σοφώτερη καὶ περισσότερο ἀγαθή. Ὅσοι τοποθετοῦν σὰν σκοπὸ τῆς ζωῆς τους νὰ βοηθήσουν τὴν ἀνθρώπινη ψυχή —τὴ δική τους καὶ τῶν ἄλλων— νὰ προχωρήση πιὸ πέρα στὴν ἀτελεύτητη πορεία τῆς ἐξελίξεώς της, στὴν ἀποπνευμάτωσή της. Καὶ ἡ ἀποπνευμάτωση τῆς ψυχῆς δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ συνοδεύεται ἀπὸ τὴν καθολικὴ Ἀγάπη πρὸς ὅλους.

Ἐὰν καὶ ὅταν τῆς γ΄ κατηγορίας ὁ σκοπὸς πραγματοποιηθῆ, αὐτόματα πραγματοποιοῦνται καὶ οἱ σκοποὶ τῶν δύο ἄλλων κατηγοριῶν, δηλ. ἡ ἐπίτευξη τῆς ἀληθινῆς εὐδαιμονίας, ποὺ δὲν συνοδεύεται ἀπὸ ἐγωισμό, καὶ τῆς ἀποτελεσματικῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ πλησίον. Διότι ὁ συντονισμὸς πρὸς τὴν πορεία τῆς ἐξελίξεως, ἡ ἐναρμόνιση πρὸς τὴ Μητέρα Φύση, κατὰ τὸ λόγιον τῶν Στωϊκῶν «τὸ κατὰ φύσιν ζῆν», αὐτόματα καὶ ἀναγκαστικὰ καθιστᾶ τὸν ἄνθρωπο πραγματικὰ ἐνάρετο, ἀληθινὰ εὐδαίμονα, ἀποτελεσματικὰ ἐξυπηρετικὸ στὸν πλησίον.

Ἀλλ' ὁ προσδιορισμὸς τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς δὲν εἶναι μόνος ἀρκετός. Πρέπει, γιὰ νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος συνεπὴς πρὸς τὸν ἑαυτό του, νὰ ἀναζητήση καὶ τὰ μέσα γιὰ τὴν πραγματοποίηση τοῦ σκοποῦ, δηλ. νὰ προσανατολίση τὸν τρόπο τοῦ βίου του πρὸς τὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς του.

Πῶς θὰ τὸ κατορθώση; Πῶς θὰ συντονισθῆ συνειδητὰ πρὸς τὴν πορεία τῆς ἐξελίξεως; Πῶς θὰ ἀπελευ-

θερωθῆ ἀπὸ τὶς ἀτέλειες ποὺ συνοδεύουν τὴν ἀνθρώπινη ὑπόσταση; Πῶς θὰ τελειοποιηθῆ ψυχοπνευματικὰ καὶ θὰ ἀναπτύξη τὴν ἀληθινὴ Ἀγάπη πρὸς ὅλους; Τὴν τελικὴ ἀπάντηση θὰ τὴν δώση καθένας στὸν ἑαυτό του. Γιατὶ ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεώς του εἶναι ὁ μοναδικός του κριτής. Καὶ εἶναι φυσικόν, στὴν ἀναζήτηση τῆς πορείας, ὁ καθένας νὰ παραπλανηθῆ καὶ τελικὰ νὰ πονέση. Ἀλλ' ἀκριβῶς ὁ πόνος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ διδάσκει καὶ ἐξαγνίζει. Δὲν πρέπει, λοιπόν, ν' ἀπορῆ κανεὶς διατὶ οἱ ἀγαθοὶ συνηθέστατα πονοῦν. Εἶναι διότι ὁ πόνος θὰ τοὺς φέρη πλησιέστερα πρὸς τὴν πύλη τῆς πραγματικῆς Μυήσεως, δηλ. στὴ συνειδητὴ γνώση τῶν λειτουργιῶν τῆς Φύσεως καὶ τοῦ Γνῶθι σαυτόν.

Γιὰ νὰ πραγματοποιηθῆ ὁ συνειδητὸς συντονισμὸς πρὸς τὴν πορεία τῆς ἐξελίξεως εἶναι ἀπαραίτητο πρῶτα νὰ γνωρίσωμε —κατὰ τὸ δυνατὸν ἀκριβέστερα καὶ σαφέστερα— ποιὰ εἶναι ἡ πορεία τῆς ἐξελίξεως καὶ συνεπῶς νὰ μελετήσωμε, χωρὶς καμμιὰ προκατάληψη, τὴ λειτουργία τῶν νόμων τῆς Φύσεως, καὶ σὲ συνέχεια νὰ πραγματοποιήσωμε τὰ συμπεράσματα τῶν μελετῶν μας, δηλ. νὰ ἐφαρμόσωμε στὸ βίο μας τὴ δεοντολογία ἡ ὁποία ἀπορρέει ἀπὸ τὶς ἀπροκατάληπτες μελέτες καὶ παρατηρήσεις μας, καθὼς καὶ ἀπὸ τὶς πεποιθήσεις ποὺ μ' αὐτὲς ἀβίαστα διαμορφώνομε.

Δυστυχῶς πολὺ σπάνια κατορθώνομε νὰ διαβιοῦμε σύμφωνα μὲ τὶς πεποιθήσεις μας, διότι παρασυρόμεθα, σὰν φύλλα ἀπὸ τὸν ἄνεμο, ἀπὸ τὶς τυφλὲς καὶ χωρὶς ἐπίγνωση συνήθειές μας καὶ ἀπὸ τὰ ἀσίγαστα πάθη μας, ποὺ μᾶς συσκοτίζουν τὸ λογικὸ ἢ μᾶς ὁδηγοῦν ἀντίθετα πρὸς τὶς ὑπαγορεύσεις του. Ἔτσι ζοῦμε ἕνα βίο νόθο, ἀτελέστατο, ἀνικανοποίητο διότι διαφέρει ἡ πράξη ἀπὸ τὴ θεωρία, ἡ διαγωγὴ ἀπὸ τὶς ὑπαγορεύσεις τῆς δεοντολογίας τὴν ὁποία οἱ ἴδιοι διαμορφώνομε μὲ τὶς παρατηρήσεις μας καὶ τὴ λογική μας. Ἐπομένως, δὲν πραγματοποιοῦμε τὸν προορισμὸ τοῦ βίου μας, δὲν ἐκπληροῦμε τὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς μας. Διότι, ἀντὶ νὰ ἀπελευθερώσωμε τὴν ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα μας ἀπὸ τὶς κακὲς καὶ ἀνόητες συνήθειες τοῦ παρελθόντος, ἀντὶ νὰ ἀποδεσμεύσωμε τὴν ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα μας ἀπὸ τὶς προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίες ποὺ μᾶς ἐκληροδότησε ἡ ἀνεξέταστη ἀποδοχὴ ξένων ἀντιλήψεων, ἐξακολουθοῦμε νὰ μένωμε δοῦλοι στὴν τυραννία τῶν παθῶν, φυλακισμένοι στὶς σκοτεινὲς τρῶγλες τῆς περιωρισμένης σκέψεως ποὺ μᾶς ὑπαγορεύει ἡ αὐθεντία τῶν πνευματικῶν τυράννων. Φυλακισμένοι στὰ τείχη ποὺ ἔχτισαν οἱ προλήψεις τοῦ περιβάλλοντός μας καὶ μιὰ ξένη δεοντολογία ποὺ πνίγει τὴν ἐλεύθερη σκέψη καὶ τὴν ἐλεύθερη συνείδηση. Ἔτσι ἡ ἀνθρώπινη ψυχή, ἀντὶ νὰ ἀπελευθερωθῆ, δεσμεύεται περισσότερο. Μ' αὐτοὺς τοὺς ὅρους καὶ τὶς συνθῆκες ὁ προορισμὸς τοῦ βίου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῆ. Ἀποτελματοῦται στὰ ἕλη τῶν τυφλῶν συνηθειῶν καὶ ναυαγεῖ στὸ πέλαγος τῶν παθῶν καὶ προκαταλήψεων.

Γιὰ νὰ πραγματοποιηθοῦν ὁ προορισμὸς τοῦ βίου καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς, πρῶτα πρέπει νὰ ἀφαιρέσωμε τὰ ἐμπόδια ποὺ ἀπαγορεύουν τὸν συντονισμὸ πρὸς τὴν πορεία τῆς ἐξελίξεως. Τὰ ἐμπόδια αὐτὰ εἶναι τὰ πάθη, ἡ ἰδιοτέλεια, ὁ ἐγωϊσμός, οἱ προλήψεις, οἱ δεισιδαιμονίες, οἱ ψεύτικες πίστεις, ἡ μισαλλοδοξία, ὁ φανατισμός. Ἐπειδὴ ἡ πορεία τῆς ἐξελίξεως δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι ἁρμονική, πρέπει νὰ ἐξαφανίσωμε κάθε δυσαρμονία. Θὰ πρέπει ἡ ζωή μας νὰ ξετυλίγεται ἀβίαστη, αὐθόρμητη, ἁπλῆ, καθαρή, ἁρμονική. Νὰ μὴ δημιουργῆ σὲ κανέναν πόνο ἢ θλίψη, νὰ μὴ γεννάη ἀδικίες, νὰ μὴ ὀξύνη αἰχμές, νὰ μὴ ἀνεγείρη ἐμπόδια. Διότι —σὲ τελευταία ἀνάλυση— κάθε πόνος καὶ θλίψη τῶν ἄλλων, κάθε ἀδικία, αἰχμὴ καὶ ἐμπόδιο, δὲν εἶναι πόνος, θλίψη, ἀδικία, αἰχμὴ καὶ ἐμπόδιο γιὰ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ γιὰ κεῖνον ποὺ τοὺς προκαλεῖ. Μ'

αὐτὸν ὅμως τὸν τρόπο δὲν μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῆ ὁ συντονισμὸς πρὸς τὴν πορεία τῆς ἐξελίξεως καὶ ἡ ψυχοπνευματικὴ τελειοποίηση, ποὺ διακρίνονται κυρίως ἀπὸ τὴν ἄρση τῶν περιορισμῶν καὶ τῶν ἐμποδίων, ἀπὸ ἐλευθερία, ἀλτρουϊσμό, ἀλληλοσεβασμὸ καὶ ἁρμονία.

Θὰ πραγματοποιήσωμε, λοιπόν, τὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς μας μόνον μὲ τὴν καθημερινὴ συμπεριφορά μας πρὸς τοὺς ἄλλους. Δηλ. ὅταν ἐμποτισθοῦμε μὲ τὶς πεποιθήσεις ποὺ θὰ διαμορφώσωμε ἀπὸ τὶς ἀνεπηρέαστες μελέτες καὶ παρατηρήσεις μας, σὲ τρόπον ὥστε κάθε σκέψη, κάθε ἐπιθυμία, κάθε πράξη μας νὰ εἶναι ἀβίαστη καὶ ὡλοκληρωμένη ἀπόρροια ἀπὸ τὶς πεποιθήσεις ποὺ διαμορφώνομε ἐλεύθερα καὶ ἀνεπηρέαστα, τὶς ὁποῖες ὅμως νὰ εἴμαστε πρόθυμοι νὰ ἀπαρνηθοῦμε ἂν διαγνώσωμε ὅτι εἶναι ἀπατηλές. Ὅταν ὁλόκληρος ὁ βίος μας θὰ εἶναι αὐτόματη, ἀλλὰ συνειδητή, ἐκδήλωση τῆς δεοντολογίας στὴν ὁποία καταλήγομε ἀπὸ τὶς μελέτες μας καὶ τὶς παρατηρήσεις μας, ἀλλὰ τὴν ὁποία ἐπίσης πρέπει νὰ εἴμαστε ὁλοπρόθυμοι νὰ τροποποιήσωμε ἐὰν διαγνώσωμε ὅτι εἶναι λανθασμένη. Τότε ἡ ζωή μας θὰ κυλάη φυσιολογική, εἰλικρινής, ἐλεύθερη, συνειδητή, ἁρμονική, ὠφέλιμη στοὺς ἄλλους, εὐτυχισμένη. Τότε ἡ Ἀγάπη θὰ διαχέη αὐτόματα τὴ ζωογόνο θαλπωρὴ καὶ τὸ ἄρωμά της γιὰ ὅλους. Τότε ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς μας θὰ ἔχη ἐκπληρωθῆ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ ΝΟΤΙΟΥ ΒΙΕΤΝΑΜ

Συγκλονιστικὲς εἰδήσεις καταφθάνουν τὸν τελευταῖο καιρὸ ἀπὸ τὸ νότιο Βιετνάμ, ὅπου διεξάγεται ἕνας πρωτοφανὴς ἀγὼν τῶν Βουδδιστῶν γιὰ τὴν θρησκευτική τους ἐλευθερία. Οἱ Βουδδισταὶ ἀποτελοῦν τὰ 70 ο)ο τοῦ πληθυσμοῦ καὶ καταπιέζονται ἀπὸ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ μειοψηφία, ποὺ κυβερνᾶ.

Τὸ «κακὸ» ἄρχισε τὴν 8η Μαΐου ἐπέτειο τῶν γενεθλίων τοῦ Βούδδα, ποὺ εἶναι γιὰ τοὺς πιστούς του τόσον μεγάλη ἑορτή, ὅσο καὶ τὰ Χριστούγεννα γιὰ τοὺς Χριστιανούς. Στὴν Χουέ, τὴν δευτέρα σὲ μέγεθος πόλι τῆς χώρας καὶ κέντρο τῶν Βουδδιστῶν, ἡ Κυβέρνησις ἀπηγόρευσε στὸν Βουδδιστὴ ἀρχιερέα νὰ ἀπευθύνη μήνυμα πρὸς τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τὸν τοπικὸ ραδιοσταθμό. Παρ' ὅλ' αὐτά, ἀρκετὲς χιλιάδες πιστοί, ποὺ εἶχαν συγκεντρωθῆ, διετήρησαν τὴν ψυχραιμία τους κάτω ἀπὸ τὶς παραινέσεις τῶν μοναχῶν. Ξαφνικά, ὅμως, ἐμφανίσθηκαν πέντε τεθωρακισμένα αὐτοκίνητα καὶ ἄρχισαν νὰ πολυβολοῦν τὸ πλῆθος. Δεκαπέντε ἄτομα ποδοπατήθηκαν καὶ τραυματίσθηκαν μέσα στὸν πανικὸ ποὺ ἐδημιουργήθη, ἐνῶ μία γυναίκα καὶ ἑφτὰ παιδιὰ σκοτώθηκαν ἀπὸ τὶς σφαῖρες τῶν πολυβόλων.

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη, ἡ λανθάνουσα ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια δυσαρέσκεια τῶν Βουδδιστῶν μετεβλήθη σὲ πραγματικὴ ἀναμέτρησι δυνάμεως μὲ τοὺς Καθολικούς, ποὺ ἀποτελοῦν μόλις τὸ 10 ο)ο τοῦ πληθυσμοῦ.

Ὁ ἀγώνας τῶν Βουδδιστῶν ἀποβλέπει στὴν κατάργησι ἑνὸς ἀρχαίου νόμου τοῦ αὐτοκράτορος Μπάο Ντάϊ τῆς παλαιᾶς Ἰνδοκί-

νας (τῆς ὁποίας τμῆμα ἦτο τὸ σημερινὸ Βιετνάμ, ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ βόρειο κυριαρχεῖται ἀπὸ φιλοκομμουνιστὰς καὶ τὸ νότιο ἀπὸ δυτικοφίλους), ὁ ὁποῖος ἐχαρακτήριζε τὸν Βουδδισμὸ ὡς ἰδιωτικὸ σωματεῖο καὶ ὄχι ὡς θρήσκευμα. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι γιὰ τὴν παραμικρὴ ἐκδήλωσι ἀπαιτεῖται ἄδεια τῶν ἀρχῶν.

Τὸ 1955, ὅταν ὁ Ντιὲμ ἀνέλαβε τὴν Ἐξουσία, ὑπεσχέθη νὰ ἀκυρώση τὸ νομοθέτημα αὐτό. Ἀλλὰ δὲν ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσί του καί, ἐπὶ πλέον, ἔδωσε ἰδιαίτερα προνόμια στὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία. Σήμερα, μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀγοράση στὴν ἀγορὰ τῆς Χουὲ τρόφιμα — λάδι, καλαμπόκι, τυρί —ποὺ φέρουν τὴν ἔνδειξι «ἀπαγορεύεται ἡ πώλησις ἢ ἀνταλλαγὴ - δῶρον τοῦ ἀμερικανικοῦ Λαοῦ» καὶ ἔχουν σταλῆ ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς σὲ Καθολικὲς ὀργανώσεις γιὰ νὰ διανεμηθοῦν δωρεὰν στὴν ὕπαιθρο.

Τὴν 12η Μαΐου οἱ Βουδδισταὶ ὑπέβαλαν στὴν Κυβέρνησι 5 βασικὰ αἰτήματα γιὰ τὴν θρησκευτικὴ ἐλευθερία τους. Τὰ αἰτήματα ἔμειναν ἀναπάντητα, οἱ ὑποσχέσεις ἀνεκπλήρωτες καὶ οἱ εἰρηνικὲς διαδηλώσεις ἀντιμετωπίσθηκαν μὲ συρματοπλέγματα καὶ τοξικὰ ἀέρια, προφανῶς ἀπὸ ἐκεῖνα, ποὺ εἶχαν ἐγκαταλείψει οἱ Ἰάπωνες κατὰ τὸν πόλεμο.

Οἱ Βουδδισταί, ποὺ δὲν πιστεύουν στὴν βία κατὰ τῶν ἄλλων, τὴν ἀσκοῦν κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ τους. Πέντε μοναχοὶ ἔχουν αὐτοκτονήσει ἤδη κατὰ φρικιαστικὸ τρόπο, γιὰ νὰ ἐπισύρουν τὴν προσοχὴ τοῦ Κόσμου στὰ αἰτήματά τους καὶ ἑκατοντάδες ἄλλοι εἶναι ἕτοιμοι νὰ τοὺς μιμηθοῦν.

Οἱ Βουδδισταὶ τοῦ Νοτίου Βιετνὰμ δι' ἐκκλήσεών των ζητοῦν βοήθειαν ἀπὸ κάθε γωνία τοῦ ἐλευθέρου κόσμου γιὰ τὴν εὐόδωσι τοῦ αἱματηροῦ ἀγῶνος ποὺ διεξάγουν ἐναντίον τῆς κυβερνήσεως τοῦ προέδρου Γκὸ Νοῦ Ντιέμ.

Αἱ ἐκκλήσεις ἐν ὀνόματι τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου ἐστάλησαν τηλεγραφικῶς πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν κ. Κέννεντυ, τὸν γενικὸν γραμματέα τοῦ ΟΗΕ κ. Θὰντ καὶ εἰς βουδδιστικὰς ὀργανώσεις τῆς Ἀσίας. Οἱ Βουδδισταὶ τοῦ Νοτίου Βιετνὰμ ἀναφέρουν στὶς ἐκκλήσεις των ὅτι ἡ κυβερνητικὴ πολιτικὴ ἔφερε τοὺς Βουδδιστὰς τῆς χώρας αὐτῆς σὲ τραγικὴ θέσι.

Ἕνας νεαρὸς Βουδδιστὴς ἔγραψε τὴν ἔκκλησι πρὸς τὸν γενικὸ γραμματέα τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν μὲ τὸ αἷμα του, τρυπῶντας τὸ στῆθος του!

ΑΠΗΧΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ὁ ἑλληνικὸς τύπος ἔδωσε μεγάλη προσοχὴ στὰ γεγονότα τοῦ νοτίου Βιετνὰμ καὶ ἐδημοσίευσε πολλὰ σχόλια.

Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ δημοσίευμα τοῦ περιοδικοῦ «Συζήτησις», τοῦ ὁποίου γνωστοὶ εἶναι οἱ δεσμοὶ μὲ μεγάλην ὀργάνωσιν θεολόγων, ὥστε νὰ θεωρῆται ὅτι ἀπηχεῖ τὴν γνώμην της. Εἶναι μία αὐστηρή, ἀλλὰ εἰλικρινὴς φωνή, ὁπωσδήποτε δὲ χριστιανική:

«Εἶναι τόσον γνωστὰ τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα ἀπὸ μηνῶν ἤδη διαδραματίζονται εἰς τὸ νότιον Βιετνὰμ καὶ ἔχουν τόσον ἀπασχολήσει τὴν κοινὴν γνώμην εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὥστε ὀλίγα μόνον μένουν διὰ νὰ λεχθοῦν ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης.

Ὄντως, εὑρισκόμεθα ἐνώπιον τοῦ ἀξιοθρηνήτου φαινομένου ἐπαισχύντου θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, ἐκδηλουμένου εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συνα-

δελφώσεως. Ες τὴν χώραν αὐτήν, βουδδιστικὴν χώραν, μόλις τὰ δέκα τοῖς ἑκατὸν τῶν κατοίκων εἶναι χριστιανοὶ (καθολικοί), ἐνῷ τὰ ἑβδομῆντα τοῖς ἑκατὸν εἶναι βουδδισταὶ καὶ ἄλλα εἴκοσι τοῖς ἑκατὸν ἀνήκουν εἰς ἄλλα εἰδωλολατρικὰ θρησκεύματα. Ἀλλ' ὁ καθολικὸς Πρόεδρος Γκὸ Νοῦ Ντιέμ, ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἀδελφόν του, ἐξαπέλυσαν κατὰ τῶν βουδδιστῶν διωγμόν, μετερχόμενοι πότε τὴν κουτοπόνηρον δολοπλοκίαν καὶ πότε τὴν ὠμὴν βίαν τῶν τάνκς καὶ τῶν ὁμαδικῶν φόνων. Ταῦτα δὲ πάντα ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ!

Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι οἱ βουδδισταί, διωκόμενοι, στερεοῦνται ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν θρησκευτικήν των πίστιν, καὶ τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων τῆς πίστεώς των, ἀκόμη δὲ καὶ τὸ ὁλοκαύτωμα τῶν εἰς διαμαρτυρίαν ἑκουσίως καιομένων μοναχῶν, προσδίδουν λαμπηδόνα πρωτοφανῆ καὶ σφρῖγος νεότητος εἰς ἕνα θρήσκευμα τὸ ὁποῖον ἄλλως θὰ ἐπερίμενε κανεὶς νὰ εἶναι «παλαιούμενον καὶ γηράσκον καὶ ἐγγὺς ἀφανισμοῦ». Χάρις εἰς τὸν ἱερόσυλον ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ φανατισμόν, δίδεται σήμερον μάχη εἰς τὸ νότιον Βιετνάμ, μάχη ἡ ὁποία ἐπίκεντρον ἔχει τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως. Καὶ εἴτε μᾶς ἀρέσει εἴτε ὄχι, ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας μάχονται τώρα τοῦ βουδδισμοῦ καὶ ὄχι τοῦ Εὐαγγελίου οἱ ἐκπρόσωποι!

Ἂς ἐμφανισθῇ κατόπιν τούτων εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην τοῦ Πλανήτου χριστιανὸς ἱεραπόστολος, ὁ ὁποῖος νὰ ἀξιώσῃ ἀπὸ τοὺς βουδδιστὰς νὰ ἀπαρνηθοῦν τὴν θρησκείαν τῶν Πατέρων των καὶ νὰ ἀσπασθοῦν μίαν θρησκείαν ἡ ὁποία τοιαῦτα δείγματα παρουσίασε. Καὶ ἂς προσπαθήσῃ νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ, ὅτι ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι ἀληθινὸς χριστιανισμός!

Θὰ ἐρωτήσετε ἴσως, μὰ ὁ καθολικὸς αὐτὸς Πρόεδρος δὲν ἔχει ἆρά γε διδαχθῇ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν, ποῦ καταλήγουν τοιαῦται μέθοδοι «εὐαγγελισμοῦ»; Ἔ, μὰ αὐτὴ εἶναι ἀκριβῶς ἡ καταπληκτικὴ ἱκανότης τοῦ ἀνθρώπου: νὰ μὴ διδάσκεται οὔτε ἀπὸ τὰ παθήματα οὔτε ἀπὸ τὴν ἱστορίαν!».

Η ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Τὸν Ἰούλιο συνῆλθε στὴν Ἀθήνα συνέδριον νομικῶν ἀπὸ 105 χῶρες, τὸ ὁποῖον ἀπησχολήθη μὲ τὸ θέμα «Εἰρήνη διὰ τοῦ Δικαίου». Στὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν του ἐνέκρινε ἕνα κείμενον, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη «Προκήρυξις τῶν Ἀθηνῶν» καὶ ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς λαοὺς ὅλου τοῦ κόσμου, πρὸς τὸν σκοπὸ καλλιεργείας τῆς ἰδέας τῆς εἰρηνικῆς — καὶ δικαίας — ἐπιλύσεως ὅλων τῶν διαφορῶν. Τὸ κείμενον τῆς προκηρύξεως ἔχει ὡς ἀκολούθως:

«Πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς καθιερώσεως ἀποτελεσματικοῦ διεθνοῦς νομικοῦ συστήματος ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ δικαίου τὸ ὁποῖον θὰ ἀποκλείῃ τὴν προσφυγὴν εἰς τὴν βίαν, διακηρύσσομεν ὅτι:

1) Ἅπαντα τὰ Κράτη καὶ τὰ ἄτομα δέον νὰ δεχθοῦν τὸ κράτος τοῦ δικαίου εἰς τὴν παγκόσμιον κοινωνίαν. Ἐπὶ διεθνῶν θεμάτων, τὰ ἄτομα, τὰ νομικὰ πρόσωπα, τὰ κράτη καὶ οἱ διεθνεῖς ὀργανισμοὶ δέον ἅπαντες νὰ ὑπόκεινται εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον, ἐξ οὗ πηγάζουν τὰ δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις των.

2) Τὸ κράτος τοῦ δικαίου εἰς τὰς διεθνεῖς ὑποθέσεις βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος ἐνώπιον τοῦ νόμου.

3) Τὸ διεθνὲς δίκαιον καὶ οἱ διεθνεῖς νομικοὶ θεσμοὶ δέον νὰ βασίζωνται ἐπὶ βασικῶν ἐννοιῶν ἰσότητος, δικαιοσύνης καὶ ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας.

4) Τὸ διεθνὲς δίκαιον καὶ οἱ διεθνεῖς νομικοὶ θεσμοὶ πρέπει νὰ ἔχουν δυνατότητα διευρύνσεως καὶ ἀναπτύξεως, ἵνα ἀνταπεξέρχωνται εἰς τὰς ἀνάγκας ἐξελισσομένου κόσμου, καὶ νὰ συντείνουν εἰς τὴν πρόοδον τῆς κοινωνικῆς, οἰκονομι-

κῆς καὶ πολιτικῆς δικαιοσύνης δι' ὅλους τοὺς λαούς.

5) Ἅπασαι αἱ ἐκ τοῦ διεθνοῦς δικαίου πηγάζουσαι ὑποχρεώσεις δέον νὰ ἐκπληροῦνται καὶ ἅπαντα τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέοντα δικαιώματα νὰ ἐκφράζωνται, ἐν καλῇ πίστει.

6) Θεμελιώδης ἀρχὴ τοῦ διεθνοῦς κράτους δικαίου εἶναι ἡ τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν τοῦ κόσμου, ὡς καθορίζεται εἰς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν.

7) Ὑπὸ τὸ διεθνὲς κράτος δικαίου, τὰ ἄτομα δικαιοῦνται εἰς ἀποτελεσματικὴν νομικὴν προστασίαν τῶν θεμελιωδῶν καὶ ἀπαραγράπτων ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἄνευ διακρίσεως ὡς πρὸς τὴν φυλήν, θρησκείαν ἢ πίστιν.

8) Ὅλοι ὅσοι ὑπόκεινται εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον δέον νὰ λύουν τὰς διεθνεῖς διαφορὰς των διὰ διαιτησίας ἢ ἄλλου εἰρηνικοῦ μέσου.

9) Αἱ διεθνεῖς ὑποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένων τῶν ἀποφάσεων διεθνῶν δικαστηρίων, δέον νὰ ἐπιβάλλωνται διὰ τῆς δεούσης διεθνοῦς κοινῆς ἐνεργείας.

10) Ὁ Ο.Η.Ε. εἶναι ἡ καλυτέρα ἐλπὶς τοῦ κόσμου διὰ τὴν διεθνῆ εἰρήνην ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ δικαίου, καὶ δέον νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ νὰ ἐνισχυθῇ δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων».

ΡΩΣΣΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ

Τὸν Αὔγουστο κατέπλευσε στὴν Θήρα τὸ σοβιετικὸ ἀτμόπλοιο «Ἀκαντεμὶ Βασιλώφ», τοῦ ὁποίου ἐπέβαινε Ρωσσικὴ ἐπιστημονικὴ ἀποστολὴ πρὸς ἀναζήτησιν τῆς Ἀτλαντίδος. Προφανῶς, ἡ ἀποστολὴ προτίθεται νὰ ἐλέγξη τὴ νέα θεωρία τοῦ καθηγητοῦ Γαλανοπούλου (ΙΛΙΣΟΣ Δεκέμβριος 1960 καὶ Σεπτέμβριος 1961) κατὰ τὴν ὁποία ἡ μυθικὴ βυθισμένη ἤπειρος εὑρίσκετο στὴν περιοχὴ τῆς Σαντορίνης. Τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν θὰ γνωσθοῦν ἀργότερα.

ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΑΝΔΡΙΑΝΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΡΟΥΜΑΝ

Τὸ Ἑλληνικὸν Τεκτονικὸν Ἵδρυμα συνεχάρη τὸν πρώην Πρόεδρον τῶν ΗΠΑ Χάρρυ Τρούμαν μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος του στὴν Ἀθήνα, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ Τρούμαν εἶναι Τέκτων. Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησίς του:

«Ἀγαπητὲ Κύριε καὶ Σεβάσμιε Ἀδελφέ. Ἐκτιμῶ μεγάλως τὸ τηλεγράφημά σας καὶ εἶμαι εὐτυχὴς διότι ἐνεκρίνατε αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἔγινεν. Ἐν τούτοις ἀποκλίνω νὰ εἶμαι ἐναντίον τῆς ἀνεγέρσεως ἀνδριάντων εἰς πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἀκόμη ζοῦν καὶ κινοῦνται, διότι δυνατὸν ταῦτα πρὶν ἀποβιώσουν νὰ πράξουν κάτι τι τὸ ὁποῖον νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐπιθυμίαν κατακρημνίσεως τοῦ ἐγερθέντος ἀνδριάντος. Ἐλπίζω ἐν τούτοις ὅτι εἰς τὴν ἰδικήν μου περίπτωσιν δὲν θὰ συμβῇ τοιοῦτόν τι. Εἰλικρινῶς ὑμέτερος».

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟ

Ἄγγλος κληρικός, μιλῶντας στὸ Συνέδριο τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Καναδᾶ, εἶπε ὅτι, κατὰ τὴν γνώμη του, τόσον ὁ Κὰρλ Μάρξ, ὅσον καὶ ὁ Φρόϋντ ἔχουν δικαιώματα εἰς τὸ θεῖον. Οἱ χριστιανοί, ἐξήγησε, δὲν ἔχουν τὸ μονοπώλιον τῆς θείας εὐνοίας, διότι ὁ Θεὸς χρησιμοποιεῖ καὶ τὰς ἄλλας θρησκείας ἀκόμη καὶ τὴν ἀθεϊστικὴ ἐπιστήμη γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοὺς σκοπούς του. Οὕτω, πολλὰ ὀφείλονται εἰς τὸν τομέα τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης εἰς τὴν δρᾶσι τοῦ Κὰρλ Μάρξ, ὅπως πολύ συ-

νέβαλε ἡ ψυχανάλυσις τοῦ Φρόυντ εἰς τὴν θεραπεία τῶν πνευμάτων.

ΒΟΥΔΔΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

Ἕνας Ἄγγλος ἀπόφοιτος τοῦ Καίμπριτζ καὶ ἕνας Οὐαλλὸς σύντομα θὰ χειροτονηθοῦν Βουδδιστὲς καλόγηροι. Ἀφοῦ ἐπὶ ἕνα χρόνο σπούδασαν στὴ Βρετανία τὶς βουδδιστικὲς γραφές, τὴ γλῶσσα Πάλι, τὴν καλογερικὴ πειθαρχία καὶ τὸ στοχασμό, θὰ πᾶνε στὴ Βοῦρμα ὅπου θὰ σπουδάσουν ἐπὶ ἄλλα τέσσαρα χρόνια.

Θὰ πρέπει νὰ μάθουν 227 μοναδικοὺς κανόνας. Πρέπει νὰ ὁρκισθοῦν ἀποχὴ ἀπὸ τὰ ποτὰ καὶ τὶς γυναῖκες καὶ νὰ νηστεύουν πρὶν ἀπὸ τὸ μεσημέρι. Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ καταστρέφουν ἢ ἔστω νὰ μαζεύουν λουλούδια.

Θὰ τοὺς ἐπιτραπῆ νὰ κατέχουν μόνον ἐννέα ἀντικείμενα — τὰ τρία κομμάτια ἀπὸ ὕφασμα ποὺ ἀποτελοῦν τὸ κίτρινο ράσο τους, τὴ ζώνη, ἕνα δίσκο ἐπαιτείας, ἕνα μικρὸ τρυπητὸ γιὰ νὰ στραγγοῦν τὰ μικρὰ ἔντομα ἀπὸ τὸ νερὸ πού πίνουν ἢ χρησιμοποιοῦν ὥστε νὰ μὴ τὰ σκοτώνουν, ἕνα ξυράφι γιὰ νὰ ξυρίζουν τὸ κεφάλι τους, μιὰ βελόνα γιὰ νὰ μπαλώνουν τὸ ράσο τους καὶ μιὰ βεντάλια γιὰ νὰ προστατεύη τὰ μάτια τους ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια θεάματα.

Δὲν ὑπάρχουν πολλοὶ στὴ Βρετανία ποὺ θέλουν νὰ γίνουν καλόγηροι. Ἀλλὰ ὁ Βουδδισμὸς σὰν τρόπος ζωῆς θὰ παραμείνη. Μιὰ πρόσφατη ἔνδειξη ἦταν τὸ ἄνοιγμα στὸ Μπελσάϊζ Πὰρκ τοῦ Λονδίνου μιᾶς κατοικίας καλογήρων πρόκειται ἐπίσης νὰ χρησιμοποιηθῆ σὰν βωμὸς καὶ τόπος στοχασμοῦ γιὰ τοὺς πιστούς. Ὑπάρχει τὸ σχέδιο νὰ κτισθῆ δεύτερος βουδδιστικὸς ναὸς στὸ Λονδῖνο καὶ ἤδη ἔχουν συγκεντρωθῆ ἀρκετὰ χρήματα γιὰ ἕνα ἐξοχικὸ καταφύγιο ὅπου οἱ Βουδδιστὲς θὰ μποροῦν νὰ στοχάζωνται μακρυὰ ἀπὸ τὸ θόρυβο τῶν πόλεων.

Ὁ Βουδδισμὸς δὲν συναγωνίζεται κατὰ κανένα τρόπο τὶς δυτικὲς θρησκεῖες. Ὅπως εἶπε ἕνας ἐξέχων Ἄγγλος Βουδδιστής: «Ὑπάρχουν διάφοροι δρόμοι γιὰ τὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ. Ὁ δρόμος ποὺ διαλέγει ὁ κάθε ἄνθρωπος δὲν ἐνδιαφέρει ἂν σφίξουμε τὰ χέρια στὴν κορυφή».

Η ΥΠΟΚΡΙΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΥΓΑΜΙΑ

Στὸ Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν, ποὺ συνῆλθε τελευταίως στὸ Τορόντο τοῦ Καναδᾶ, οἱ μετέχοντες ἐπίσκοποι εὑρέθησαν αἰφνιδίως ἀνταλλάσσοντες μετὰ ζωηρότητος ἀπόψεις περὶ τῶν ἀγαθῶν τῆς πολυγαμίας. Ἡ συζήτησις ἄρχισε ὅταν ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Ἰμπαντὰν (Νιγηρία) αἰδεσιμώτατος Σολομὼν Ὀντουτόχα ἐδήλωσε ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῆς Δύσεως εἶναι ὑποκριταὶ καταδικάζοντες τὴν πολυγαμία, ἐνῶ τὴν ἐπιτρέπουν εἰς τὰς κοινωνίας των ὑπὸ τὸν τύπο τοῦ διαζυγίου. «Ἐμεῖς τουλάχιστον, εἶπε, ἐφαρμόζομε τὴν πολυγαμία ἀνοικτὰ καὶ ἐντίμως. Παίρνομε μία γυναῖκα τὸ 1963 καὶ ἕνα χρόνο ἀργότερα νυμφευόμεθα καὶ δεύτερη. Καὶ ἐρωτῶ, ποῖον εἶναι καλύτερον; Ἡ προοδευτικὴ πολυγαμία ποὺ βλέπομε εἰς τὴν Δύσι ἢ ἡ τιμία πολυγαμία πού ἔχομε στὴν Ἀφρική;». Καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ὀντουτόχα, πατὴρ 6 τέκνων, ἀλλὰ σύζυγος μιᾶς γυναικός, προσέθεσε: «Εὐτυχῶς, δὲν ἐπιζητεῖτε νὰ κρυφθῆτε. Εἶναι κι' αὐτὸ κάτι. Ἀκόμη κι' ἂν πρόκειται γιὰ μέλος τοῦ Κοινοβουλίου δὲν διστάζετε νὰ δημοσιεύσετε εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας ὅτι, πλὴν τῆς συζύ-

γου του, διατηρεῖ σχέσεις καὶ μὲ κάποια φιλενάδα».

Ἀποστομωτικός, ἐξ ἄλλου, γιὰ τὸ σημερινὸ ἐπίπεδο τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν ὑπῆρξε ὁ δρ Ράμσεϋ, Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρυ: «Ἂς ἀφήσωμε, εἶπε, τοὺς Ἀφρικανοὺς καὶ Ἀσιάτας ἱεραποστόλους νὰ ἔλθουν στὴν Ἀγγλία γιὰ νὰ προσηλυτίσουν τοὺς μεταπολεμικοὺς Χριστιανοὺς τῆς χώρας μας εἰς τὰ διδάγματα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ».

Ἀλλὰ ἡ χριστιανικὴ ὑποκρισία περιορίζεται μονάχα εἰς τὸ ζήτημα τοῦ γάμου;

1964, ΕΤΟΣ ΤΟΥ «ΗΡΕΜΟΥ ΗΛΙΟΥ»

Τὸ προσεχὲς ἔτος ἔχει χαρακτηρισθῆ ὡς τὸ ἔτος τοῦ «ἠρέμου Ἡλίου». Προφανῶς ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτὸς σημαίνει ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ Ἥλιος δὲν εὑρίσκεται ἐν ἠρεμίᾳ. Εἶναι τεταραγμένος ἢ εὑρίσκεται ἐν δράσει. Παρόμοιον ἔτος ἐντόνου δραστηριότητος τοῦ Ἡλίου ἦτο τὸ ἔτος 1957 ἢ γιὰ νὰ εἴμεθα ἀκριβέστεροι, ἡ περίοδος 1957—58. Καὶ κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ εἶχαν τεθῆ ἐπὶ ποδός, γιὰ τὴν παρατήρησι τοῦ Ἡλίου καὶ ὅλων τῶν φαινομένων ποὺ σχετίζονται μὲ τὰς ἐκδηλώσεις του ἐπὶ τῆς Γῆς, χιλιάδες ἐπιστημόνων εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἦταν ἡ περίοδος τοῦ Διεθνοῦς Γεωφυσικοῦ Ἔτους, ὅπου, ἐπὶ τῇ βάσει καλῶς μελετηθέντος προγράμματος, συνειργάσθησαν ἐπιστήμονες, ἀπὸ ὅλα σχεδὸν τὰ κράτη τοῦ κόσμου: ἀστρονόμοι, γεωφυσικοί, γεωλόγοι, σεισμολόγοι, μετεωρολόγοι, φυσικοί, ἀστροφυσικοί, ὠκεανογράφοι, ἐρευνηταὶ τῶν πολικῶν χωρῶν, ἰατροί, μαθηματικοὶ κλπ. Ἦταν μιὰ περίοδος ἐξόχου συνεργασίας μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων. Ὑπολογίζεται ὅτι σ' αὐτὴν τὴν προσπάθεια τοῦ Διεθνοῦς Γεωφυσικοῦ Ἔτους 1957—58 συμμετέσχον περὶ τοὺς 5.000 ἐπιστήμονες, ἀντιπροσωπεύοντες 40 περίπου χώρας. Εἰς τὸ τέλος, ὅμως, ἀπεδείχθη ὅτι ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν συμμετασχόντων ἐπιστημόνων ἦτο 10.000, ποὺ ἀντιπροσώπευσαν 66 χώρας καὶ ἐξετέλεσαν παρατηρήσεις καὶ ἐρεύνας ἀπὸ περισσοτέρους τῶν 2.000 σταθμούς.

Σχετικά, ὁ κ. Δ. Κωτσάκης, ὑφηγητὴς τῆς ἀστρονομίας στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, παρέσχε τὶς ἀκόλουθες διαφωτιστικὲς πληροφορίες:

1. Γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ «ἔτους τοῦ ἠρέμου ἡλίου». Στὴν πραγματικότητα ὁ Ἥλιος οὐδέποτε ἠρεμεῖ. Μία μᾶζα — ὅπως ὁ Ἥλιος — ποὺ εἶναι 334.000 φορὲς μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχη τῆς Γῆς καὶ ποὺ ἡ θερμοκρασία στὴν ἐπιφάνειά του εἶναι 5.500 βαθμοὶ καὶ 15—20 ἑκατομμύρια βαθμοὶ στὸ βάθος — πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἠρεμῇ; Ἄλλωστε, ὁ ἥλιος συνεχῶς φθίνει. Σὲ κάθε δευτερόλεπτο χάνει 4 ἑκατομμύρια τόννους (πρᾶγμα ποὺ δὲν δικαιολογεῖ, ὅμως, καμμιὰ ἀνησυχία γιὰ ἀρκετά... δισεκατομμύρια χρόνια). Καθὼς εἶναι γνωστόν, ἐπάνω εἰς τὸν Ἥλιο ἐξελίσσονται διάφορα φαινόμενα, ποὺ ἄλλοτε εὑρίσκονται εἰς μεγάλην ἔντασιν καὶ ἄλλοτε εἰς μικροτέραν. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ περίοδοι ὅπου ὁ Ἥλιος φαίνεται νὰ μὴ ἔχῃ καμμιὰ ξεχωριστὴ δραστηριότητα. Φαίνεται ὡς νὰ «ἠρεμῇ».

2. Πότε θὰ σημειωθῆ ἡ ἐλαχίστη δραστηριότης τοῦ Ἡλίου. Τὸ προσεχὲς ἐλάχιστον τῆς ἡλιακῆς δραστηριότητος ἀναμένεται γιὰ τὴν ἄνοιξι ἢ τὸ θέρος τοῦ 1964. Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ ἡ δραστηριότης τοῦ Ἡλίου θὰ εἶναι ἐλα-

χίστη, καὶ ἑπομένως λέγομε ὅτι θὰ ἠρεμῆ. Φυσικὰ οἱ ἀστρονόμοι, οἱ γεωφυσικοί, οἱ μετεωρολόγοι καὶ οἱ λοιποὶ ἐπιστήμονες παρακολουθοῦν τὰ ἔτη τῶν διαταραχῶν τοῦ Ἡλίου, τὰ ἔτη ποὺ ἡ δραστηριότης του εἶναι μεγίστη.

3. Σὲ τί συνίσταται γενικὰ ἡ δραστηριότης τοῦ Ἡλίου. Τὸ κυριώτερο φαινόμενο τῆς ἡλιακῆς δραστηριότητος ἀναμφισβητήτως εἶναι αἱ κηλίδες. Καὶ αὐταὶ αἱ κηλίδες εἶναι τὰ κυρίως κέντρα τῆς ἡλιακῆς δραστηριότητος. Πυρσοί, προεξοχαί, ἐκλάμψεις καὶ ποικίλα ἄλλα φαινόμενα σχετίζονται ἢ βαίνουν παραλλήλως μὲ τὴν ἐξέλιξι τῶν κηλίδων.

ΤΑ ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΕΚΑΝΑΝΤΑ

Ἡ Ἰνδία ἑώρτασε τὰ 100 χρόνια ἀπὸ τὴν γέννησι τοῦ φιλοσόφου Σουάμι Βιβεκανάντα (+ 1902) ὁ ὁποῖος ἐπηρέασε βαθειὰ τὰ πεπρωμένα τῆς πατρίδας του.

Ἐκήρυττε τὶς ἴδιες παλαιὲς ἠθικὲς διδασκαλίες, ἀλλὰ προσέθετε καὶ ὑπεγράμμιζε τὴν ἀνάγκη δ ρ ά σ ε ω ς. Πρέπει, ἔλεγε, νὰ ἔχωμε τὴ δύναμι καὶ τὴν ἀπόφασι νὰ ὑπηρετήσωμε τοὺς ἀνθρώπους, κι' ἂν χρειασθῆ ἀκόμα, ὅπως ἔκαμε ὁ ἴδιος νὰ κουβαλήσωμε μεσόνυχτα στοὺς ὤμους μας, μέσα ἀπὸ τὴν ἀδιαπέραστη καὶ ἐπίβουλη ζούγκλα τὸ κορμὶ τοῦ ἀρρωστημένου ἀδελφοῦ μας, τοῦ Σατανάντα. Ἠθικὴ τῆς θρησκείας δὲν εἶναι μόνο καθαρμοί, ἀλλὰ πρᾶξι. Καὶ πρὸ παντὸς ἀγάπη. Καὶ ἀγάπη, γιὰ ὅποιον τὴν χρειάζεται περισσότερο. «Θρησκεία εἶναι ἐκεῖνο πού μᾶς δίνει τὴν πίστι στοὺς ἑαυτούς μας καὶ τὸ σεβασμὸ τῶν ἄλλων, τὴ δύναμι νὰ θρέψωμε τοὺς πεινασμένους, νὰ νικήσωμε τὴ φτώχεια, νὰ ἐξυψώσωμε τὶς μᾶζες. Ἂν θέλετε νὰ βρῆτε τὸ Θεό, ὑπηρετῆστε τὸν ἄνθρωπο». Εἶναι ἡ ἐγγύησι γιὰ τὴν ἀναντίρρητη συνάντησι μὲ τὸν οὐράνιο πατέρα τὸ ὅ,τι πράττομε γιὰ ὁποιονδήποτε ἀπὸ τοὺς «ἐλαχίστους» ἀδελφούς.

Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι μόνο ἐπιταγὴ τῆς θρησκευτικῆς ἠθικῆς. Μᾶς τὸ ὑπαγορεύει ἡ πραγματικότητα ἡ ἴδια. Ἡ μοναδικὴ καὶ ἄπειρη πραγματικότητα ποὺ ὑπάρχει μέσα μας, σὲ μένα, σὲ ὅλους, στὸ εγώ, στὴν ψυχή... ἡ ἄπειρη ἑνότητα τῆς Ψυχῆς, αὐτὴ ἡ ἰδέα πὼς σεῖς καὶ ἐγὼ δὲν εἴμαστε μόνο ἀδελφοί, εἴμεθα τὸ Ἕνα... Ἐδῶ καὶ αἰῶνες διδάσκουν στὸ λαό μας θεωρίες ἐξευτελισμοῦ. Εἶπανε στὶς μᾶζες ὅλου τοῦ πλανήτη, πὼς δὲν εἶνα τίποτε. Τὶς ἐκφόβισαν ἐπὶ τόσους αἰῶνες, ὥστε κατάντησαν ἀγέλες ζώων. Ποτὲ δὲν τοὺς ἐπέτρεψαν νὰ ἀκούσουν νὰ μιλᾶν γιὰ τὸν Ἄτμαν... Ἂς ἀκούσουν λοιπὸν γιὰ τὸν Ἄτμαν!

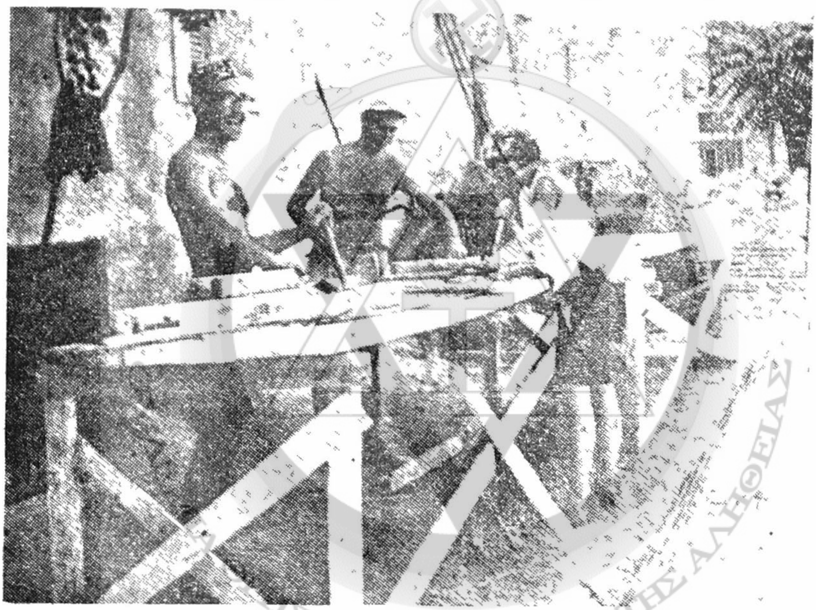
ΑΦΟΣΙΩΣΙΣ ΚΑΙ ΑΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

Τὸ ἐτήσιο βραβεῖο ἀφοσιώσεως γιὰ σκύλους ἀπενεμήθη στὴν Ἰταλία, στὸ Σὰν Ρόκο ντὶ Καμόλι, στὸν Τζίμμυ, ἕνα θαυμάσιο λυκόσκυλο, ποὺ ἔσωσε πέρυσι τὴν κυρία του.

Ἡ τότε κυρά του, Ροζάρια Γκάττο, κάτοικος μιᾶς λαϊκῆς συνοικίας τῆς Νεαπόλεως, εἶχε ἐμπλακῆ εἰς «γυναικοκαυγᾶ» μὲ μία γειτόνισσά της. Σὲ μία στιγμή, ὁ ἀδελφὸς τῆς τελευταίας ὥρμησε ἐναντίον τῆς Γκάττο μὲ ἕνα μαχαίρι γιὰ νὰ τὴν φονεύσῃ. Ὁ Τζίμμυ, παρ' ὅλον ὅτι ἦτο δεμένος μὲ τὴν ἁλυσίδα, κατώρθωσε νὰ ἀποδεσμευθῆ καὶ ὥρμησε γιὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν κυρία του. Ἔπεσε ἐπάνω της καὶ ἔκαμε το

σῶμα του ἀσπίδα της. Καὶ ἐδέχθη ἐκεῖνος τὸ κτύπημα τοῦ μαχαιριοῦ. Μετεφέρθη ἀμέσως εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῶν σκύλων, ὅπου ἐθεραπεύθη ἀπὸ τὸ τραῦμα του.

Ἡ συνέχεια τῆς ἱστορίας αὐτῆς εἶναι σχεδὸν ἀπίστευτη. Θλιβερὸ δεῖγμα τῆς ἀγνωμοσύνης τῶν ἀνθρώπων... Ἔπειτα ἀπὸ μερικὲς ἑβδομάδες ὁ Τζίμμυ ὡδηγεῖτο ἀπὸ τὸν σύζυγο τῆς κυρᾶς του στὸ δημαρχεῖον τῆς πόλεως. Ὁ σύζυγος δὲν ἤθελε νὰ πληρώνη πλέον τὸν φόρον γιὰ τοὺς σκύλους καὶ εἶχε φέρει τὸ ἄτυχο ζῶο γιὰ νὰ τὸ φονεύσουν εἰς τὸν θάλαμο τῶν ἀερίων! Ἀλλ' ἡ τύχη ἐλυπήθη τὸν Τζίμμυ. Ἡ διεύθυνσις τῆς Ἑταιρίας Προστασίας Ζώων ποὺ ἐνεθυμεῖτο τὴν γενναία πρᾶξι του, ἐφρόντισε καὶ τὸν ἐτοποθέτησε εἰς ἕνα ζεῦγος ζωοφίλων. Οἱ νέοι του κύριοι τὸν συνώδευσαν στολισμένον μὲ κορδέλλες, εἰς τὸ Καμόλι, γιὰ νὰ δεχθῆ τὸ βραβεῖο του.

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Ἕνα παράδειγμα τῆς ἐπιβεβλημένης — ἀλλά, ἀτυχῶς, ἀνυπάρκτου — μεταξὺ ὅλων τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἀδελφότητος, εἶναι τὸ δημιουργούμενον ἀπὸ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν Μυτιλήνη «Οἰκουμενικὸν Στρατόπεδον». Τοῦτο ἀνεγείρεται ἀπὸ μία διεθνῆ ὑπερ—φυλετική, ὑπερ—δογματικὴ ὁμάδα 30 περίπου νέων ἀπὸ διάφορα κοινωνικὰ στρώματα, οἱ ὁποῖοι ἀποδίδουν πιστῶς τὴν ποικιλία τῆς συνθέσεως τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας, ποὺ δέχονται νὰ ἐργασθοῦν ἐθελοντικῶς καὶ χωρὶς πληρωμή. Οἱ νέοι αὐτοὶ καὶ αἱ νέαι καταγόμενοι ἀπὸ τὴν Μεγάλην Βρετανία, τὴν Γερμανία, τὴν Ὁλλανδία, τὴν Δανία, τὴν Σουηδία, τὴν Ἑλβετία, τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὴν Αὐστρία, τὴν Αὐστραλία,

τὸν Καναδᾶ καὶ τὴν Οὐγκάντα, ἐργάσθηκαν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Μυτιλήνης, σεβασμιωτάτου Ἰακώβου, ἐπὶ ἕνα μῆνα καὶ ἐπὶ 6 ὧρες ἡμερησίως, γιὰ τὴν ἀνέγερσι μιᾶς νέας διωρόφου πτέρυγος εἰς τὸ ἤδη ὑπάρχον ἐκεῖ «Σπίτι τῶν Ἀπόρων Φοιτητῶν». Ὁ ὄροφος τῆς νέας πτέρυγος διερρυθμίσθη εἰς βιβλιοθήκη καὶ ἀναγνωστήριο, ἐνῶ εἰς τὸ ἰσόγειον ἐγκατεστάθη ἑστιατόριο γιὰ φτωχὰ παιδιά. Ἡ ὁμὰς τῶν ἐργαζομένων νέων εἶχεν ἐπικεφαλῆς της τὸν κ. Ἐντουαρντ Χόλλαντ, Ἀγγλικανὸν ἱερωμένον, βοηθούμενον ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Ζάχου, ἐξ Ἰωαννίνων.

Ὑστερόγραφο: Δυστυχῶς, ἐνῶ ἡ κίνησις αὐτή, ἐκ τ κάτω, θὰ ἔπρεπε νὰ παρακινήση τοὺς ἡγέτας τῶν Ἐκκλησιῶν σὲ μιὰ πραγματικὴ χριστιανικὴ ὑπερ—δογματικὴ συνεργασία, δὲν κατορθώνουν οὔτε νὰ συναντηθοῦν κἂν γύρω ἀπὸ ἕνα τραπέζι νὰ συζητήσουν τά — ἀναμφισβητήτως ὑπάρχοντα — κοινὰ προβλήματα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Πρόσφατη εἶναι ἡ διένεξις τῶν Ὀρθοδόξων ἂν ἔπρεπε ἢ ὄχι νὰ γίνη τὸ Πανορθόδοξον συνέδριον τῆς Ρόδου προκειμένου νὰ σταλοῦν παρατηρηταὶ στὴν Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ...

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Ἀγάπη τὸ Πᾶν

—Ἀγαπημένη
ἄν κατι μᾶς ἐχει μείνει στὴ Ζωὴ
μετα τὸ γκρεμισμα τόσων εἰδώλων
μετὰ τὸν καθημερινό μας μόχθο
γιὰ τὸ πικρὸ ψωμὶ καὶ τὴν μεγάλη
ἀληθεια,
εἶναι η ἀγάπη.
Το ὑδρογόνο
σκοτώνει την ἀγάπη
ἡ πυρηνικὴ δύναμη
δολοφονεῖ τὸν ἔρωτα
ποῦναι ἡ πιὸ λεπτὴ ἀνθοπνοὴ
τῆς ἀνθρωπιᾶς μας,
ἡ ἐγκαρτέρησή μας
ἔχει πιὰ θρυμματισθεῖ.
Εἶναι βέβαιο
δὲν ὑπάρχει τίποτε πιὸ πέρα
ἀπ' τὴν πυρηνικὴ καταστροφὴ
κι' ὑπάρχει τὸ πᾶν
μετὰ ἀπ' τὴν ἀγάπη.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥΝΗΣ

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

H. P. Blavatsky:	Τὸ Κλειδὶ τῆς Θεοσοφίας	Δρχ.	50*
»	Στὴ χώρα τῶν Γαλάζιων Βουνῶν	»	20
Annie Besant:	Μελέτη ἐπὶ τῆς Συνειδήσεως	»	40
»	Πρὸς τὴν Μύησιν	»	20
»	Μετενσάρκωση	»	10
»	Κάρμα	»	10
C. Leadbeater:	Οἱ Διδάσκαλοι καὶ ἡ Ἀτραπὸς	»	80*
»	Κεκρυμμένη Ζωὴ ἐν τῷ Τεκτονισμῷ	»	80*
»	Σ' ἐκείνους ποὺ πενθοῦν	»	10
Besant-Leadbeater:	Ὁ Ἀστρικὸς Κόσμος	»	10
Ed. Arnold:	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσίας	»	30
J. Van der Leeuw:	Θεοὶ ἐν ἐξορίᾳ	»	10
—	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ	»	10
J. Krishnamurti:	Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου	»	10
»	Τὸ Βασίλειον τῆς Εὐδαιμονίας	»	15
»	Ἡ Πηγὴ τῆς Σοφίας	»	15
»	«Δελτίον Ἀστέρος» ἐτῶν 1931, 32, 33	»	60
»	12 Ὁμιλίαι εἰς Ὀχάϊ 1934	»	20
»	10 Ὁμιλίαι εἰς Ὀχάϊ 1944	»	20
»	Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωή μας	»	50*
Ἰωάν. Βασιλῆ:	Τὸ Σημειωματάριο ἑνὸς Μύστου	»	50*
Κ. Μελισσαροπούλου:	Μῆτις (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) δεμ.	»	50*
»	Ὁ Ἰησοῦς	»	25
»	Προσωκρατικοὶ Φιλόσοφοι καὶ Θεοσοφία	»	20
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν)	»	15
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΙΛΙΣΟΣ»	Τόμοι 1956 — 1962, ἕκαστος	»	50*

Τὰ σημειούμενα δι' ἀστερίσκου ἐπιβαρύνονται μὲ δραχ. 10 ὅταν πρόκειται δι' ἀποστολὰς εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐξ αὐτῶν τὰ 3 πρῶτα καὶ ἡ Μελέτη ἐπὶ τῆς Συνειδήσεως πωλούμενα δεμένα ἐπιβαρύνονται μὲ δρχ. 10

Ἀποστείλατε τὸ ἀντίτιμον τῶν βιβλίων ποὺ θέλετε διὰ ταχ)κῆ ἐπιταγῆς εἰς τὴν διεύθυνσιν: Κ. Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6 Ἀθήνας 122, ἀναγράφοντες ὄπισθεν τοῦ ἀποκόμματος τῆς ἐπιταγῆ τοὺς τίτλους τῶν βιβλίων. Θὰ τὰ λάβετε ἀμέσως εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀποστολέως τῆς ἐπιταγῆς. Ἢ ἐπισκεφθῆτε τὸν ΙΛΙΣΟΝ πρὸς ἐπιτόπιον ἀγοράν, κάθε Παρασκευὴν 11—12 καὶ 7—8.

ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ

— Τὰ Γραφεῖα τοῦ ΙΛΙΣΟΥ, Δραγατσανίου 6 (Πλατ. Κλαυθμῶνος) εἶναι ἀνοικτὰ κάθε Δευτέρα και Παρασκευὴ 11—12 π.μ. καὶ 6,30—7,30 μ.μ. Οἱ φιλοι τοῦ ΙΛΙΣΟΥ νὰ περνοῦν ἀπὸ τὰ Γραφεῖα γιὰ κάθε πληροφορία.

— Ὁ Ταχυδρομικὸς τομεὺς τοῦ ΙΛΙΣΟΥ εἶναι 122. Νὰ μὴ τὸ ξεχνοῦν ὅσοι μᾶς γράφουν: Δραγατσανίου 6, Ἀθῆναι—122.

— Ὅσοι συνδρομηταί μας βλέπουν τὴν διεύθυνσίν των λανθασμένην ἢ ἀνεπαρκῆ, νὰ μᾶς είδοποιοῦν χωρὶς ἀναβολή, ὥστε νὰ λαμβάνουν ἀσφαλῶς τὰ ἐκδιδόμενα τεύχη.

— Πολλοὶ συνδρομηταὶ ἀλλάζουν διεύθυνσιν χωρὶς νὰ μᾶς γνωρίσουν τὴν νέαν διεύθυνσίν των καὶ τὸ ταχυδρομεῖον μᾶς ἐπιστρέφει τὰ τεύχη.

— Προηγούμενα τεύχη καὶ τόμοι τοῦ ΙΛΙΣΟΥ ἀπὸ τοῦ 1956, πωλοῦνται στὰ Γραφεῖα μας κάθε Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ 11—12 π.μ. καὶ 6,30—7,30 μ.μ.

— Κάθε ἔμβασμα πρέπει νὰ γίνεται μὲ ταχυδρομικὴν ἐπιταγήν, ἐπ' ὀνόματι Κωστῆ Μελισσαροπούλου, Δραγατσανίου 6, Ἀθῆναι — 122. Ἀποστολὲς μὲ τραπεζιτικὲς ἐπιταγὲς ἢ ἐντολὲς μᾶς δυσκολεύουν.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία ἐν Ἑλλάδι μᾶς παρακαλεῖ νὰ γνωστοποιήσωμεν, ὅτι ἐφιστᾶ τὴν προσοχὴν τῶν παρακολουθούντων τὴν κίνησίν της σοβαρῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι βιβλίον τι, ἐσχάτως ἐκτυπωθὲν εἰς Ἀμερικὴν κυκλοφοροῦν ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιστολαί σὲ μία ἄγνωστη», ὑπό τινος κυρίου Παπασταύρου, ο ὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν Θεοσοφικὴν Ἑταιρίαν.

Σὲ φωτεινότερους κόσμους

Καὶ ἄλλοι καλοὶ φίλοι τοῦ ΙΛΙΣΟΥ ἐγκατέλειψαν τὸ γήϊνον σκήνωμά τους:

Τιμολέων Βρατσᾶνος, Στρατηγὸς ἐ.ἀ.

Φίλος καὶ συνεργάτης τοῦ ΙΛΙΣΟΥ στὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐκδόσεώς του. Διεχωρίσθησαν ἔκτοτε αἱ κατευθύνσεις μας, ἀλλὰ ἐπιθυμοῦμε νὰ ἐνθυμούμεθα τὴν βοήθεια καὶ συνεργασία του. Ἦτο φλογερὸς καὶ φανατικὸς ὑποστηρικτὴς τῶν ἰδεῶν, εἰς τὶς ὁποῖες ἀφιέρωνε τὸν εαυτό του. Ἐπλούτισε τὴν βιβλιοθήκη τῶν φιλελευθέρων πνευματικῶν ἀνθρώπων μὲ τὶς μεταφράσεις τῆς «Μπαγκαβὰντ Γκιτὰ» καὶ τοῦ «Φωτὸς τῆς Ἀσίας». Ἐπίσης ἐδημοσίευσε πολλὰ ἄρθρα ἐπὶ πνευματικῶν θεμάτων.

Γεώργιος Πετρόπουλος, Καθηγητὴς Πολυτεχνείου.

Νικόλαος Βαμβακᾶς, Τμηματάρχης Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Ματίνα Σπορίδου, Ἀθῆναι.

Κωνστ. Κωβαῖος, Ἀμοργός.

Παναγ. Δημακόπουλος, Χαλκίς.

Τάσος Μαγδαληνός, Δικηγόρος, Πάτραι.

Εὐχόμεθα εἰς τοὺς οἰκείους των παρηγορίαν.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Πυθαγόρα Ν. Δρουσιώτη: «Ἐκλογή», ποιήματα, Κύπρος 1963.

Δημητρίου Νομικοῦ: «Θεοσοφικαὶ Μελέται», Ἀθῆναι 1963.

Ἀντιγόνης Γαλανάκη— Βουρλέκη: «Περίπατοι μικρῆς διαδρομῆς», Διηγήματα, 1963.

Καίτης Καμίνη: «Ἕνα χαμόγελο», Ποιήματα, 1963.

Εὐαγγέλου Β. Εὐαγγελίου: «Πυροβασία καὶ Ἀναστενάρηδες», Βόλος 1963.

Γιάννη Κ. Σταυροπούλου: «Λαϊκο—Ἐπιστημονικὴ Μελέτη», Ἀθήνα 1963.

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

		Δρχ.
H. P. Blavatsky	Τὸ Κλειδὶ τῆς Θεοσοφίας	50*
»	Στὴ χώρα τῶν Γαλάζιων Βουνῶν	20
Annie Besant	Μελέτη ἐπὶ τῆς Συνειδήσεως	40
»	Πρὸς τὴν Μύησιν	20
»	Μετενσάρκωση	10
»	Κάρμα	10
C. Leadbeater	Οἱ Διδάσκαλοι καὶ ἡ Ἀτραπὸς	80*
»	Ἡ Κεκρυμμένη ζωὴ ἐν τῷ Τεκτονισμῷ	80*
»	Σ' ἐκείνους ποὺ πενθοῦν	10
Besant-Leadbeater	Ὁ Ἀστρικὸς Κοσμος	10
Th. Pascal	Ἡ Θεοσοφία εἰς ὀλίγα κεφάλαια	10
Ed. Arnold	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσίας	30
J. Van der Leeuw	Θεοὶ ἐν ἐξορίᾳ	10
* * *	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ	10
J. Krishnamurti	Στὰ ποδια τοῦ Διδασκάλου	10
»	Τὸ Βασίλειον τῆς Εὐδαιμονίας	20
»	Ἡ Πηγὴ τῆς Σοφίας	20
»	«Δελτίον Ἀστέρος» Τομ. 1931-1933 ἑκαστ.	30
»	12 Ὁμιλίαι εἰς Ὀχάι 1934 (3 τεύχη)	30
»	10 Ὁμιλίαι εἰς Ὀχάι 1944	25
»	Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωή μας	50*
Ἰωάν Βασιλῆς	Τὸ σημειωματάριο ἑνὸς Μύστου	50*
Κ. Μελισσαρόπουλος	Μῆτις (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) δεμένον	50*
»	Ὁ Ἰησοῦς, ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ τοῦ μυστικισμοῦ	25
»	Προσωκρατικοὶ Φιλόσοφοι καὶ Θεοσοφία	20
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν)	15
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ»	10
»	Περικλέους Ἐπιτάφιος-Διακήρυξη Ο.Η.Ε. τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων	10
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΙΛΙΣΟΣ»	Τομοι 1956—1962, ἕκαστος	50*

Τα σημειουμενα δι' ἀστερίσκου ἐπιβαρύνονται μὲ δραχ. 10 ὅταν πρόκειται δι' ἀποστολὰς εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Τὰ 3 πρῶτα ἐκ τῶν σημειουμενων δι' ἀστερίσκων καὶ ἡ «Μελέτη ἐπὶ τῆς Συνειδήσεως» πωλουμενα δεμενα ἐπιβαρύνονται μὲ δραχ. 10.

Ἀποστειλατε τὸ ἀντιτιμον τῶν βιβλίων ποὺ θέλετε, διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς, εἰς τὴν διεύθυνσιν : ***Κ. Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 8, Ἀθήνας (122),*** ἀναγράφοντες ὄπισθεν τοῦ ἀποκόμματος τῆς ἐπιταγῆς τους τιτλους τῶν βιβλίων. Θὰ τὰ λάβετε ἀμέσως εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀποστολεως τῆς ἐπιταγῆς.

ΛΑΧΕΙΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

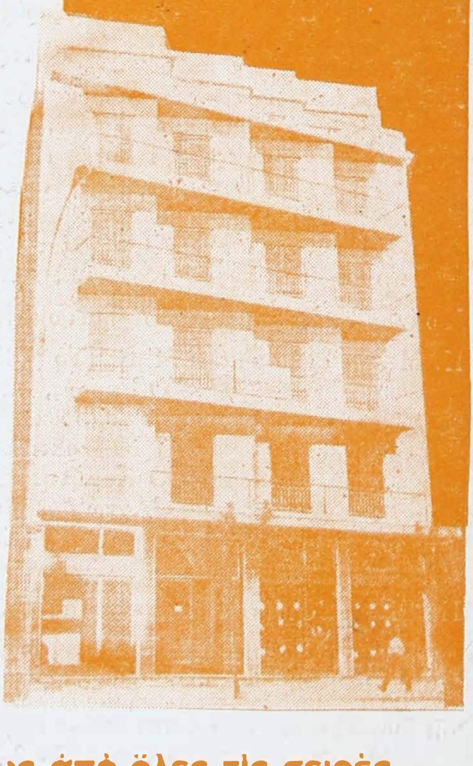
Κι' έφέτος 1963

Προσφέρει
ΩΣ ΠΡΩΤΟΝ ΛΑΧΝΟΝ

ΜΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΛΕΩΦΟΡΟΥ ΑΧΑΡΝΩΝ 308

ΜΕ 16 ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ
ΚΑΙ 3 ΜΑΓΑΖΙΑ

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΥΠΕΡΤΥΧΕΡΟΣ

Θά μπορέση λοιπόν
α! Νά καθήση σ' ἕνα Διαμέρισμα
β! Νά νοικιάση ἤ νά πωλήση
τά ὑπόλοιπα Διαμερίσματα
ἤ Καταστήματα!

ΠΟΛΛΕΣ ΑΛΛΕΣ ΔΕΚΑΔΕΣ
ΣΠΙΤΙΑ - ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ
ΚΑΙ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΜΕΤΡΗΤΑ
ΔΙΑ ΤΙΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ
ΑΛΛΟΥΣ ΤΥΧΕΡΟΥΣ

Ἀγοράστε ἐγκαίρως ἀπό ὅλες τίς σειρές

ΛΑΧΕΙΑ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ